

GÖTEBORGS STAD
ÅRSREDOVISNING 2014

Kommunstyrelsens ordförande sammansatt 2014

Göteborg fortsätter utvecklas starkt med en växande befolkning, fler jobb och omfattande investeringar. Göteborg är och ska vara en långsiktigt hållbar stad för alla, en stad som är öppen för omvärlden. I en turbulent omvärld som präglas av sviterna efter finanskrisen och allvarliga oroshärdar i Syrien och Ukraina, har vi ett ansvar att erbjuda människor en trygg hamn och stå upp för de mänskliga rättigheterna. Vi ger barnen ett särskilt fokus i Göteborg, det är ett perspektiv som genomsyrar alla beslut.

En organisation för medborgarna

Uppdraget från våra medborgare utgör kärnan i stadens arbete. För att lyckas med det uppdraget och uppfylla de uppsatta målen måste arbetet i Göteborgs Stads organisation präglas av ett "hela staden"-perspektiv. En viktig förändring som präglat 2014 är den nya bolagsstrukturen som började gälla vid starten på året. Den nya strukturen är ett viktigt steg för att skapa en ännu bättre verksamhet, förbättrad styrning och i slutändan mer nytta för göteborgarna.

Göteborg i världen

Göteborg är en stad som är öppen för världen och historiskt präglats av internationella utbyten, handel och förändringar i omvärlden. 2014 har varit ett år med många oroshärdar runtom i världen. Över 50 miljoner människor var på flykt enligt FN, det högsta antalet sedan andra världskriget. Kriget i Syrien, med cirka 9 miljoner människor på flykt, har genererat den största gruppen som sökt sig till Sverige. Göteborg har en viktig roll och ett ansvar att erbjuda människor som flyr krig och oro en säker hamn och möjligheten till ett nytt liv.

Under året har den globala konjunkturen fortsatt vara instabil. Återhämtningen i USA och Storbritannien visar att det är möjligt att vända utvecklingen även om utvecklingen fortsatt varit svag i euroområdet. I den ekonomiska krisens spår följer ökad polarisering och framgångar för EU-kritiska och främlingsfientliga partier som oroar. Med den ökade oron i vår omvärld följer också en växande hotbild från våldsbejakande extremism med både politiska och religiösa förtecken som staden måste motverka och förebygga. I Göteborg ska ingen behöva vara rädd på grund av sin identitet eller religiösa tillhörighet.

För Sveriges del medför den svaga efterfrågan i omvärlden att exporten inte tar fart, vilket håller tillbaka tillväxten och investeringarna i näringslivet. Det gör att Volvos besked att införa ett tredje skift i Torslandafabriken är särskilt välkommet. Unga är en utsatt grupp på arbetsmarknaden och behöver särskilda insatser, inte minst de som inte fullgjort gymnasiet. Ett positivt

exempel är "Angeredsutmaningen", en satsning där Angereds gymnasiet tillsammans med näringslivet under året tagit stora steg för att bryta barriärer till arbetsmarknaden för unga och skapat fler vägar till jobb. En viktig förändring i Göteborgs arbete är den nya nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning som fått ett utvidgat uppdrag och börjat ta form under 2014. Att minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor mellan olika socioekonomiska grupper och delar av Göteborg är en av stadens viktigaste utmaningar framöver som kommer kräva ett långsiktigt och målmedvetet arbete. Under året har social resursnämnden påbörjat planeringen för arbetet med kommunfullmäktiges mål över hela staden.

Göteborg har under året fortsatt haft en stark utveckling för turism- och evenemangsstaden. Antalet gästnätter växte för 23:e året i rad till fyra miljoner. I december genomfördes VM i innebandy i Göteborg och staden användes som arena med invigning på Götaplatsen. Under sommaren fick Göteborg sina första Food trucks. Det har inneburit att snabbmatsutbudet har blommat upp ordentligt tack vare Food trucks och Street food-ställen som poppar upp runt om i staden. Staden har som mål att tillgängligheten till kultur ska öka och under året har nya mötesplatser för kulturutövning tillkommit. I april återinvigdes det nyrenoverade Stadsbiblioteket och det populära biblioteket 300m2 som ligger bara ett par minuters promenad från Centralen och Nordstan fortsatte ha öppet. 2014 präglades också av att utgöra ett "supervalår", med såväl val till Europaparlamentet, Riksdagen och region- och kommunfullmäktige. Även en rådgivande folkomröstning om trängselskatten genomfördes. Det är glädjande att valdeltagandet i Göteborg ökade något.

På utbildningsområdet skedde ett viktigt trendbrott med en ökning av barn och elevers möjligheter att inhämta och utveckla kunskaper i Göteborg. Staden har arbetat strategiskt och särskilt lagt fokus på pedagogiskt ledarskap, systematiskt kvalitetsarbete och det kompensatoriska uppdraget. Under 2014 ökade andelen elever med godkänt i alla ämnen i årskurs 9 i Göteborg med drygt tre procentenheter jämfört med 2013. Under

Kommunstyrelsens ordförande, Anneli Hulthén, reflekterar över året som gått.

Foto: Peter Svensson

2014 uppnåddes också målet om full behovstäckning i förskolan och en stor satsning på hemtjänsten inleddes med syftet att öka inflytande och självbestämmande.

En stad som växer

En omfattande stadsutveckling med infrastrukturutbyggnad och byggande av bostäder pågår för att långsiktigt skapa attraktiva och hållbara stadsmiljöer för såväl invånare, besökare som näringsliv. Vision Älvstaden och västsvenska paketet är strategiska satsningar som går som en röd tråd genom stadens utveckling de kommande åren, liksom arbetet inför stadens 400-årsjubileum år 2021. En viktig del i stadens strategi för ökad social rörlighet och integration är att bygga blandat. Under 2014 färdigställdes 671 hyresrätter, 799 bostadsrätter, 237 småhus och 86 specialbostäder.

Genomförandet av västsvenska paketet fortgår och länkas ihop med planeringen av en ny stambana för höghastighetståg mellan Göteborg och Stockholm. Efter att problem med bärigheten i taxibanorna upptäckts i höstas på Göteborg City Airport beslutade ägaren Swedavia att lägga ner flygplatsen. Det gör det än viktigare att

förbättra tillgängligheten till och från Landvetter via järnväg så snart som möjligt.

2014 var globalt det varmaste året hittills och rapporter visar att havstemperaturen stiger. Staden fattade under 2014 beslut om ett klimatstrategiskt program och nu påbörjas åtgärder i enlighet med detta. Programmet har ett unikt angreppssätt i att det utgår från de konsumtionsbaserade utsläppen. Vidare har det hållbara resandet ökat och sjöfarten blir allt mer miljövänlig. Göteborgs hamn har visat på en positiv trend med minskade klimatpåverkande utsläpp. Klimatet kommer fortsätta vara en av Göteborgs och hela världens stora ödesfrågor.

Anneli Hulthén (S), Kommunstyrelsens ordförande i Göteborg

Så läser du Göteborgs Stads årsredovisning

Göteborgs Stads årsredovisning avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige. Den vänder sig också till externa intressenter i form av kreditgivare, leverantörer och andra offentliga myndigheter. Årsredovisningen produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

Inledningsvis i årsredovisningen ger kommunstyrelsens ordförande Anneli Hulthén sin sammanfattande kommentar på det gångna året. Vidare redovisas stadens organisation och ledamöterna i kommunstyrelsen. Göteborgs Stads årsredovisning delas sedan upp i fyra block:

BLOCK 1 Förvaltningsberättelse

Det första blocket innehåller förvaltningsberättelsen som enligt den kommunala redovisningslagen skall upprättas i årsredovisningen. Den utgör en sammanfattning av årsredovisningen, där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras. I Göteborgs Stads förvaltningsberättelse redovisas inledningsvis en omvärldsanalys, följt av en framtidsbedömning som belyser Göteborgs Stads möjligheter och risker utifrån kända förhållanden. Därefter redovisas sammanfattande finansiell analys av kommunen och sammanställd redovisning. Vidare presenteras en uppföljning av kommunfullmäktiges prioriterade mål. I förvaltningsberättelsen återfinns också en personalekonomisk redovisning.

BLOCK 3 Göteborgs kommun Finansiell analys och räkenskaper

Blocket inleds med en djuplodande finansiell analys av kommunens räkenskapsrapporter och en redovisning görs av god ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster. I anslutning till analysen finns en redovisning som visar vilken verksamhet kommunens skatteintäkter används till och vilken sponsring som förekommer inom Göteborgs Stad. Därefter analyseras i avsnittet "finansiell uppföljning och riskhantering" kommunens finansiella åtaganden i form av bland annat upplåning. Avsnittet följs av kommunens räkenskapsrapporter, noter och redovisningsprinciper. Avslutningsvis i blocket återfinns en kort beskrivning av stadsdelsnämndernas och facknämnders ekonomiska utfall följt av kommunens drifts- och investeringsredovisning.

BLOCK 2 Göteborgs Stads verksamhet

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrivs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i 20-tal koncerner och bolag under 2014. Blocket delas upp i följande verksamhetsområde hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, kultur och fritid, näringsliv och turism, klimat och miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet, folkhälsa, barn och avslutningsvis stiftelser. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med en kort framtidsbedömning.

BLOCK 4 Sammanställd redovisning Finansiell analys och räkenskaper

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Inledningsvis i detta block redovisas en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Den följs av räkenskapsrapporter och noter. Efter detta görs en sammanfattande analys av ett antal resultat- och investeringsanalyser av några större koncerner och bolag inom Göteborgs Stad. Avslutningsvis redovisas samtliga större koncerner och bolag i tabellform, där resultat, balansomslutning och diverse nyckeltal lyfts fram för varje enskild koncern eller bolag.

Innehållsförteckning

- 6 Göteborgs Stads organisation**
- 8 Kommunstyrelsens ledamöter 2014**
- 9 BLOCK 1 I FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE**
- 11 Omvärldsanalys**
Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg.
- 14 Framtidsbedömning**
I framtidsbedömningen diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.
- 15 Sammanfattande finansiell analys**
Här genomförs en kort analys av de viktigaste finansiella trenderna både inom kommunen och den sammanställda redovisningen (koncernen).
- 17 Prioriterade mål och uppdrag**
I detta avsnitt följs kommunfullmäktiges prioriterade mål för 2014 upp.
- 24 Väsentliga personalförhållanden**
Här sker en beskrivning av "väsentliga personalförhållanden" i Göteborgs Stad.
- 27 BLOCK 2 I GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET**
- 29 Verksamheten i Göteborgs Stads nämnder och bolag**
I detta block görs en beskrivning och analys av den verksamhet som utfördes av Göteborgs Stads nämnder och bolag under det gångna året. Blocket är uppdelat i ett antal verksamhetsområden.
- 57 BLOCK 3 I GÖTEBORGS KOMMUN – FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER**
- 59 Finansiell analys av Göteborgs kommun**
I detta avsnitt genomförs en fördjupad finansiell analys av Göteborgs kommun.
- 64 God ekonomisk hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv**
Här görs en samlad genomgång av god ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv.
- 66 Finansiella nyckeltal Göteborgs kommun**
På ett uppslag finns ett antal finansiella nyckeltal för Göteborgs kommun.
- 67 Vad används 100 kronor av skattepengarna till?**
Här redovisas vad en "hundralapp" i kommunal-skatt används till för verksamheter i kommunen. Det sker också en redovisning av vilka intäkter och kostnader kommunen hade under 2014.
- 68 Sponsring**
Här redovisas vilken sponsring som sker av Göteborgs Stad.
- 69 Finansiell uppföljning och riskhantering**
I detta avsnitt redovisas Göteborgs Stads finansiella åtagande i form av upplåning.
- 72 Kommunens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och redovisningsprinciper**
- 84 Ekonomisk analys av nämnderna**
På två sidor sker en kort analys av stadsdelsnämnders och facknämnders ekonomiska utfall.
- 86 Drifts- och investeringsredovisning**
- 89 BLOCK 4 I SAMMANSTÄLLD REDOVISNING – FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER**
- 91 Finansiell analys av sammanställd redovisning**
Här presenteras en finansiell analys av den sammanställda redovisningen.
- 96 Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och interna mellanhavanden**
- 103 Analys av större koncerner och bolag**
På dessa sidor utförs en resultat- och investeringsanalys av större koncerner och bolags finansiella ställning och utveckling.
- 107 Koncerner och bolag i siffror**
- 108 REVISIONSBERÄTTELSE**
Här återfinns revisionsberättelsen för 2014.

Göteborgs Stads organisation

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KOMMUNSTYRELSEN

STADSDELSNÄMNDER

Angered
Askim-Frölunda-Högsbo
Centrum
Lundby
Majorna-Linné
Norra Hisingen
Västra Göteborg
Västra Hisingen
Örgryte-Härlanda
Östra Göteborg

FACKNÄMNDER

Arkivnämnden
Byggnadsnämnden
Fastighetsnämnden
Färdtjänstnämnden
Idrotts- och föreningsnämnden
Kommunledningen
Nämnden för Konsument- och medborgarservice
Kretslopp- och vattennämnden
Kulturnämnden
Lokalnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Nämnden för Intraservice
Park- och naturnämnden
Sociala resursnämnden
Trafiknämnden
Utbildningsnämnden
Valnämnden
Vuxenutbildningsnämnden
Överförmyndarnämnden

KOMMUNALFÖRBUND

KOMMUNALFÖRBUND

Räddningstjänsten
Storgöteborg
Stretered

KOMMUNFULLMÄKTIGE

STADSREVISION

VALBEREDNING

BOLAG

Göteborgs Stadshus AB

Interna bolag

Göteborgs Gatu AB
Göteborgs Stads Upphandlings AB
Försäkrings AB Göta Lejon
Kommunleasing i Göteborg AB
AB Gothenburg European Office

Tillfällig placering

Boplatz Göteborg AB

Regionala bolag

Renova AB
Gryaab AB
Göteborgsregionens
Fritidshamnar AB (Grefab)

Energi

Göteborg Energi AB

Bostäder

Förvaltnings AB Framtiden

Lokaler

Higab AB

Näringsliv

Business Region Göteborg AB

Kollektivtrafik

Göteborgs Spårvägar AB

Hamn

Göteborgs Hamn AB

Turism, Kultur och Evenemang

Göteborg & Co
Kommunintressent AB

Göteborgs Stadshus AB är organiserad med interna, regionala och tillfälligt placerade bolag som är direkt underställda moderbolaget. Därutöver finns sju underkoncerner med tillhörande moderbolag, som var och en innehar ett antal dotterbolag.

Kommunstyrelsens ledamöter 2014

Anneli Hulthén (S)
Kommunalråd,
ordförande

Jonas Ransgård (M)
Kommunalråd,
vice ordförande

Dario Espiga (S)
Kommunalråd

Kristina Tharing (M)
Kommunalråd

Kia Andreasson (MP)
Kommunalråd

Maria Rydén (M)
Kommunalråd

Marina Johansson (S)
Kommunalråd

Mats Pilhem (V)
Kommunalråd

Helene Odenjung (FP)
Kommunalråd

Johan Nyhus (S)
Kommunalråd

Martin Wannholt (M)
Kommunalråd

Thomas Martinsson (MP)
Kommunalråd

David Lega (KD)
Kommunalråd

Mats Arnsmar (S)
Biträdande
kommunalråd

Hampus Magnusson (M)
Biträdande
kommunalråd

Anna Johansson (S)
Biträdande
kommunalråd

Ann Catrine Fogelgren (FP)
Biträdande
kommunalråd

Robert Hammarstrand (S)
Biträdande
kommunalråd

1 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen skall kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den skall vara en sammanfattning av årsredovisningen där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

11 Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg och regionen.

14 Framtidsbedömning

I detta avsnitt redovisas och diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.

15 Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram de viktigaste finansiella trenderna inom kommunen, vissa större enskilda bolag och den sammanställda redovisningen (koncernen).

17 Prioriterade mål och uppdrag

En viktig del av styrningen i Göteborgs Stad utgörs av de prioriterade målen som kommunfullmäktige har fastställt i budgeten. Här sker en uppföljning av dessa mål.

24 Personal

Förvaltningsberättelsen skall beskriva "väsentliga personalförhållanden". Detta avsnitt fokuserar på kommunens personal ur ett antal aspekter.

Omvärldsanalys

2014 var ett demografiskt rekordår och med många människor på flykt med förhoppning att få en fristad i Sverige. Vid årsskiftet var 541 145 personer folkbokförda i Göteborg, en ökning under året med 7 874 göteborgare. Supervalåret visade på ett ökat valdeltagande i landet och i Göteborg. De geopolitiska frågorna tog stor plats på EU:s dagordning. Konflikten i Ukraina ökade oron för Rysslands utrikespolitik. Det svåra ekonomiska läget i Italien, Frankrike och Grekland med hög arbetslöshet bidrog till spänningar inom EU. 2014 var globalt det varmaste året hittills.

Rekordstor befolkningsökning

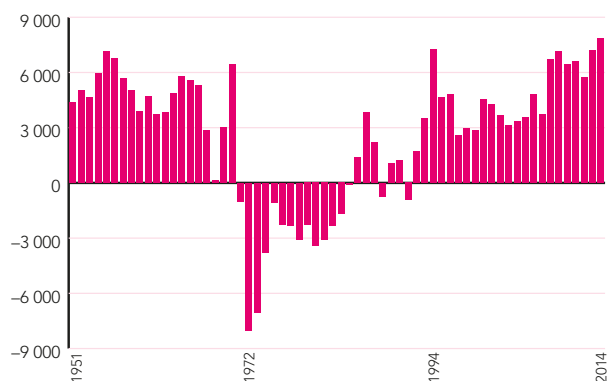
Sveriges befolkning ökade under 2014 för första gången någonsin med över 100 000 personer under ett enskilt år. En rekordhög invandring, 127 000 personer, var en viktig orsak till den kraftiga ökningen. Var femte invandrare var född i Syrien vilket gjorde syrierna till den största invandringsgruppen. De största befolkningsökningarna skedde i storstadsområdena vilket innebar att urbaniseringsgraden fortsatte att stiga. Sedan ett tiotal år har Sverige den snabbast ökande urbaniseringen inom EU, om än från en jämförelsevis låg nivå. Göteborgsregionen växte med 12 888 personer – med nuvarande tillväxttakt sprängs miljonvallen någon gång under 2017.

Göteborg hade den största ökningen på minst 65 år, under den period som det finns tillförlitliga årliga folkmängdsuppgifter. Det finns uppgifter om befolkningsförändringens beståndsdelar sedan 1969 och här haglar rekorden tätt. Skillnaden mellan antalet födda och avlidna, födelsenettot, var rekordstor och stod för drygt 3 400 personer av folkökningen. Detta beror i sin tur på att antalet avlidna var rekordlångt samtidigt som antalet födda var högt. Flyttnettot står för resterande drygt 4 400 personer och bakom dessa siffror döljer sig ytterligare rekord: både inflyttningen till och utflyttningen från staden var rekordstor och så även invandringen.

Alla barn lämnar inte Göteborg även om barnfamiljer utgör en stor andel av de som flyttar ut till kranskommunerna. En pågående flyttstudie visar att av de barn som föds i Göteborg har ungefär 15 procent flyttat till en kranskommun när det är dags att börja skolan. Ytterligare åtta procent bor i övriga riket och fem procent har flyttat utomlands. Sju av tio barn bor alltså kvar i staden vid skolstarten. Det sker även en inflyttning av barn till Göteborg, om än mindre än utflyttningen. Göteborg fungerar i de inrikes flyttningarna som en magnet för hela Göteborgsregionen – med en stor inflyttning från riket utanför regionen och en ungefär lika stor utflyttning inom regionen. Av utflyttarna är det många som har kvar en stor del av sitt liv (skola, arbete, fritid) i Göteborg men bor utanför kommungränsen. Det visar vikten av att se bortom kommungränser och betrakta

hela regionen, och dynamiken inom den, i till exempel bostads- och arbetsmarknadssammanhang.

Befolkningsförändring Göteborg – 1951–2014

Många människor på flykt

Över 50 miljoner människor var under året på flykt enligt FN, det högsta antalet sedan andra världskriget. Överlägset flest flyktingar tas emot av grannländerna till de drabbade men ett stort antal har också tagit sig till Europa. Året präglades av kriget i Syrien med cirka 9 miljoner människor på flykt, varav 2,5 miljoner syrier utomlands.

80 000 sökte skydd i Sverige varav den enskilt största gruppen var syrier. 45 000 nyanlända fick uppehållstillstånd och möjlighet att starta en ny tillvaro i landet. Drygt 7 000 av de asylsökande var ensamkommande barn. Andra större flyktinggrupper kom från Somalia, Afghanistan eller var statslösa. Så höga nivåer av mottagandet har Sverige inte haft sedan Balkan-kriget i mitten på 1990-talet. De närmast kommande åren väntas flyktingmottagandet kvarstå på dessa höga nivåer vilket medför ett ökat tryck på insatser i kommuner.

Alla landets län mottog nyanlända men cirka 10 000 av de nyanlända flyttade vidare och ordnade boenden på egen hand. Omflyttningen skedde främst till storstadslänen. Till Göteborg kom drygt 3 000 flyktingar

jämfört med 2 400 under 2013. Omkring 1 000 var barn och unga och av dessa var 400 ensamkommande barn. Prognosen för de två närmsta åren ligger mellan 3 000 till 3 500 nyanlända flyktingar per år, varav 450–500 ensamkommande barn. Det faktiska mottagandet av nyanlända, det vill säga andel av befolkningen, var något högre i Göteborg (0,5 %) jämfört med Stockholm (0,3 %) och Malmö (0,3 %). Under de senaste femton åren är det skillnaden mellan in- och utvandring som har stått för den största delen av Göteborgs positiva flyttnetto, medan skillnaden mellan inrikes in- och utflyttning ofta legat nära noll. Så även under 2014. I likhet med riket (och världen) var det krisen i Syrien som gjorde att invandringen ökade.

Under året debatterades fördelningen av insatser för att ta emot asylsökande, både mellan kommuner i Sverige och inom EU. Under 2014 tog sex av de 28 EU-länderna emot nästan 80 procent av de flyktingar som kom till EU. Sverige är det land inom EU som tar emot flest asylsökande per capita, och i absoluta tal är det bara i Tyskland fler söker asyl.

I EU:s senaste stora opinionsundersökning Europa-barometern är svenskarna överlägset mest positiva till invandring. 72 procent av de tillfrågade var positiva, både gällande invandring från andra medlemsländer och från länder utanför EU. Däremot var drygt 60 procent av de tillfrågade EU-borna negativa till invandring från länder utanför unionen.

Ett ökat deltagande under "supervalåret"

Stadens valnämnd hade ett intensivt arbetsår med val till Europaparlamentet, riksdagsvalet samt val till region- och kommunfullmäktige. Även en rådgivande folkomröstning om trängselskatten genomfördes.

Valet till Europaparlamentet i maj blev historiskt så till vida att det var första gången fler än hälften av svenskarna (och göteborgarna) röstade. Det svenska valdeltagandet var 51,1 procent, en uppgång jämfört med förra valet 2009 med 5,5 procentenheter. I Göteborg deltog 54,6 procent i valet, en ökning i nivå med den nationella. Det europeiska valdeltagandet minskade däremot marginellt till 42,5 procent vilket innebär att den obrutna nedgången fortsätter – deltagandet har minskat vid varje val sedan det första EU-valet 1979.

I september gick svenskarna till val än en gång och valdeltagandet ökade jämfört med valet för fyra år sedan. 85,8 procent av svenskarna röstade i riksdagsvalet, en ökning med en dryg procentenhet. I Göteborg ökade valdeltagandet något, såväl i valet till riksdag (82,8 %), regionfullmäktige (78,5 %) som kommunfullmäktige (79,2 %).

Sammanhållning i gungring

Fortsatt ekonomisk kris i flera medlemsländer, svag tillväxt, ökade inkomstklyftor och hög arbetslöshet för vissa grupper i samhället bidrog till att EU och nationers sammanhållning kommit i gungring. Dessa faktorer har skapat polarisering både på ett socioekonomiskt plan och i opinionen. Flera kartläggningar har de

senaste åren visat på att segregationen ökat i storstadsområden i Europa och Sverige.

Årets EU-val innebar en framgång för EU-kritiska och främlingsfientliga partier och parlamentets sammansättning blev mer polariserat när ytterkanterna växte på bekostnad av den politiska mitten. Inte sedan andra världskriget har så många främlingsfientliga eller extrema partier funnits invalda i församlingar, både inom medlemsländerna och i Europaparlamentet. Detta kan ha bidragit till att extrema rörelser började få föfäste även i Sverige, som hittills varit ganska förskonade ifrån extremism. Rädsla för det okända skapar klyftor och extrema åsikter och under året ökade hotbilderna gentemot olika religiösa samfund, intolerans visades mer öppet och unga svenska medborgare åkte för att strida tillsammans med extrema grupper.

Fri rörlighet är en av grundstenarna i samarbetet inom EU-samarbetet. De senaste åren har vissa medlemsländer i EU uttryckt oro för "välfärdsturism". Men enligt en EU-studie är oron obefogad eftersom EU-medborgare som lever i andra medlemsländer i de flesta fall inte använder dess sociala trygghetssystem i större utsträckning än landets övriga invånare gör. De viktigaste anledningarna till att flytta är att hitta arbete, släkt eller sin familj.

Trenden av försörjning i gatumiljö ökade i Europa och debatten kring frågan likaså, vilket ledde till att man i flera länder förbjöd tiggeri. Det saknas statistik över hur många som kom till Göteborg men cirka 600 personer har sovit på Stjärnklart sedan november 2013 och en del av dessa är romer. Kommissionen mot antiziganism rapporterade att det finns signaler om att antiziganismen har ökat, eller i vart fall blivit än mer synlig, och efterfrågade ett tydligare rättighetsperspektiv. Rapporten sa att antiziganismen är djupt rotad i det svenska samhället och diskrimineringen har inte på allvar blivit ifrågasatt. Debatten spillde över och skapade större intolerans även mot romska grupper som är svenska medborgare sedan generationer.

Ökad sysselsättning men inte inom tillverkningsindustrin

Den globala konjunkturen var fortsatt instabil under 2014. I USA och Storbritannien kom visserligen återhämtningen igång på allvar, men i det för svensk export viktiga euroområdet var utvecklingen fortsatt svag.

I december 2014 var drygt 24 miljoner människor arbetslösa i EU. Det motsvarade en arbetslöshet på 9,9 procent och var en nedgång med 1,7 miljoner jämfört med december 2013. Den kraftiga ökningen av arbetslösheten sedan krisen 2008 tycks nått sin topp i mitten av 2013 och en försiktig återhämtning har inletts. Den svenska arbetslösheten nådde sin topp redan 2010 (8,6 %) men sedan har inte mycket hänt. 7,8 procent i december 2014 är fortsatt en bit under genomsnittet i EU, men i nivå med de senaste åren.

Den svaga efterfrågan i omvärlden höll nere den svenska exporten och därmed tillväxten och indirekt investeringarna inom näringslivet. Trots det fortsatte an-

talet sysselsatta att öka under 2014 med knappt 70 000 personer, varav utlandsfödda stod för två tredjedelar. Sysselsättningen växte inom nästan samtliga grenar av den svenska ekonomin. Det stora undantaget var tillverkningsindustrin, där antalet sysselsatta minskade för tredje året i rad. Volvos aviserade tredje skift i Torslandafabriken blir därmed ett högst välkommet tillskott.

Även arbetskraften växte under året, dels av rent demografiska skäl men också på grund av utbudsstimulerande åtgärder, vilket förklarar att den svenska arbetslösheten i princip låg stilla trots ökad sysselsättning.

Arbetsförmedlingens statistik visar att andel inskrivna sjönk något under året efter att de senaste åren i princip ha legat på fast på 2008 års höga nivå. Arbetslösheten i Göteborg, både totalt och för ungdomar, låg i nivå med rikets. Det var en högre nivå jämfört med Stockholm men betydligt lägre än i Malmö.

Inskrivna arbetslösa, andel (%) av arbetskraften

Samtliga 16–64 år	2012	2013	2014
Stockholm	6,7	7,1	6,6
Göteborg	9,3	9,4	8,8
Malmö	14,0	14,9	14,9
Riket	8,4	8,5	8,0
Ungdomar 18–24 år	2012	2013	2014
Stockholm	8,7	9,6	8,6
Göteborg	15,4	15,3	13,1
Malmö	23,0	24,5	23,3
Riket	17,7	17,2	15,0

Källa: Arbetsförmedlingen

Klimatet är fortsatt hett

2014 var globalt det varmaste året hittills. Dessutom visade oroande rapporter på stigande havstemperaturer. Året präglades av förberedelser inför klimatmötet i Paris 2015 med ett toppmöte i New York och klimatförhandlingar i Lima. Viktigt var att Kina och USA äntligen gav löften om utsläppsminskningar även om de fortfarande är för små. Sverige klättrade upp till plats nummer tio på WWF:s lista över världens största globala fotavtryck. En anledning är att svensk ekonomi varit god i jämförelse med många andra men också vår stora köttkonsumtion och import av varor från till exempel Kina. Det är därför bra att Göteborgs klimatstrategiska program har ett konsumtionsperspektiv.

Omställningen till en mer hållbar ekonomi pågår och året visade på några framsteg. En uppmärksam rapport The New Climate Economy, där Stockholm Environment Institute medverkat, visade att en omställning till ett klimatanpassat samhälle är möjligt och att det går skapa tillväxt på ett hållbart sätt. En modell för det är cirkulär ekonomi och EU:s förslag "Towards a circular economy: a zero waste programme for Europe" var ute på remiss under året och Göteborg var positiv till höjda ambitioner inom området. Kommissionen

tvångades dock dra tillbaka förslaget vilket i samband med andra ageranden från den nya kommissionen kan vara signaler att EU:s miljöarbete har ändrat kurs.

Omställningen till en cirkulär ekonomi påverkar många sektorer i samhället, främst design och produktion men även avfallshantering och inköp. Dessutom behövs nya affärsmodeller och en ny syn på ägande och den utvecklingen försöker till exempel nämnden för konsument och medborgarservice stötta.

Vindkraften har under de senaste fem åren fyrdubblat sin produktion i Sverige och utgör nu åtta procent av energiförsörjningen. Det kan jämföras med Danmarks 39 procent. Solenergi spås vara den största energikällan år 2050, mycket tack vare att priset per enhet sjunker. I Göteborgs Stad har under året både solfångare och solceller placerats på olika verksamheters tak till exempel av lokalförvaltningen och fler kommer att installeras under de närmsta åren. Under hösten har oljepriserna rasat och ur miljösynpunkt kan man se både för och nackdelar. Det är negativt för alternativa bränslen som får sämre konkurrenskraft men positivt då det inte längre blir lönsamt att plocka upp otillgängliga reserver. Men fortsatt sjunkande oljepriser kan riskera att försena den gröna omställningen.

Kraven på ökad transparens i samhället har ökat trycket på att se över innehav i fossila investeringar. Något som både kommuner, banker, institut och pensionsfonder har gjort. I Göteborgs Stad fanns inga innehav i fonder med fossil utvinning.

Framtidsbedömning

Förra året var det varmaste år som har uppmätts. Det påminner oss om att klimatfrågan har gått från att vara ett globalt framtida hot till att också få en direkt påverkan på den kommunala vardagen här och nu. Detta kommer med all sannolikhet att bli allt tydligare kommande år.

Förra året var också det år som Göteborg upplevde sin största folkökning på 50 år. Orsaken är både den ökande globaliseringen som gör att allt fler vill bo i storstadsregionerna och konflikter i omvärlden som gör att människor flyr till länder som Sverige för att finna trygghet för sig och sina familjer. Här står vi inför en stor utmaning att kunna erbjuda goda bostäder och en kommunal service som förskolor och skolor till allt fler människor.

Göteborgs befolknings- och bebyggelsestruktur och den befolkningsutveckling som vi tror kommer att ske framåt innebär också utmaningar när det gäller att bygga en fungerande infrastruktur som gör det möjligt för oss att på ett snabbt och miljövänligt sätt ta oss till våra arbeten och skolor.

Sammantaget innebär det att vi måste kunna finansiera både en fungerande välfärd för allt fler människor och investeringar i infrastruktur som gator, kollektivtra-

fiklösningar, lokaler med mera. Detta kommer att ställa krav på oss att tänka nytt för att finna både nya finansieringslösningar och nya sätt att genomföra våra uppdrag.

Göteborg är också en delad stad med stora skillnader i livsvillkor mellan olika delar av staden. Detta påverkar oss alla på ett negativt sätt. Arbetet med att skapa en socialt hållbar stad med minskade skillnader engagerar många i stadens förvaltningar och bolag. Det är viktigt att det engagemanget håller i sig och går från ord till konkreta handlingar.

Göteborg är tillväxtmotorn för västra Sverige och tillsammans med övriga storstadsregioner viktig för tillväxten i hela Sverige. Det är därför av avgörande betydelse att Göteborg fortsätter att vara en attraktiv stad för företag och studenter. I och kring våra universitet och högskolor uppstår ofta en kreativ miljö där idéerna föds för framtidens utveckling och morgondagens företag.

Göteborgs befolkningsutveckling innebär utmaningar både när det gäller att kunna erbjuda goda bostäder och att bygga en fungerande infrastruktur. Foto: Klas Eriksson

Sammanfattande finansiell analys

Göteborgs kommun redovisade 2014 ett resultat på 392 mkr. Om extraordinära poster och reavinster exkluderas uppnåddes ett nollresultat enligt balanskravsdefinitionen. De ekonomiska marginalerna minskade under 2014 och det strukturella resultatet halverades jämfört med 2013.

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym uppgick under 2014 till 2 190 mkr vilket var ungefär samma nivå som under 2013.

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2014 ett resultat på 433 miljoner. Jämfört med 2013 var det 1 300 miljoner lägre resultat, varav kommunen stod för 760 miljoner och bolagssektorn för 540 miljoner.

Den finansiella analysen som redovisas på de två följande sidorna skall ses som en sammanfattning av den finansiella utvecklingen och ställningen i kommunen och koncernen Göteborgs Stad. Mer ingående analyser finns i block tre och fyra längre fram i årsredovisningen.

GÖTEBORGS KOMMUN

Årets resultat i kommunen

När Göteborgs kommuns resultat analyseras är det viktigt att eliminera engångsposter av olika slag för att få fram det underliggande löpande driftresultatet. I kommunens resultat ingår ofta ett antal sådana poster av engångskaraktär.

Under såväl 2014 som 2013 har kommunens resultat också påverkats av extraordinära poster. Det är ytterst sällan som händelser definieras såsom extraordinära vilket innebär att detta begrepp används mycket sparsamt.

Om extraordinära poster exkluderas uppgick resultatet för 2014 till 138 mkr att jämföra med 898 mkr för 2013. Om även de jämförelsestörande posterna exkluderas uppgick resultatet för 2014 till 610 mkr jämfört med 728 mkr för 2013. De jämförelsestörande posterna påverkade således resultatet negativt under 2014 medan posternas effekt var positiv under 2013.

Den negativa effekten under 2014 förklaras av att kommunen under 2014 gjorde avsättningar för medfinansiering av statliga infrastrukturåtgärder motsvarande 472 mkr. Effekterna av medfinansieringen kunde rymmas inom ramen för balanskravet delvis med hjälp av utdelning från Stadshus AB som uppgick till 226 mkr.

Göteborgs kommun i siffror

mkr	2012	2013	2014
Bruttokostnader	30 263	31 531	33 096
Balansomslutning	42 483	51 460	57 732
Årets resultat exklusive extraordinära poster	669	898	138
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster	596	728	610
Årets resultat	669	9 595	392
Investeringsvolym	2 498	2 394	2 190
Investeringsvolym inklusive investeringsinkomster	2 102	1 592	1 733

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Relateras resultatet exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning redovisade kommunen under 2014 ett resultat på 2,4 procent. Det är i nivå med åren 2012 och 2013, dock uppnåddes nivån under 2014 delvis med hjälp av utdelning från Stadshus AB.

Kommunfullmäktige har under 2013 fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv. Av dem framgår att ”Staden skall över tid eftersträva resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån skall vara förenlig med stadens riskexponering.”

Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Under den senaste femårsperioden har Göteborg ett snitt på 3,8 procent.

Årets investeringar uppgick till 2,2 miljarder

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym under 2014 uppgick till 2 190 mkr. Det var en lägre volym än vad som planerats i budgeten, vilket i huvudsak berodde på tidsförskjutningar.

Delar av investeringsvolymerna finansieras av investeringsinkomster. Den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till 1 733 mkr. Drygt 21 procent av de totala investeringarna exklusive investeringsinkomster gjordes i förskola och skola. Investeringar i infrastruktur utgjorde 35 procent. Investeringar i VA-verksamhet omfattade 15 procent och investeringar i vård- och omsorg 5 procent. Investeringar i park- och grönområden samt idrottsanläggningar utgjorde 4 procent respektive 3 procent. Övriga investeringar uppgick till 16 procent.

Kommunens soliditet

Kommunens soliditet enligt balansräkningen har varit relativt konstant under de senaste åren. På grund av förändringar av kommunens bolagsstruktur ökade dock soliditeten från 20 procent under 2012 till 35 procent under 2013.

Under 2014 har soliditeten sjunkit till 32 procent.

Balanskravet uppfyllt

Kommunen uppfyller 2014 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 0 mkr. Ingen reservering eller ianspråktagande av resultatutjämningsreserv (RUR) skedde vilket innebar att balanskravsresultatet uppgick till 0 mkr. Kommunen har sedan införandet år 2000 uppfyllt balanskravet under samtliga år.

En mer detaljerad beskrivning av ekonomin i kommunen återfinns i block 3.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING – KONCERNEN

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2014 ett resultat på 433 miljoner. Jämfört med 2013 var det 1 300 miljoner lägre resultat, varav kommunen stod för 760 miljoner och bolagssektorn för 540 miljoner.

Koncernens investeringar uppgick 2014 till 6,2 miljarder. Det var en minskning med 400 miljoner jämfört med 2013. Minskningen förklaras främst av att projekt skjutits fram i tid.

Soliditeten uppgick till 30 procent, vilket var oförändrat jämfört med föregående år.

Sammanställd redovisning i siffror

mkr	2012	2013	2014
Intäkter	47 201	48 230	48 470
Balansomslutning	78 096	81 074	81 468
Resultat efter finansiella poster	2 802	1 922	561
Årets resultat	2 934	1 733	433
Investeringsvolym	7 244	6 647	6 248
Soliditet	29	30	30

En mer detaljerad beskrivning av ekonomin i sammanställd redovisning och enskilda bolag återfinns i block 4.

Göteborgs kommun / finansiella nyckeltal

	2012	2013	2014
Resultat och kapacitet			
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster / skatteintäkter	2,5 %	2,9 %	2,4 %
Skattefinansieringsgrad av investeringar inklusive investeringsinkomster	69 %	108 %	58 %
Soliditet	20 %	35 %	32 %
Risk och kontroll			
Kassalikviditet	108 %	66 %	70 %
Finansiella nettotillgångar (mkr)	-5 366	-5 377	-6 074
Kommunal skattesats (kr)	21,12	21,12	21,12

Prioriterade mål och uppdrag

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2014 fastställt 22 prioriterade mål och 19 uppdrag. I detta avsnitt görs en sammanfattande uppföljning avseende måluppfyllelsen och till vilken del uppdragen har genomförts.

Sammanfattande måluppföljning

Utifrån nämnder och styrelser beslut om hur man ska ta sig an kommunfullmäktiges prioriterade mål pågår många aktiviteter i förvaltningar och bolag när det gäller att nå måluppfyllelse. Nämnders och styrelser rapportering om måluppfyllelse sker utifrån de aktiviteter och åtagandet man förfogar över och bedömningen av uppnådd måluppfyllelse varierar. Det är inte alltid en god måluppfyllelse i nämnder och styrelser också innebär en god måluppfyllelse för hela staden.

Processägarnas betydelse i rollen som samordnande, uppföljande och ledande för att nå målet, lyfts fram när det gäller flera mål. Ett exempel är processägaren social resursnämnd, som har samordnat kartläggningar av skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg. Rapporterna är ett led i stadens arbete för social hållbarhet. Utgångspunkten är de prioriterade målen i kommunfullmäktige som handlar om att minska skillnader i hälsa, utjämna livsvillkoren och förebygga sociala problem. Nästa steg blir att ta fram strategier och handlingsplaner för att uppnå förändringar i önskad riktning.

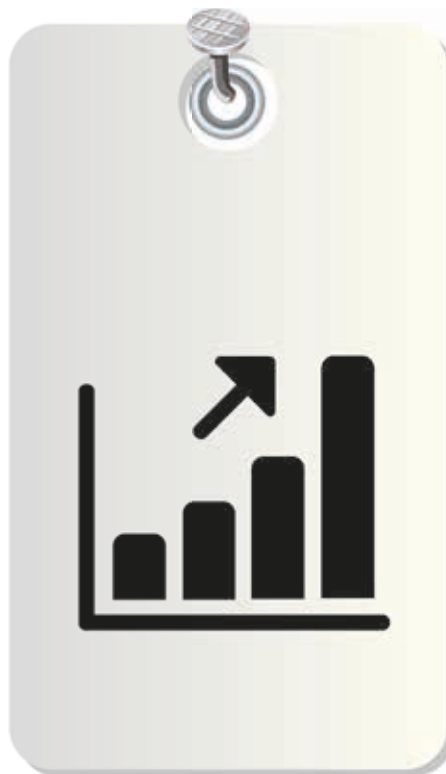
För staden som helhet görs följande bedömning av de prioriterade målen utveckling:

- Fyra mål bedöms ha god måluppfyllelse
- 16 mål bedöms ha viss måluppfyllelse
- För två mål bedöms ingen måluppfyllelse. Det gäller målet "Skillnader i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper och olika delar av Göteborg ska minska". Mobiliseringen runt målet har däremot varit hög under året men bedömningen är att det krävs ett systematiskt och uthålligt arbete innan resultat nås. För det nya målet "Antalet hushåll i långvarigt beroende av försörjningsstöd ska minska" har ingen måluppfyllelse uppnåtts men ökningstakten har däremot minskat

Öka förutsättningarna till goda livschanser för alla göteborgare och därmed utjämna dagens skillnader

Måluppfyllelsen för 2014 bedöms vara viss men målet om att öka förutsättningarna till goda livschanser för alla göteborgare ska ses långsiktigt. Arbetet med måluppfyllelse har med stöd av processägarskapet utvecklats till att ingå i arbetet med social hållbarhet, i samverkan med andra prioriterade mål för staden.

Strategierna och organisationen för måluppfyllelse har förändrats och utvecklats under året från att i huvudsak

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2014 fastställt 22 prioriterade mål.

vara en fråga för stadsdelsnämnderna, till att omfatta bolag och facknämnder. En rad aktiviteter har utförts gemensamt över staden såsom workshops och ett antal fokusområden har tagits fram.

Tidigt förebyggande och rehabiliterande insatser ska öka när det gäller barn och unga samt vuxna med missbruksproblem

Målet, att tidigt förebyggande och rehabiliterande insatser ska öka när det gäller barn och unga och vuxna med missbruksproblem, har funnits med i budgetskrivningen sedan 2012. Måluppfyllelsen bedöms vara god. Målet är en del i det stadenövergripande arbete som gäller social hållbarhet och en naturlig del i stadsdelsnämndernas kärnverksamhet. Målet är svårbedömt när det gäller antalet förebyggande och rehabiliterande insatser men måluppfyllelsen får ändå bedömas som god då fokus i

social hållbarhet är tidigt förebyggande arbete för att minska skillnader i livschanser och hälsa.

Antalet hushåll i långvarigt beroende av försörjningsstöd ska minska

En glädjande tendens var att ökningstakten för gruppen långtidsberoende hushåll (med försörjningsstöd under minst 10 månader på ett år) fortsatte att minska. Sammantaget var 9 527 hushåll långtidsberoende och hade försörjningsstöd som en mer eller mindre permanent försörjningsform under 2014. Ökningen av denna grupp är 3 800 sedan 2008. Ingen måluppfyllelse kan därför anges.

Integrationen mätt utifrån integrationsstyrkortets strategiska områden ska öka

Viktiga steg har tagits för att stärka stadens strategier och åtgärder för integration och social hållbarhet. Ett stadengemensamt arbete har inletts för social hållbarhet, riktade kommunala satsningar till särskilt utsatta skolor har gett positivt resultat, effektivare metoder i arbete för ökad sysselsättning, något fler upphandlingar med sociala hänsyn samt satsningar på socialt blandat boende och att bygga till lägre hyra är åtgärder som visar en positiv utveckling. När det gäller det senare är satsningen på planeringsstadiet och kan avläsas först på längre sikt. Sammanfattningsvis har viss måluppfyllelse nåtts, i förhållande till vad staden kan påverka genom sina verksamheter. Framförallt har strategier, samverkan och metoder stärkts och utvecklats.

Jämställdheten i stadens verksamheter ska öka

Måluppfyllelse bedöms som god där det arbetats med jämställdhet utifrån ett verksamhetsperspektiv. Men då det fortfarande finns många verksamheter som ännu inte påbörjat ett sådant arbete bedöms måluppfyllelsen som viss utifrån ett helhetsperspektiv för staden.

De satsningar som gjorts under året inom majoriteten stadsdelar liksom några fackförvaltningar och bolag, har skapat bättre förutsättningar för att servicen ska bli mer jämställd. Utbildningar har genomförts för djupare förståelse för jämställdhetens betydelse för verksamhetsutveckling och antalet verksamheter har ökat som jämställdhetsintegreras. Positiva resultat har ökat till följd av detta arbete. Arbetsrutiner och förhållningssätt har förändrats, vilket lett till att utbudet har blivit mer jämställt inom till exempel idrott, kultur och fritid.

Skillnaderna i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper och delar av Göteborg ska minska

2014 var andra året som målet fanns med i budgeten för Göteborgs Stad. När det gäller arbetet med målet och antalet pågående aktiviteter var måluppfyllelsen god. Ingen måluppfyllelse kan dock ses när det gäller att faktiskt minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor. Anledningen till detta är att målet är så långsiktigt att

det troligen kommer att krävas många år innan en tydlig trendbrytning kan ses.

Processägaren, social resursnämnd, påbörjade under 2014 planeringen för att arbeta med målet över hela staden. Tidigare arbete med folkhälsofrågor, sammanställningar av hälsodata och befintliga strukturer kommer att ligga till grund för arbetet. När hälsodata analyseras framträder tydliga hälsoskillnader, till exempel mellan personer med kort utbildning och personer med lång utbildning.

Barns fysiska miljö ska bli bättre

Måluppfyllelsen var viss. Ett konkret resultat var att hälften av alla lekplatser säkerhetsbesiktigades och att ytterligare cirka 20 mkr omfördelades till underhåll av toaletter på skolor och förskolor. Processägaren, Byggnadsnämnden, arbetade under året med att sprida, utveckla och implementera barnkonsekvensanalysen. Syftet var att skapa systematik så att barnens perspektiv fanns med från början i projekt och processer. Samverkan skedde bland annat genom nätverket "Barn och unga i fysisk planering". Även om allt fler använder sig av barnkonsekvensanalyser så skulle användandet kunna öka ytterligare. För att öka måluppfyllelsen lyftes bland annat att det behöver tas fram metoder för dialog med yngre barn. Medvetenheten att se processerna utifrån barnets perspektiv ökade i staden.

Skolan ska öka barns och elevers möjligheter att inhämta och utveckla kunskaper, förmågor och värden

En viss ökning av barn och elevers möjligheter att inhämta och utveckla kunskaper under året kunde konstateras. Barn och elevers ökade möjligheter att utveckla förmågor och värden var mer svårbestämd. Andelen elever med godkänt i alla ämnen i årskurs 9 ökade med drygt tre procentenheter jämfört med 2013. Andelen pojkar med godkänt i alla ämnen ökade med fem procentenheter. En övergripande förklaring till de förbättrade resultaten var ett förbättrat systematiskt kvalitetsarbete. Den stora variationen mellan stadsdelarnas skolresultat bestod med drygt 40 procentenheters skillnad mellan högsta respektive lägsta andel elever med godkänt i alla ämnen i årskurs 9. Läsåret 2013/14 redovisades för första gången betygsresultat för elever som gått enligt den nya gymnasiereformen vilket innebär att betygsresultaten var svårbedömda.

Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som mellan olika skolor

Måluppfyllelsen var å ena sidan god och å andra sidan otillräcklig. De insatser som gjorts under året har visserligen gett resultat, men förvaltningarna har ändå inte lyckats kompensera för skillnaderna. Förvaltningarna har arbetat strategiskt och målmedvetet med att utjämna skillnader och med att kompensera för elevernas olika förutsättningar. Med större fokus på analys av gjorda

Unga göteborgares möjligheter till en rik och meningsfull fritid ska öka. Förra året gjordes stora insatser för att öka simkunnigheten.

insatser, en förbättrad rapportering och ett fortsatt strategiskt val av vilka insatser som ska göras, bör måluppfyllelsen kunna öka ytterligare.

Unga göteborgares möjligheter till en rik och meningsfull fritid ska öka

Måluppfyllelsen bedöms som god. 85 procent av pojkarna och 78 procent av flickorna var nöjda eller mycket nöjda med sin fritid, högst andel bland barn födda i Sverige och lägst bland utlandsfödda barn, 71 procent (enkäten Barn och ungas fritid i Göteborg 2014). 54 procent av pojkarna och 47 procent av flickorna var medlemmar i en förening. Större andel var med i grupp, nätverk, intresseförening eller liknande. Enkäten indikerade att föreningsbegreppet verkade vara otydligt eller inte väsentligt för ungdomar.

Av pojkarna tränade 87 procent utanför skolan två eller fler gånger per vecka, flickorna 61 procent. Stora insatser gjordes för att öka simkunnigheten. Deltagarstyrd verksamhet slog igenom alltmer i fritidsverksamheterna. HBTQ-certifiering bidrog till att fler unga kunde nås.

Unga göteborgare ska ges ökade möjligheter att påverka

Under 2014 genomfördes två enkätundersökningar som tog upp inflytandefrågor bland unga i Göteborg.

Dessutom tillfrågades förvaltningar och bolag om ungas påverkansmöjligheter inom respektive verksamhet.

Bedömningen av måluppfyllelsen visar att ungas möjligheter att påverka ökade, det vill säga måluppfyllelsen var god. Det hade blivit allt vanligare att verksamheterna tagit fram strategier och prövat arbetssätt för att tillvarata ungas åsikter. Det ges också exempel på hur ungas förslag och synpunkter gett effekt. Men det finns alltså utvecklingspotential. Det var till exempel en liten andel av ungdomarna som är berörda av möjligheterna till påverkan.

Mest aktiva var verksamheter där unga var primär målgrupp, såsom kultur, idrott, förskolor, skolor, fritidsgårdar, bibliotek, samt inom stadsutveckling, såsom planering av lekplatser, skolgårdar, idrottsanläggningar och miljöer i nya bostadsområden.

Äldres inflytande över sin vardag ska öka

Äldres inflytande över sin vardag har ofta blivit ett mål som mest prioriterats inom äldreomsorgen. Under året hade många av facknämnderna och bolagen fokus på målet. De skaffade sig kunskap om äldres behov och önskemål genom samverkan och utbildning, marknadsförde sig och riktade verksamhet mot de äldre vilket var positivt. Sammantaget bedöms en viss måluppfyllelse.

Stadsdelsnämnderna som ansvarar för äldreomsorgen har under mandatperioden arbetat med att ta reda på

Äldres inflytande över sin vardag har ofta blivit ett mål som mest prioriterats inom äldreomsorgen. Under året hade många av facknämnderna och bolagen fokus på målet. Foto: Jeanette Larsson

vad som är viktigt för de äldre att utöva inflytande över. Under året har flera goda exempel spridits, bland annat arbetssättet som resulterade i vårdighetsgarantier samt hur en stadsdelsnämnd har arbetat med äldres önskemål och att dessa blivit styrande för medarbetarnas scheman.

Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad

Göteborg har högt satta mål på klimatområdet och det finns viss måluppfyllelse. Det kortsiktiga målet, som gäller inom Göteborgs geografiska område, har en positiv trend men tyvärr går utvecklingen inte tillräckligt snabbt för att kunna nås till 2020. Det långsiktiga målet har för första gången beräknats till att vara mindre än 2 ton koldioxidekvivalenter per person och år och vi släpper i dagsläget ut minst 8 ton vilket kräver en stor samhällsomställning fram till 2050. Under mandatperioden har ett stort arbete gjorts för att få en långsiktig strategi för detta. Det klimatstrategiska programmet beslutades under 2014 och åtgärderna i enlighet med strategierna kan nu påbörjas. Programmet har ett unikt angreppssätt i att det utgår från de konsumtionsbaserade utsläppen. Nästa steg är nu att staden utvecklar sitt samarbete med göteborgssamhället och näringslivet, till exempel genom att arbeta fram ett klimatprotokoll.

Staden ska bättre möta göteborgarnas bostadsbehov

Under 2014 färdigställdes 2 017 bostäder, vilket är något lägre än 2013 då 2 568 bostäder blev klara. Mellan 2011 och 2014 har totalt 8 397 bostäder färdigställts, målet

för mandatperioden var 10 000 färdigställda bostäder. Främsta skälet till att målet inte nåts är en effekt av finanskrisen och lågkonjunkturen 2008/2009, som innebar att färre bostäder påbörjades under 2009, något som direkt påverkat antalet färdigställda bostäder under såväl 2010 och 2011. Även bedömningar av det långsiktiga bostadsbehovet i början av 2000-talet var för lågt, vilket påverkat måluppfyllelsen. Viss måluppfyllelse har dock nåts. Åtgärder som görs idag ger resultat men först på längre sikt.

Resurshushållningen ska öka

Viss måluppfyllelse har uppnåtts. Många åtgärder pågår i enlighet med budgetmålet men arbetet med åtgärderna behöver fortsätta och utvecklas ytterligare. Hushållsavfallsmängderna fortsätter att utvecklas åt rätt håll, restavfallsmängderna har minskat och separerat insamlat matavfall har ökat kraftigt under mandatperioden. Nya metoder har utvecklats för att mäta resurshushållning av avfall vilket ger nya förutsättningar att följa upp målet i framtiden. Ett aktivt processägarskap har betydelse. Som exempel pågår två projekt, det ena projektet "Skrota skräpet" har i syfte att öka sorteringen av avfall och det andra projektet "Förebygga avfall i Göteborgs Stad" ska minska avfallsmängderna. Miljödiplomering framhålls också som ett viktigt arbetsverktyg.

Det hållbara resandet ska öka

Viss måluppfyllelse har uppnåtts. Kollektivtrafik- och cykelåkandet har ökat och bilåkandet minskat under mandatperioden. Både strukturella och attitydpåver-

kande åtgärder har genomförts. Trängselskatten och förbättringar för cykel och kollektivtrafik har haft betydelse. De procentuella andelarna 2014 var kollektivtrafik 28, cykel 7, fotgängare 24 och biltrafik 41 procent.

Kollektivtrafikresandet varierar mellan trafikslagen; buss och båt har ökat, 4 respektive 15 procent, medan spårvagn minskat 2,5 procent. Cykling vid mätstationer har ökat 4 procent. Biltrafiken har minskat i centrala Göteborg, ökat vid fasta mätpunkter och kommungränsen. Trafiken ökade vid betalstationerna, 4–5 procent men har dock minskat 7–8 procent sedan trängselskatten infördes.

”Trafikstrategi för en nära storstad” har antagits för omställning av trafiksystemen. Knappt 95 procent av stadens egna lätta fordon är miljöfordon.

Den biologiska mångfalden ska främjas

Många olika åtgärder har genomförts som enskilt och tillsammans har en främjande effekt och gett viss måluppfyllelse. Miljöprogrammet har lyft fram ett 70-tal åtgärder och extra ekonomiska resurser har beviljats.

De ekologiska frågorna har, bland annat genom de tre antagna strategierna i den fysiska planeringen, fått ökad tyngd. Kompensationsåtgärder, grönytefaktor och ekologiska landskapsanalyser är andra viktiga verktyg i arbetet. Fler naturreservat har bildats, senast vid Välen. Staden har nu en ny miljöinriktad skogspolicy för skötseln av de egna skogarna. Fler bostadsnära odlingsmöjligheter och upprustningsåtgärder för livsmedelsproduktion på den kommunala jordbruksmarken har genomförts. Arbetet med en samordnande naturvårdsstrategi pågår. Kemikalieplanen som antogs under året och det särskilda kemikalierådet påskyndar utfasningen av farliga ämnen ur stadens verksamheter.

Göteborgarnas näringslivsklimat ska förbättras

Stadens verksamheter har under ett antal år kraftsamlat för att förbättra näringslivsklimatet. Staden mäter näringsklimat genom undersökningen Insikt som utförs vartannat år. Det genomfördes ingen undersökning under 2014. För att få bättre återkoppling har de berörda fackförvaltningarna börjat mäta kundnöjdheten löpande. En mängd åtgärder har utförts. En övergripande handlingsplan för staden har tagits fram. Berörda fackförvaltningar har analyserat sin roll och i egna handlingsplaner identifierat åtgärder som ska genomföras. Den utbildningsinsats avseende bemötandefrågor som genomfördes under 2013 har ökat medvetenheten och kunskapen hos personalen.

Målet kan endast till viss del anses vara uppfyllt eftersom det kommer att ta tid innan handlingsplanerna når full effekt. I flera fall handlar det om att förändra synsättet på relationen mellan förvaltning och näringsidkare.

Arbetsmarknadsinsatser för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka

Flertalet nämnder och bolag arbetar med målet och den sammanfattande bedömningen är att viss måluppfyllelse nåtts. Det redovisas en pågående metod- och innehållsmässig förändring i åtgärderna. Metoder som exempelvis supported employment och jobbmatchning används alltmer vilket också innebär ett mer individualiserat arbetssätt. Denna utveckling innebär också ökade förutsättningar för personer inom daglig verksamhet att kunna få tillgång till praktik eller arbete. Insatser finansierade via EFS-medel har under 2014 minskat i omfattning då planperioden löpt ut. Sammantaget bedöms att volymen av insatser varit oförändrad under året men att det skett en verksamhetsmässig utveckling. Samtidigt görs bedömningen att behovet av insatser ökat i omfattning.

Tillgängligheten till kultur ska öka

Förvaltningar och bolag bidrar till ett ökat kulturutbud vilket gett viss måluppfyllelse. Under mandatperioden har nya mötesplatser för kulturutövning tillkommit bland annat återinvigdes stadsbiblioteket i april 2014. Samtidigt har ökat öppethållande vid vissa av stadens övriga bibliotek också tillkommit. Planering för nya kulturhus är påbörjad. Inom det kulturpolitiska området utvecklas nya mötesplatser för framförallt målgrupperna barn och unga, äldre och personer med funktionsnedsättningar samt generationsöverskridande möten. Antal deltagare i kulturskolans aktiviteter fortsätter att öka. Insatser för att öka tillgängligheten till kulturen har genomförts inom ramen för stadens kulturprogram, som omfattar strategiskt arbete i områden kulturpolitik, konstopolitik och kulturplanering.

Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska minska

Viss måluppfyllelse har uppnåtts. I löneöversyn 2014 var utfallet i procent högre för kvinnor än för män, drygt 2,8 procent jämfört med 2,6 procent för män. Kvinnors medellön i juni 2014 uppgår till 92,5 procent av mäns, vid jämförelse med juni 2013 då den var 92,0 procent, en ökning med 0,5 procentenheter.

Förvaltningarna har med utgångspunkt från sina ekonomiska förutsättningar gjort satsningar utifrån stadens lönepolitiska inriktning och intentionerna i avtal. Särskilda satsningar har gjorts inom välfärd och utbildning där positiva lönerelationsförändringar är önskvärda med utgångspunkt från jämställda löner och långsiktig kompetensförsörjning.

Stadens förvaltningar har vid jämförelse av kvinnors och mäns löner i lika arbete funnit att det inte finns några osakliga löneskillnader. De skillnader som finns i likvärdiga arbeten inom staden bedöms stadsledningskontoret dock inte helt kan förklaras av marknadsskäl.

Upphandling av tjänster med sociala hänsyn ska öka

Viss måluppfyllelse har uppnåtts. Förvaltningar och bolag har under året tagit fram avtal där flera exempel på upphandlingar med sociala hänsyn tagits med. Antalet avrop har ökat från drygt 50 2013 till cirka 140 under 2014 att jämföra med 10 avrop 2012 då första mätning skedde. Pilotprojektet, "Social hänsyn i stadens upphandling", och upphandlingsbolagets informations-spridning bedöms påverkat resultatet. Upphandlingsbolaget har i sitt arbete under 2014 säkrat möjlighet att få med sociala hänsyn genom kvalitetssäkrade skrivningar i ramavtal inför förnyade konkurrensutsättningar vid tjänsteupphandlingar. Uppföljning visar att under 2014 har cirka 100 personer fått praktik, lärlingsplatser eller visstidsanställning utifrån socialt ställda krav i stadens upphandlingar.

SAMMANFATTNING UPPDRAG

Av de 19 uppdrag kommunfullmäktige har gett till nämnder och styrelser att genomföra under 2014 fanns 15 redan med i kommunfullmäktiges budget 2013. Under 2013 genomfördes fem av dessa uppdrag. Av de 14 återstående uppdragen har ytterligare två genomförts under året.

- En ny plan mot hemlöshet ska upprättas
- Alla skolor ska ha en vegetarisk dag i veckan

Fyra uppdrag är till stora delar genomförda. Lika-behandlingsplaner och resurskartläggning utifrån kön är uppdrag som ska genomföras i två olika perspektiv: invånare och arbetsgivare. Uppdragen har i princip genomförts när det gäller arbetsgivarperspektivet men ur verksamhetsperspektivet har inte alla genomfört uppdraget.

Några uppdrag har varit mer svåra att lösa som miljömåltider, upphandling med social hänsyn, minska arbetad tid utförd av timavlönade, genuspedagoger och hbtq- kompetent personal i förskola och skola. Utvecklingen går åt rätt håll men en hel del återstår innan uppdragen är helt genomförda.

De fyra uppdrag som var nya för 2014 har haft en positiv utveckling, ett är genomfört och övriga tre är till stor del genomförda.

Alla nämnder och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska ske på enhetsnivå och gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv

Invånarperspektivet: Endast ett fåtal nämnder/bolag har genomfört uppdraget. En majoritet av nämnder och styrelser rapporterar att man har genomfört uppdraget men vid en närmare granskning visar det sig att svaren gäller personalperspektivet.

Ur personalperspektivet har flertalet nämnder och bolag genomfört uppdraget.

En kartläggning av resursfördelning utifrån kön ska tas fram i varje nämnd och bolag

Antalet verksamheter som gjort resurskartläggningar utifrån ett verksamhetsperspektiv uppgår till 20 detta år, jämfört med 3 år 2013. Kartläggningarna omfattar bland annat resursfördelning på kulturskolan, fritids- gårds- och idrottsverksamheter, fördelning av resor, samt evenemangsutbud.

Uppdraget är genomfört ur ett arbetsgivarperspektiv.

Full behovstäckning i förskolan

Även under 2014 har uppdraget om full behovstäckning i förskolan genomförts. Både vid vårens och höstens mätdatum har alla barn som stod i kö fått tillgång till plats inom fyra månader och i några stadsdelar har man haft möjlighet att minska barngrupperna.

Genuspedagoger och hbtq-kompetent personal ska finnas tillgängliga för varje förskola och skola

Stadsledningskontorets bedömning är att uppdraget inte genomförts. Flertalet nämnder uppger att det finns tillgång till hbtq-kompetent personal och genuspedagoger men att de inte uppfyller kommunstyrelsen beslut om krav på 7,5 högskolepoäng.

Alla skolor ska ha en vegetarisk dag i veckan

Uppdraget att alla skolor ska ha en vegetarisk dag i veckan har genomförts i samtliga stadsdelsnämnder.

Ungdomsråd ska finnas i varje stadsdel

Alla stadsdelar har sedan 2013 ungdomsråd.

Matråd ska finnas på alla skolor

Samtliga gymnasieskolor och nästintill alla grundskolor hade matråd för eleverna under 2014. Matråd saknas endast vid fem grundskolor, men alla hade en planering för att inrätta matråd.

Alla skolor ska ha en vegetarisk dag i veckan

Göteborgsmodellen för ökat självbestämmande inom hemtjänsten ska utvecklas och arbetet med dess implementering i hela staden drivas vidare och följas upp

Göteborgsmodellen är ett verktyg för att de äldre ska få ett ökat inflytande över de servicetjänster som beviljats. Uppdraget genomfördes under 2013. Som en fortsättning beslutade kommunfullmäktige i början av året om en genomgripande förändring inom hemtjänsten som innebär en utveckling av nuvarande "Göteborgsmodell"

Brukare av hemtjänst och äldreomsorg ska ha tillgång till kontaktperson på sitt modersmål

Uppdraget har till stor del uppfyllts.

Efterfrågan av kontaktpersonal på annat modersmål än svenska varierar mellan och även inom stadsdelarna. De flesta stadsdelsnämnder kan tillgodose behovet av kontaktpersonal på brukarnas modersmål när det efterfrågas. Där det förefaller svårast att tillgodose behovet är i de stadsdelsnämnder där invånarna har många olika modersmål.

En ny plan mot hemlöshet ska upprättas

Ett förslag till plan mot hemlöshet har utarbetats i bred samverkan mellan bolag, förvaltningar och den idéburna sektorn. Arbetet omfattar dels en långsiktig strategi och dels en handlingsplan med aktiviteter för att minska hemlöshet. Planen som godkändes av fastighetsnämnden i november 2014 ska slutligen fastställas av kommunfullmäktige.

Fler bostäder för personer med funktionsnedsättning ska tas fram

Antalet bostäder för personer med funktionsnedsättning ökade även under 2014. Det har byggts 72 lägenheter i bostäder med särskild service (BmSS) i staden. Detta är något lägre än föregående år men i nivå med genomsnittet under senare år. Därutöver har 38 personer erbjudits lägenhet via fastighetskontoret genom F100.

Andelen miljömåltider ska öka till minst 50 procent under mandatperioden

Andelen inköpta ekologiska livsmedel har ökat kraftigt men inte tillräckligt för att uppdraget ska vara uppfyllt. Inom stadsdels- utbildnings- och social resursnämnds verksamhet ligger andelen på 23 till 49 procent. Ekonomiska prioriteringar, brist på alternativ och leveranssvårigheter har påverkat.

Därutöver köper staden ekologiskt kaffe, te och frukt och ekologiska alternativ efterfrågas ofta vid konferens, representation och liknande.

En plan för utbildningsinsatser i bemötandefrågor mellan kommun och näringsliv ska tas fram

Uppdraget genomfördes under 2013.

Alla elever i grundskolan ska erbjudas minst ett scenkonstbesök per år

Uppdraget har till stor del genomförts. Åtta stadsdelsnämnder har genomfört uppdraget. De två stadsdelsnämnder som inte genomfört uppdraget redovisar att 90 procent respektive drygt 60 procent av eleverna fått scenkonstbesök. Orsak till att uppdraget inte utförts uppges vara svårigheter i planering, försiktighet i användandet av ekonomiska medel respektive att alla klasser inte har nyttjat möjligheten.

Förvaltningar och bolag ska erbjuda alla tillsvidareanställda heltidstjänster

Flertalet nämnder/bolag har genomfört uppdraget. Några av dessa anger uppdraget som genomfört där det har varit ekonomiskt och arbetsmässigt möjligt. För de flesta stadsdelsförvaltningar saknas än så länge heltidslösningar för nattpersonal.

Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timanställd personal

Uppdraget har endast genomförts till del och 7,4 procent av den arbetade tiden utförs av timavlönade. Stadsdelsförvaltningarna har olika långt kvar till att ha genomfört uppdraget, liksom ett par fackförvaltningar och något bolag.

Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå

Chefer födda utanför Norden

Hälften av stadsdelsförvaltningarna har genomfört uppdraget att öka andelen chefer födda utanför Norden. I fackförvaltningar och bolag är det endast ett fåtal som genomfört uppdraget. De som inte genomfört uppdraget anger att få eller inga chefsrekryteringar gjorts.

Chefer som är kvinnor

Flertalet nämnder/bolag har genomfört uppdraget. Detta genom att antingen ha ökat andelen chefer som är kvinnor, eller genom att andelen redan tidigare har motsvarat eller överstigit andelen medarbetare som är kvinnor.

Under 2014 ska all personal inom hemtjänsten erbjudas arbetskläder

Uppdraget har genomförts när det gäller profilkläder. Hygienkläderna tar längre tid att upphandla och leverera och kommer till största delen att finnas på plats under 2015. De stora volymerna i upphandling, beställning, utprovning och leverans påverkar uppdraget.

Under 2014 ska minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar göras med social hänsyn

Uppdraget har endast till en mindre del genomförts. Antal upphandlingar/avrop på avtal med social hänsyn har ökat till ett 140-tal vilket utgör en liten andel av alla tjänsteupphandlingar. Behov av upphandlingskompetens, samordning, stöd och arbetsmetoder har efterfrågats av förvaltningar och bolag.

Väsentliga personalförhållanden

Flera förvaltningar har utökat sin verksamhet till följd av nya uppdrag eller förändringar i befolkningen och förvaltningarna har haft stora behov av att anställa fler medarbetare. I 15 av stadens förvaltningar och bolag har ny förvaltnings- eller bolagschef rekryterats under 2014. Resultatet från årets medarbetarenkät visar att samtliga index har ökat jämfört med förra enkäten.

Den ökade sjukfrånvaron, arbetsmiljön och arbete för jämställda löner är några av de frågor som varit i fokus under året. Flera förvaltningar har vidtagit åtgärder för att skapa bättre organisatoriska förutsättningar för chefer. Information och implementering av den nya medarbetar- och arbetsmiljöpolicyn har pågått under hela året, delvis inom ramen för implementeringen av stadens gemensamma förhållningssätt och mänskliga rättigheter. Flera av stadens gemensamma HR-processer har reviderats och utvecklats under året.

Den arbetade tiden ökade i förvaltningarna
Personalvolymen (arbetad tid) inom Göteborgs förvaltningar och bolag uppgick till 43 000 årsarbetare för 2014. I förvaltningarna ökade personalvolymen med 960 årsarbetare, varav 710 avser stadsdelssektorn. Expansion inom förskola/grundskola bidrog till ökningen med 290 årsarbetare. Den procentuellt sett största ökningen, 250 årsarbetare, fanns inom individ-/familjeomsorg och funktionshinder. Den särskilda satsningen på

vissa utsatta skolor har bidragit till ökningen av personalvolymen inom skolan, liksom storstadssatsningen har gjort inom individ- och familjeomsorg. För äldreomsorgen är personalvolymen oförändrad jämfört med 2013.

Personalvolymen inom stadens hel- och delägda bolag minskade med 270 årsarbetare, främst på grund av att busstrafik övergått från Göteborgs Spårvägar AB till annan utförare, men också minskningar inom Göteborg Energi AB och Renova AB.

En stor arbetsgivare med många medarbetare

Antal anställda i december var 43 100 (50 500 inklusive bolag). I förvaltningarna har antalet anställda ökat med drygt 1 300 medan antalet vid bolagen är i princip oförändrat. En prioriterad fråga för staden är att öka andelen heltidsanställda. 91 procent av tillsvidareanställda på förvaltningarna har en anställning på heltid, (bolagen 97 procent) vilket är en liten ökning sedan 2013. Arbete pågår med att finna lösningar för att heltid ska kunna erbjudas till exempel även nattpersonal.

Insatserna med att nå ut med arbetsmarknadsinformation om staden som arbetsgivare intensifierades under 2014. Bland annat genom arbetsmarknadsdagar i egen regi, så kallade "road shows".

Stort behov av nya medarbetare

Sammantaget gjordes 1 500 fler rekryteringar 2014 jämfört med 2013. Av totalt 10 500 rekryteringar avsåg 3 000 en tillsvidareanställning och cirka 1 500 semestervikariat, främst inom äldreomsorgen. Timavlönade ingår inte i uppgifterna. Flest rekryteringar har gjorts inom grundskolan, förskolan och äldreomsorgen men även inom de tekniska yrkesgrupperna har många rekryteringar gjorts. Flera av kommunens yrkesgrupper är starkt konkurrensutsatta. Kommunen som arbetsgivare har dock stått sig väl i konkurrensen på den regionala arbetsmarknaden. En fjärdedel av de som anställts i kommunen är utrikes födda.

Praktikplatser och marknadsföring av staden som arbetsgivare

Insatserna med att nå ut med arbetsmarknadsinformation om staden som arbetsgivare intensifierades under 2014, inte minst genom den nya satsningen på arbetsmarknadsdagar i egen regi, så kallade "road shows". Målgrupperna är elever och studenter på olika utbildningsnivåer alltifrån grundskolan till universitet/högskola. Många elever och studenter gör sin praktik på någon av staden arbetsplatser. Sammantaget genomfördes cirka 66 000 praktikveckor vilket motsvarar 1 650 årsarbetare.

Långsiktig chefsförsörjning

270 nya chefer (195 kvinnor och 75 män) har anställts under året. Rekryteringar har gjorts i samband med utökad verksamhet eller för att ersätta chefer som slutat. Bland chefer inom äldreomsorgen samt inom individ- och familjeomsorg har det varit högre rörlighet än i andra verksamheter. Många chefer har rekryterats internt, vilket visar på att det finns möjligheter till utveckling och karriär i staden. Det finns ett stort intresse för stadens interna chefsförsörjningsprogram. Under 2014 har 80 medarbetare slutfört programmet "Morgondagens chef" och lika många har påbörjat den nya omgången. 30 chefer har slutfört programmet "Morgondagens chef för chefer" och lika många har påbörjat en ny omgång av programmet. Mellan 75–90 procent av deltagarna i chefsförsörjningsprogrammen är kvinnor.

Intern och extern personalrörlighet

Staden har en stor intern arbetsmarknad som ger möjligheter för medarbetare att utvecklas och finna nya arbetsuppgifter både i den egna eller i annan förvaltning. Den interna rörligheten var 13,2 procent vilket är en ökning jämfört med 2013. Under året har 2 000 medarbetare lämnat sin anställning i kommunen. Personalomsättningen var 6,7 procent vilket är ungefär som de tre senaste åren. Rörligheten varierar mellan olika yrkesgrupper. Bland socialsekreterare och sjuksköterskor utgör den höga personalrörligheten ett stort problem. Under året avgick 700 av kommunens anställda med pension och mer än var tredje var över 65 år. Den genomsnittliga pensionsåldern för kvinnor var 65 år och för män 65,6 år.

Arbete för jämställda arbetsplatser

Grundstrukturen med könsssegregerade verksamheter och yrkesgrupper gör att jämställdhetsarbetet måste vara varierat och ihärdigt, för att på lång sikt skapa ett jämställt yrkesliv. Det sker ett aktivt jämställdhetsarbete i Göteborgs Stad ur flera aspekter. De flesta förvaltningar och bolag har övergått till att arbeta med planer för lika rättigheter och möjligheter istället för jämställdhetsplaner. Inom staden sker ett kontinuerligt arbete med att säkra rekryteringsprocessen, då rekryteringar till chefs- och andra tjänster ska ske jämställt och icke-diskriminerande. Förvaltningar och bolag arbetar också med att arbete, familj och fritid ska gå att kombinera och män uppmuntras att vara föräldralediga. Staden arbetar för att skapa jämställda villkor och förutsättningar mellan chefer inom traditionellt mans- respektive kvinnodominerade verksamheter.

Könsfördelningen bland chefer i stadens verksamheter speglar väl könsfördelningen bland medarbetarna, vilket är ett mått på lika karriärmöjligheter mellan könen. I stadsdelssektorn är andelen medarbetare som är kvinnor 83 procent, motsvarande andel bland cheferna är 80 procent. Hos sakkförvaltningarna är andelen medarbetare som är kvinnor 58 procent, andelen bland cheferna 57 procent, hos bolagen är andelen medarbetare som är kvinnor 40 procent och motsvarande andel bland chefer 39 procent.

Arbetsmiljö och hälsa i fokus

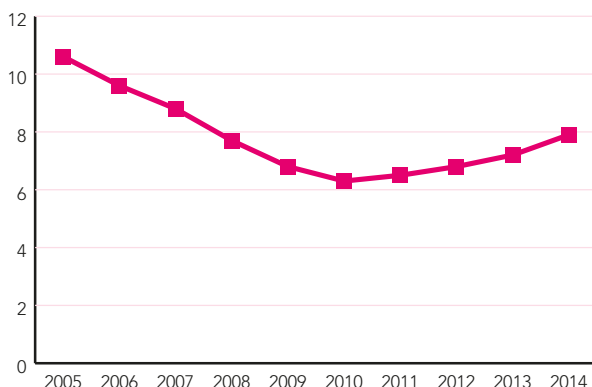
Göteborgs Stad har en bred verksamhet med många olika uppdrag och som har olika förutsättningar. Det är därför många omständigheter och faktorer som påverkar arbetsmiljö och hälsa inom staden. Exempel på detta är ökade ambitionsnivåer, såväl genom statlig styrning som stadens egna prioriteringar. En konsekvens av detta har blivit att många medarbetare och chefer har upplevt ett högre arbetstempo och en ökad arbetsbelastning.

Under året har det pågått ett utvecklingsarbete av processen för arbetsmiljö och hälsa. De flesta förvaltningar har genomfört utbildningar för skyddsombud och nya chefer. En stor del av det strategiska arbetet inom arbetsmiljö och hälsa har under året handlat om skolområdet. Arbetsmiljöverket hade riktade inspektioner mot grundskolor och gymnasieskolor. Detta har bland annat medfört ett tydliggörande av lokalansvar inom staden samt en kartläggning av skolans IT-system. Vid årets utgång hade så gott som alla krav som Arbetsmiljöverket ställt på skolorna genomförts. Under året har det även genomförts en kartläggning av hot och våld inom stadens grundskolor.

Trenden med ökad sjukfrånvaro fortsätter

Stadens sjukfrånvaro ökar. Detta är en trend som stämmer överens med riket i övrigt. Ökningen sker med omkring en halv procentenhet mellan åren. För 2014 var stadens sjukfrånvaro 7,9 procent (2013: 7,3 %, 2012: 6,7 %, 2011: 6,2 %). Sjukfrånvaron fortsätter att vara högre för kvinnor. Under 2014 medförde sjukfrånvaron en kostnad (enbart för sjuklön och intjänad semester) för staden på 380 mkr.

Förvaltningarnas totala sjukfrånvaro (%)

Årets medarbetarenkät

Resultatet från årets medarbetarenkät visar att samtliga index har ökat jämfört med förra enkäten. Fortfarande upplever många medarbetare att de har blivit trakasserade eller kränkta på sin arbetsplats. Staden har under året genomfört HBTQ-utbildningar, som bland annat har tagit upp mänskliga rättigheter, stadens medarbetar- och arbetsmiljöpolicy samt hur arbetsplatsen skapar en inkluderande arbetsmiljö.

I årets medarbetarenkät fanns för första gången möjlighet att definiera sin könstillhörighet som något annat än kvinna eller man. Drygt 2 procent av de svarande valde alternativet att definiera sig som annat. Dessa medarbetare har markant lägre betygsindex än övriga.

Lönebildning

Den lönepolitiska inriktningen för staden är jämställda och konkurrenskraftiga löner. För stadens förvaltningar innebar det även 2014 behov av åtgärder för att öka relativlönerna för yrkesgrupper inom välfärd och utbildning. Yrkesgrupper som sedan länge haft hög andel kvinnor bland de anställda.

Utfallet i årets löneöversyn för förvaltningarna blev i genomsnitt 2,8 procent, satsningen på yrkesgrupper inom välfärd och utbildning innebar att ökningen för kvinnor var drygt 2,8 procent medan ökningen för män var i genomsnitt 2,6 procent. Kvinnor och män fördelar sig olika i yrkesgrupperna i staden, och stora yrkesgrupper inom välfärd och utbildning har hög andel kvinnor. Då dessa yrkesgrupper har en lägre lönenivå än inom övriga sektorer innebär dock den procentuellt högre löneökningen endast små förändringar av lönerelationerna i kronor mellan sektorerna.

Vid beräkning av genomsnittlig lönekostnadsökning för förvaltningarna sammantaget har medellönekostnaden per anställd ökat med i snitt 2,7 procent för helåret 2014.

Löneökningarna för arbetsmarknaden i stort var i nivå med löneökningarna för stadens förvaltningar. Den stora utmaningen för stadens förvaltningar är fortsatt att utveckla en lönestruktur som på lång sikt gör det möjligt att rekrytera och behålla medarbetare med rätt utbildning och kompetens.

Personalen i förvaltningarna i siffror 2014

	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal anställda	33 963	9 157	43 120
Tillsvidareanställda	26 081	6 590	32 671
Tidsbegränsat anställda	3 342	1 096	4 438
Timavlönade	4 540	1 471	6 011
Andel utrikes födda av tillsvidareanställda	23,2 %	20,8 %	23,3 %
Antal chefer	1 196	447	1 643
Andel utrikes födda chefer	7,8 %	8,7 %	8,1 %
Åldersstruktur bland tillsvidareanställda			
andel under 35 år	18 %	19 %	18 %
andel 35–49	38 %	37 %	38 %
andel 50 år och äldre	43 %	44 %	43 %
Externa rekryteringar			
till tillsvidareanställning	2 435	679	3 114
till tidsbegränsad anställning	5 562	1 835	7 397
Externa avgångar bland tillsvidareanställda	1 690	447	2 137
varav med pension (inklusive avtalspension)	530	152	682
varav egen begäran	980	231	1 211
Personalomsättning			6,7 %
Intern rörlighet			13,2 %
Sjukfrånvaro	8,6 %	5,1 %	7,9 %
60 dagar och längre	5,0 %	2,7 %	4,5 %
Utbildningsbakgrund bland tillsvidareanställda			
högskoleutbildning	51 %	52 %	51 %
eftergymnasial utbildning (2 år eller kortare)	6 %	9 %	7 %
gymnasium	37 %	32 %	36 %
grundskola eller annan förgymnasial utbildning	6 %	6 %	6 %

2

GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i 20-tal koncerner och bolag under 2014. Blocket delas upp i följande verksamhetsområde hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, kultur och fritid, näringsliv och turism, klimat och miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet, folkhälsa, barn och avslutningsvis stiftelser. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv.

GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET

29 Utbildning

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

34 Individ- och familj

Individ- och familjeomsorgen innefattar ekonomiskt bistånd, vård och stöd till vuxna, barn och familjer samt förebyggande och stödjande socialt arbete.

36 Människor med funktionsnedsättning

Funktionshinderområdet omfattar insatser till personer med funktionsnedsättning som bostad med särskild service, personlig assistans, boendestöd, sysselsättning/daglig verksamhet samt ledsagarservice.

38 Äldre och sjukvård i hemmet

Äldreomsorg och hemsjukvård omfattar hemtjänst, förebyggande insatser, dagverksamhet, äldreboende, korttidsvistelse samt kommunal hälso- och sjukvård i ordinärt och särskilt boende.

40 Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsinsatser omfattar sysselsättningsåtgärder för arbetslösa som staden utför själv eller i samverkan med arbetsförmedlingen eller andra aktörer.

41 Bebyggelse och bostad

Området innefattar fysisk planering, markanvändning, bostadsbyggande och utveckling av goda boendemiljöer i stadens alla delar. Infrastruktur- och näringslivsfrågor är centrala angränsande områden. Planering och genomförande ska stödja att staden utvecklas på ett hållbart sätt, såväl beträffande miljön som socialt och ekonomiskt.

44 Trafik

Trafik är ett brett område som hänger nära samman med stadsutveckling, näringsliv och miljö. Det transportbehov som finns ska tillgodoses i balans med de ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionerna.

46 Kultur och fritid

Göteborg har förstärkt sin profil som evenemangstad med kultursatsningar. Målsättningen är också ett starkt föreningsliv och insatser som kan främja jämställdhet, integration och folkhälsa.

48 Näringsliv och turism

Göteborg ska ha ett hållbart och differentierat näringsliv som ger ökade sysselsättningsmöjligheter. Staden ska också vara en hållbar evenemangs- och besöksstad.

49 Klimat och miljö

Verksamheterna inom energi, avfall och avlopp samverkar lokalt, regionalt och internationellt i syfte att forma viktiga samhällsfunktioner till en långsiktigt hållbar utveckling.

52 Mänskliga rättigheter

Göteborg ska vara en stad för alla. Mänskliga rättigheter är utgångspunkten i stadens arbete med mångfald och integration.

53 Jämställdhet

Göteborgs Stad ska bli en förebild i jämställdhet och jämställd verksamhetsutveckling.

54 Folkhälsa

I Göteborg ska all kommunal verksamhet genomsyras av ett folkhälsoperspektiv och ett salutogent tänkande.

55 Barn

Allt beslutsfattande som rör barn och unga ska genomsyras av barnkonventionens anda och intentioner.

56 Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar 96 stiftelser för olika ändamål.

Utbildning

Antalet barn och elever ökade i Göteborg under 2014 och ökningen var störst i grundskolans tidigare år.

Andelen elever som nådde målen i alla ämnen i grundskolans årskurs nio ökade jämfört med tidigare år och de senaste årens negativa betygsutveckling bröts därmed under 2014.

Under året examinerades de första eleverna som studerat enligt den nya gymnasiereformen, GY 11, vilket innebär att betygsresultaten är svåra att jämföra med tidigare år.

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning i både kommunal och enskild regi. Det innebär att verksamheten direkt berör 110 000 göteborgare från barn i förskolan till elever i vuxenutbildning.

Det kompensatoriska uppdraget

Under året har fokus lagts på tre strategiska områden, pedagogiskt ledarskap, systematiskt kvalitetsarbete, samt det så kallade kompensatoriska uppdraget. Dessa tre områden har central betydelse för verksamheten i förskola och skola och kan betraktas som väsentliga för utveckling och kvalitet. Under året som gått har ett kontinuerligt arbete ägt rum inom dessa områden.

Skolans uppgift är att ge alla elever möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utveckling och kompensera för elevernas olika förutsättningar. Alla har rätt till en likvärdig utbildning. Under året har det som kallas för "ett inkluderande arbetssätt" särskilt uppmärksamats. Målet är att förskolor och skolor i Göteborg ska kännetecknas av en miljö där alla barn och elever är delaktiga, där barn och elever har möjlighet att utvecklas och lära sig och där olikheter ses som en tillgång. Inom ramen för ett sådant arbetssätt har en översyn gjorts av undervisningen för elever i behov av särskilt stöd och av stadens särskilda undervisningsgrupper.

Elevehälsan har en viktig roll i arbetet med att identifiera och utreda elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Som ett steg i att utveckla denna del

Målet är att förskolor och skolor i Göteborg ska kännetecknas av en miljö där alla barn och elever är delaktiga, där barn och elever har möjlighet att utvecklas och lära sig och där olikheter ses som en tillgång.

av verksamheten och för att stödja rektorerna i arbetet, har en kartläggning av elevhälsans processer genomförts under året. I stadsdelarna har satsningar gjorts på ökad närvaro i skolan, förbättrat mottagande av nyanlända elever, språkutvecklande arbetssätt, andra nya undervisningsmetoder – med eller utan hjälp av modern teknik, övergången från grundskolan till gymnasieskolan, samt på samverkan med övriga sektorer inom staden.

Kompetensförsörjningsplaner

Under hösten 2014 har en kompetensförsörjningsplan arbetats fram för grundskolans årskurs 1–3, förskoleklass och fritidshem. Sedan tidigare har en kompetensförsörjningsplan tagits fram för förskolan och flera av de aktiviteter som arbetats fram i planen för förskolan har genomförts under året.

Syftet med stadenövergripande kompetensförsörjningsplaner är att de ska vara ett stöd för att tydliggöra stadens prioriterade utvecklingsinsatser till chefer och medarbetare. Detta för att skapa motivation och riktning för det övergripande utvecklingsarbetet. Planerna ska dessutom utgöra ett underlag för att ta fram kompetensstrategier inom respektive stadsdelsförvaltning.

Nya enkäter i förskolan

Sedan 1998 har staden genomfört samma brukarenkät inom förskola och familjedaghem. Under 2014 genomfördes ett pilottest av en nyframtagen brukarenkät. Enkäten ingår på ett tydligare sätt som en del i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete och har fått en tydligare koppling till förskolans reviderade läroplan samt speglar föräldrarnas upplevelse av verksamhetens kvalitet.

Den nyframtagna enkäten kommer att ersätta den gamla enkäten och genomförs i samtliga stadsdelar under hösten 2015.

Förskola – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	–3 087	–3 292	–3 494
Nettokostnadsutveckling (%)	8,1	6,6	6,1
Antal barn i förskoleverksamhet	28 112 *	28 995 *	29 549 *
Andel i kommunal förskola	83,8	83,6	83,2
Andel i fristående förskola	16,2	16,4	16,8
Efterfrågan i procent av befolkningen 1–5 år	86	86	86

*Genomsnitt mars/oktober.

Nettokostnaden ökade med 6,1 procent under året vilket kan förklaras av fler barn och den fortsatta utbyggnaden av förskolan i staden. Andel barn i fristående förskola ökade något till 16,8 procent. Den totala efterfrågan på förskola och pedagogisk omsorg var oförändrad sedan föregående år. Högst efterfrågan hade SDN Västra Göteborg med 90 procent och lägst hade SDN Centrum med 81,2 procent.

Andel elever med fullständiga betyg i årskurs 9

Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen

Göteborg		2012	2013	2014
Samtliga huvudmän	Alla	71,2	69,4	73,1
	Flickor	75	73	75
	Pojkar	68	66	71
Kommunala skolor	Alla	68	65,4	68,8
	Flickor	72	69,0	71
	Pojkar	65	62,0	67
Fristående skolor	Alla	80,3	79,9	82,9
	Flickor	83	81	85
	Pojkar	78	79	81
Malmö kommunala skolor	Alla	63	63,9	65,4
Stockholm kommunala skolor	Alla	74,6	74,7	77
Riket kommunala skolor	Alla	76,2	75,6	75,9
Riket – samtliga huvudmän	Alla	77,4	77	77,4

Andelen elever som nått målen i alla ämnen ökade i Göteborg. Ökningen ägde rum både vid de kommunala och fristående skolorna. Den största ökningen i kunskapsresultat gjorde pojkar i kommunala skolor. Flickor fick högre resultat än pojkar men skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor minskade under året. Samtliga storstäder ökade sina resultat och Göteborg ökade mest.

Kommunstyrelsens tilldelning av medel ur utvecklingsfonden till elva skolor med lägst andel elever med godkänt i alla ämnen i Göteborg, gav positiva resultat under året. Syftet var att skapa en mer likvärdig skola för alla barn och ungdomar i Göteborg och de flesta av skolorna har förbättrat sina betygsresultat.

Grundskola och grundsärskola – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	–4 700	–5 020	–5 284
Nettokostnadsutveckling (%)	4,9	6,8	5,3
Antal elever i grundskolan	47 801 *	49 493 *	51 334 *
Andel i kommunal skola	80,4	80	79
Andel i fristående skola	19,6	20	21
Antal elever i grundsärskolan	487 *	477 *	499 *
– varav individintegrerade	77 *	60 *	53 *
Antal barn i fritidshemsverksamhet	18 046 *	19 259 *	20 236 *
Andel i kommunala fritidshem	86,5	86,4	85,6
Andel i fristående fritidshem	13,5	13,6	14,4
Efterfrågan i procent av befolkningen 6–9 år	80,5	80,6	80,8
Efterfrågan i procent av befolkningen 10–12 år	10,7	12,3	14

*Genomsnitt mars/oktober.

Nettokostnaden ökade med 5,3 procent under året vilket bland annat förklaras av pris- och löneökningar, men främst av den fortsatta ökningen av antalet elever i grundskolan. Det är framförallt eleverna i de yngre

skolåren som ökar i antal vilket därmed också påverkar fritidshemmen. Antalet elever i fritidshemsverksamhet ökade med närmare 1 000 under året.

Efterfrågan på fritidshem för 6–9 åringar var oförändrad jämfört med föregående år, men variationen var stor mellan stadsdelarna. Lägst efterfrågan hade SDN Östra Göteborg med 60,9 procent och högst SDN Majorna-Linné med 90,1 procent. Efterfrågan på fritidshem för 10–12 åringar fortsatte att öka och var 14 procent, vilket är en ökning sedan 2012 med 3,3 procentenheter.

Andelen elever som valt fristående grundskolor var 21 procent. Högst andel elever i fristående skolor hade SDN Centrum med 42,2 procent och lägst SDN Västra Hisingen med 8 procent.

Antalet individintegrerade elever i grundsärskolan fortsatte att minska under året medan antalet elever i grundsärskolan ökade med 29 elever, vilket motsvarande 7 procent.

Hur gick det för gymnasieeleverna?

I juni 2014 examinerades de första eleverna som studerat enligt den nya gymnasiereformen GY 11. Den förändrade gymnasieskolans mål är att utbildning på ett nationellt program ska leda till en gymnasieexamen. Tidigare var slutbetyg målet för utbildningar på nationella program. Gymnasieexamen är ett övergripande begrepp för två olika examina med olika krav. Utbildningen på yrkesprogram syftar till yrkesexamen och utbildningen på högskoleförberedande program syftar till högskoleförberedande examen. Förändrade krav, ämnes- och kursplaner i samband med GY 11 gör att 2014 års resultat inte kan jämföras med tidigare års resultat. 2014 års resultat i en storstadsjämförelse visar att Göteborg hade högst andel elever behöriga till högskolan från de högskoleförberedande programmen men lägst andel elever med gymnasieexamen.

Kunskapsresultat gymnasieskolan

	Göteborg	Stockholm	Malmö	Riket	Riket
	Kommunal	Kommunal	Kommunal	Kommunal	Samtliga huvudmän
Genomsnittlig betygspoäng 2014					
Nationella program totalt	14,0	14,8	14,3	14,0	14,0
Yrkesprogram	12,9	13,1	12,8	12,9	13,0
Högskoleförberedande program	14,7	15,1	14,7	14,6	14,6
Andel elever (%) behöriga till högskola					
Nationella program totalt	69,4	82,9	77,8	70,0	70,5
Yrkesprogram	31,4	34,9	30,1	31,9	34,8
Högskoleförberedande program	91,2	90,7	90,6	92,0	91,1
Andel elever (%) med gymnasieexamen inom 3 år					
Nationella program totalt	65,8	68,4	71,8	72,6	71,4
Yrkesprogram	58,7	49,9	58,8	67,9	66,6
Högskoleförberedande program	69,1	71,4	74,8	75,0	73,8

Skolsteget

För att öka intresset för naturvetenskap och teknik har Volvokoncernen tagit initiativ till pilotprojektet Skolsteget tillsammans med Göteborgs Stad. Ingenjörer från Volvo samverkade med lärare från fem gymnasieskolor i staden, Lindholmens tekniska gymnasium, Polhemsgymnasiet, Katrinelundsgymnasiet, Hvitfeldtska gymnasiet och Göteborgs tekniska college, i den naturvetenskapliga och tekniska undervisningen under läsåret 2014/15. Ingenjörerna bidrog med faktiska problemställningar och utmaningar från sitt yrkesområde och informerade om ingenjörsyrkets bredd och möjligheter.

PlugIn

Syftet med PlugIn var att utveckla nya metoder för ungdomar över 16 år som funderat på eller som redan gjort ett studieavbrott från gymnasiet. Ett femtiotal kommuner har deltagit och SKL fungerade som samordnare för projektet.

Inom ramen för PlugIn-projektet har stadens arbete med det Kommunala Informationsansvaret (KIA) utvecklats, det vill säga kommunens ansvar för ungdomar som inte går i gymnasieskola eller gymnasiesärskola och som inte fyllt 20 år.

Under 2012 inrättades en samordningsgrupp med bred representation på chefsnivå från bland annat skola, individ- och familjeomsorg, fritid, arbetsförmedling, vägledning och vuxenutbildning. Två uppföljare/fälthassistenter tillsattes för att arbeta i gränssnittet mellan förvaltningarna, studie- och yrkesvägledningen förstärktes och ansvariga handläggare i respektive stadsdelsförvaltning identifierades.

Arbetet inleddes med att ta fram en metodhandbok för att få alla involverade att arbeta mot samma mål och för att säkerställa likabehandlingen i staden.

Läsåret innan projektet startade hade kommunen lyckats nå och kartlägga mindre än 50 procent av de ungdomar som var aktuella inom KIA. Inför läsåret 2013/14 var metodhandboken färdigställd och arbetet

De kommunala gymnasieskolorna hade i stort sett samma elevantal som föregående år. Andelen elever som valde ett yrkesprogram minskade åter och uppgick till 29 procent under 2014. Bilderna ovan är från Burgårdens utbildningscentrum och Lindholmens tekniska gymnasium.
Foto: Niklas Martinson, Stormen Kommunikation AB

med denna som stöd inleddes. Resultatet får betecknas som mycket gott. Totalt befann sig 2 349 unga inom målgruppen någon gång under läsåret och staden lyckades kartlägga 94 procent av dem.

PlugIn-projektet avslutades i december 2014 för Göteborgs del. De tydligaste lärdomarna är att systematiskt, väl strukturerat arbete i kombination med nära samarbete mellan förvaltningar, där man arbetar för den enskildes bästa ger resultat.

Gymnasieutbildning – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	-1 478	-1 465	-1 501
Nettokostnadsutveckling (%)	2,4	-0,9	2,5
Göteborgselever i gymnasieskolan	16 710 *	16 219 *	16 085 *
Andel i kommunal skola	49	49	49
Andel i annan kommuns skola	10	9	9
Andel i fristående skola	41	42	42
Göteborgselever i gymnasiesärskolan	393 *	374 *	357 *

*Genomsnitt februari/oktober.

Antalet ungdomar i gymnasieålder minskade under året. Utbildningsnämnden erhöll inför 2014 medel för att förstärka den socioekonomiska resursfördelningen till verksamheten och nettokostnadsökningen landade i nivå med index för 2014.

De kommunala gymnasieskolorna hade i stort sett samma elevantal som föregående år vilket främst förklaras av en ökning av nyanlända elever. Andelen elever som valde ett yrkesprogram minskade åter och uppgick till 29 procent under 2014 vilket kan jämföras 2013 års nivå som var 33 procent. Fyllnadsgraden i de kommunala skolorna var god.

Antalet elever i gymnasiesärskolan minskade under 2014. Inför 2013 ändrades gymnasiesärskolans regelverk i Skollagen och bland annat gavs möjlighet för elever att söka till gymnasieskolans introduktionsprogram. Effekterna av denna förändring blev under 2014 synbara och andelen elever inom de nationella programmen vid gymnasiesärskolan minskade.

Mer Lean inom vuxenutbildning och arbetsmarknad

Under 2014 har en ny struktur och metodik för det systematiska kvalitetsarbetet prövats och utvecklats i enlighet med principerna för Lean inom förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Detta utvecklingsarbete har haft fokus på lärande och metodutveckling. Utvecklingsarbetet har varit inne i en implementeringsfas där metodiken införts inom förvaltningens samtliga avdelningar och processer. Målsättningen för årsskiftet 2014/2015 var att det ska finnas en väl etablerad infrastruktur för kvalitetsarbetet som säkerställer delaktighet och hög grad av systematik. Här har tillämpningen av styr- och förbättringstavlor varit en viktig del för att visualisera förbättringsarbetet för samtliga medarbetare. Även de externa aktörer som förvaltningen upphandlat utbildningsinsatser av, var involverade i arbetet.

Ett väsentligt fokus i utvecklingsarbetet var att utveckla integrerade samverkansformer mellan arbetsmarknad och utbildning i olika insatser för nämndens målgrupper. Detta arbete kommer att få särskild inriktning på organisation och genomförande av insatser. "Utveckla former för arbetsmarknadsinsatser och utbildningsinsatser för en utvidgad målgrupp" är därför ett av tre fokusområden för förvaltningens systematiska kvalitetsarbete under 2014 och 2015.

Kopplat till de strategiska fokusområdena finns ett antal mätetal/mål. För att utveckla verksamheten inom de olika fokusområdena och därmed förbättra mål/mätetal har förvaltningen under 2014 arbetat med olika förbättringsprogram.

Sammantaget har utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet bidragit till att fler medarbetare är involverade i förbättringsarbeten och det sker en systematisk uppföljning av de förbättringsarbeten som påbörjas.

Vuxenutbildning – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	-368	-365	-391
Nettokostnadsutveckling (%)	5,6	-0,75	7,2
Antal köpta helårsplatser	11 399	11 604	12 507
– varav grundläggande vuxenutbildning	2 009	1 685	1 718
– varav gymnasial vuxenutbildning	3 165	3 865	4 400
– varav särskild utbildning för vuxna (särsvux)	63	70	69
– varav svenska för invandrare (sfi)	6 162	5 984	6 320
Yrkeshögskola (yh)	1 360	1 319	1 314

Beräkningsgrunden för en helårsplats inom grundläggande vuxenutbildning, sfi och särsvux är 540 timmar. Beräkningsgrunden för en helårsplats på gymnasialnivå är 800 poäng.

Den sammantagna utbildningsvolymen ökade under 2014.

Tillgången till kommunal vuxenutbildning inom den grundläggande och gymnasiala nivån har under 2014

varit god med undantag för några yrkesutbildningar. Resultaten inom den gymnasiala nivån är dock inte fullt tillfredsställande. Andelen elever som fullföljer sina studier med godkända betyg bör öka och studieavbrotten minska i omfattning.

Antalet elever inom sfi har ökat inom såväl gruppen flyktingar/nyanlända som totalt. Studieresultaten inom verksamheten får bedömas som goda då Göteborg i jämförelse med övriga storstäder redovisade en högre andel godkända betyg, lägre andel studieavbrott samtidigt som kostnaden per utbildningsplats var lägre.

Nettokostnadsutvecklingen är ungefär i nivå med den ökade utbildningsvolymen.

Framtidsfrågor

Befolkningsutvecklingen i Göteborg skapar utmaningar för utbildningssektorn. Den kända demografiska förändringen är beaktad i planeringen inom stadsdelsnämnder och utbildningsnämnd. En tillkommande svårighet är att bedöma hur stort behovet av skollokaler är då man också väger in antalet nyanlända. Ett väl fungerande samarbete mellan berörda organisationer, utifrån en gemensam behovsbild, behöver säkerställas så att ansvariga nämnder inom utbildningsområdet har lokaler tillgängliga för förskola och skola.

Befolkningsutvecklingen ger också ett ökat behov av att strategiskt arbeta med kompetensförsörjning. Utbildningssektorn behöver nyrekrytera, men också kompetensutveckla befintlig personal inför att lärarlegitimationskrav införs vid halvårsskiftet 2015. Kompetensförsörjningsplaner för alla skolformer behövs i detta arbete.

Det ökade antalet nyanlända medför ökat behov av modersmålsundervisning och studiehandledning. Ett språkutvecklande arbetssätt har visat sig vara framtidsriktigt för alla elever inklusive de nyanlända. Kulturskap och fler som förstår barn och unga som har traumatiska upplevelser med sig är också områden som behöver stärkas.

Utbildningsområdet har ställts inför omfattande förändringar de senaste åren. Kontinuitet är något skolan nu behöver. Ett förankringsarbete av de gemensamt framtagna strategiska områdena har skett i varje förvaltning. Strategier för systematiskt kvalitetsarbete, pedagogiskt ledarskap och skolans kompensatoriska uppdrag har tagits fram och de behöver tid och tålamod för att implementeras på rätt sätt. Dessa strategier ska utveckla verksamheten så att mötet mellan barn/elev och pedagog blir det bästa möjliga.

Huvudmannens kunskap om utbildningsområdets utveckling har kritiserats. De inrättade utbildningsutskotten inom stadsdelssektorn har nu börjat hitta sina arbetsformer. Här finns därmed ett forum där politik och profession möts för gemensamma och förbättrade analyser av verksamheten vilket ger goda möjligheter till bra prioriteringar.

Individ och familj

Individ- och familjeomsorgen är en del av socialtjänsten och kännetecknas av myndighetsutövning och utförande av insatser inom områdena barn och unga, ekonomiskt bistånd och vuxna. Utöver myndighetsutövning och utförande bedrivs ett omfattande förebyggande och stödjande arbete för utsatta grupper i samhället, i samarbete med andra myndigheter och civilsamhället.

Brist på socialsekreterare inom myndighetsutövningen

Även nationellt diskuteras konsekvenserna av bristen på socialsekreterare inom socialtjänstens myndighetsutövning. Skärpt rättspraxis, ökad tillsyn och ökade krav på handläggningen ger hög risk för brister i myndighetsutövning då det är stora svårigheter att rekrytera socialsekreterare.

Arbetsmiljön och svårigheterna att rekrytera socialsekreterare inom stadens myndighetsutövning fortsatte att vara i fokus 2014. Hög personalomsättning bland handläggare gör att stor del av arbetsledarnas tid upptas av att rekrytera nya medarbetare. För att öka förutsättningarna för att kunna rekrytera och behålla medarbetare har ett stadsövergripande utbildnings- och introduktionsprogram tagits fram. Programmet syftar till att möjliggöra en lång inskolning av nya socialsekreterare och en långsiktig kompetensutveckling för de mer erfarna. Programmet innehåller områden som är gemensamma för samtliga verksamheter och områden som är mer specifika för respektive verksamhetsområde. Programmet gäller samtliga socialsekreterare som anställs inom sektorn, men modifieras utifrån den nyanställdes erfarenhet och anställningens längd.

Ekonomiskt bistånd

Omfattningen av ekonomiskt bistånd i staden har legat relativt stilla de senaste fem åren trots att arbetslösheten varit hög. Totalt sett en liten minskning av kostnaderna för försörjningsstöd under 2014 med 0,6 procent, eller 7 mkr, till 1 125 mkr. Det finns dock en svagt ökande trend för antalet hushåll som har sökt försörjningsstöd någon gång under året.

En glädjande tendens var att ökningstakten för gruppen långtidsberoende hushåll (med försörjningsstöd under minst 10 månader på ett år) fortsatte att minska. Sammantaget var 9 527 hushåll långtidsberoende och hade försörjningsstöd som en mer eller mindre permanent försörjningsform under 2014. Ökningen av denna grupp är 3 800 sedan 2008. Fullmäktiges prioriterade mål att minska antalet långtidsberoende hushåll har därför inte uppnåtts under 2014.

Plan mot våld i nära relationer

Göteborgs Stad har ansvar för att alla kommunmedborgare som utsätts för våld i nära relation ska erbjudas

skydd och stöd. Att slippa utsättas för våld och övergrepp är ytterst en fråga om mänskliga rättigheter.

Göteborgs Stad har tagit fram en plan mot våld i nära relationer. Planen är ett stadsövergripande styrdokument som riktar sig till alla kommunala förvaltningar och bolag. Att upprätta en plan är ett sätt att säkerställa att arbetet mot våld sker så likartat som möjligt i staden. Planen har en normkritisk ansats vilket innebär att granska och ifrågasätta rådande normer som kan kopplas till olika former av förtryck och diskriminering. Det som vanligtvis avses med våld i nära relationer är så kallat partnervåld som omfattar våld i heterosexuella och samkönade relationer men våld utövas i många olika typer av nära relationer. Barn som lever i familjer där det förekommer våld löper också stor risk att själva bli direkt utsatta för våld. Kunskapen om att barn som blir direkt utsatta för misshandel far illa är allmänt vedertagen, medan kunskapen om vilka konsekvenser det får för barn att uppleva våld mot en närstående vuxen är relativt ny. De barn som upplever våld mot en närstående vuxen riskerar att fara mycket illa och det finns en flerfaldigt ökad risk för psykisk ohälsa. Planen mot våld i nära relationer redovisar hur arbetet på det här området ska bedrivas i staden under den kommande femårsperioden.

Brist på bostäder

Bristen på bostäder medför att allt fler sökt hjälp från socialtjänsten för att lösa sitt boende. I projektet "Rätt boende" har ett antal åtgärder genomförts för att minska hemlöshet och skapa förutsättningar för likabehandling och effektivitet. Trots detta har stadens kostnader för socialt boende ökat med 15 procent under 2014. Ett förslag till plan mot hemlöshet har utarbetats i bred samverkan mellan bolag, förvaltningar och den ideburna sektorn. Arbetet omfattar dels en långsiktig strategi och dels en handlingsplan med aktiviteter för att minska hemlöshet. Strategierna bygger på ökat vräkningsförebyggande arbete och lägenhetsbaserade boendelösningar samt att stärka ledning och styrning av kommunens hemlöshetsarbete. Planen som godkändes av fastighetsnämnden i november 2014 ska slutligen fastställas av kommunfullmäktige. En handlingsplan för att bättra möta bostadsbehovet för nyanlända flyktingar har utarbetats. Antalet ensamkommande barn och unga har ökat kraftigt vilket innebär stora utmaningar. Förutom att

Inom individ- och familjeomsorgen bedrivs ett omfattande förebyggande och stödande arbete för utsatta grupper i samhället.

lösa boendefrågan är handläggningen oftast omfattande med praktisk hjälp och kontakter med många aktörer.

Kostnadsutvecklingen inom individ- och familjeomsorgen

Andelen kvinnor i behov av insatser ökar inom missbruksvården. Antalet barn och unga i familjehem och hem för vård eller boende (HVB) ökar men placerings-tiderna är kortare jämfört med tidigare år, vilket ställer högre krav på stadens öppenvård.

Nettokostnaden ökade totalt för barn och unga med 9,6 procent och för vuxna med 14,9 procent.

Vuxna

Nettokostnaden för vuxna ökade främst inom boende. Med boende avses boende för alla grupper i behov av boende, exempelvis stora barnfamiljer, våld i nära relationer, anhöriginvandring etcetera. Antalet boendedygn för vuxna ökade något jämfört med 2013 men nettokostnaden ökade med 14,5 procent till totalt 549 mkr. Andelen tvångsvård för vuxna ökade med 28 procent till totalt 79 mkr. Antalet kvinnor som får insatser inom missbruksvården ökade, vilket är ett trendbrott jämfört med tidigare år.

Barn och unga

Antalet anmälningar om barn som far illa ökade med drygt 5 000, från 7 760 till 12 790. Anmälningarna gäller främst fysisk eller psykisk vanvård och våld inom familjen.

Stadsdelsnämnderna har placerat fler barn och unga i familjehem vilket ökade nettokostnaden med cirka 7 procent till totalt 399 mkr. Det är framförallt frivil-

liga placeringar som ökar. Placeringar på HVB för barn och unga ökade med 19 procent till totalt 369 mkr. Även här är det frivilliga placeringar som ökat. Boende för unga ökade med 17 procent till totalt 66 mkr. Boende för unga och boende för vuxna samt HVB-placeringar för barn och unga är de tre stora kostnadsökningarna inom individ- och familjeomsorgen 2014.

Individ och familj – några nyckeltal

Befolkningsramen	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	-3 035	-3 082	-3 283
Nettokostnadsutveckling (%)	4,2	1,5	6,5
Därav nettokostnad:			
– barn och unga	-1 012	-1 019	-1 116
– vuxna	-627	-661	-759
– försörjningsstöd	-1 122	-1 132	-1 125
– övriga kostnader	-274	-270	-283

Övriga kostnader avser arbetsmarknads-/tränings-/rehab-insatser, handläggning av ekonomisk bistånd med mera.

Framtidsfrågor

Arbetsmiljön inom stadens individ- och familjeomsorg måste stabiliseras för att uppnå en rättssäker socialtjänst.

För 2015 sker ingen höjning av riksnormen då det för närvarande inte är någon inflation i Sverige. De gryende förhoppningarna att konjunkturerna ska förbättras kan på sikt komma att minska inflödet av nya bidragshushåll. Det kommer emellertid att dröja innan efterfrågan på arbetskraft ökar så att det skulle påverka antalet långtidsberoende hushåll.

Människor med funktionsnedsättning

Inflytande, delaktighet och tillgång till bostad, arbete och sysselsättning är prioriterade frågor för personer med funktionsnedsättning. Familjer med funktionsnedsatta barn har stora behov av stöd och samordning.

Funktionshinderområdet är en del av socialtjänsten och omfattar myndighetsutövning enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). Det är ett stort antal verksamheter som ger personer med funktionsnedsättning stöd och service, till exempel bostäder med stöd och service, daglig verksamhet, annan sysselsättning, korttidsvistelse, personlig assistans, boendestöd, avlösar- och ledsagar-service.

Många saknar arbete och meningsfull sysselsättning

Arbete och sysselsättning kan ses ur två perspektiv, dels rätten till meningsfull sysselsättning för personer som inte kan arbeta, dels att de som har förutsättningar att på sikt få ett lönearbete ska erbjudas stöd till detta. Inom daglig verksamhet enligt LSS arbetade man med båda perspektiven. Det är cirka 1 700 personer som har beslut om daglig verksamhet i Göteborg. Den största gruppen med daglig verksamhet är personer med

intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism. Under 2014 gick 13 personer från daglig verksamhet till anställning på arbetsmarknaden.

En inventering av personer med psykisk funktionsnedsättning genomfördes i alla stadsdelar 2013 då cirka 4 600 individer kartlades. Analysen visade bland annat att majoriteten saknar meningsfull sysselsättning och har dålig somatisk hälsa. En gemensam analys gjordes 2014 tillsammans med arbetsförmedlingen, försäkringskassan och brukarorganisationer kring arbete/sysselsättning och ska följas av en gemensam handlingsplan under 2015. Personer med psykisk funktionsnedsättning har i regel inte rätt till daglig verksamhet enligt LSS. De öppna aktivitetshusen erbjuder meningsfull sysselsättning för målgruppen men också arbetsrehabilitering med metoden IPS (individual placement and support). Metoden är evidensbaserad med dokumenterat goda resultat och arbetet med att införa och sprida den i staden kommer att fortsätta.

I fem stadsdelar har lokala projekt genomförts med stöd av forskare för att förbättra samordning kring barn med funktionsnedsättning och ge bättre stöd till föräldrar.

Fortsatt behov av fler bostäder

Bostadsbristen medför att en del personer med funktionsnedsättning som skulle kunna bo i en vanlig lägenhet med stöd, till exempel personlig assistans, eller boendestöd, ansöker om bostad med särskild service (BmSS). För att möta behovet erbjuder de kommunala bostadsbolagen genom F100 vanliga lägenheter till personer med funktionsnedsättning där de får det stöd de har behov av. 38 personer fick lägenhet på det sättet under året. Boendestödet utvecklas och förstärks i alla stadsdelar och ett gemensamt basutbud av boendestöd har införts.

72 lägenheter färdigställdes i BmSS i 12 olika objekt. Trots en stadig ökning av utbyggnaden minskar inte behoven och för 2015–2017 bedöms att 320 nya lägenheter behövs för att uppnå balans mellan behov och utbud 2017. För perioden planeras cirka 300 lägenheter.

Bostadsbristen leder till att personer med funktionsnedsättning måste erbjudas korttidsboende eller andra tillfälliga lösningar. Antalet personer i korttidsboende har minskat med drygt 10 procent under 2014. Drygt hälften av dessa väntar på lägenhet i ordinarie bostadsbestånd (28 %) eller i BmSS (26 %). Beslut om bostad med särskild service kan inte alltid verkställas inom rimlig tid, vilket leder till risk för särskilda avgifter. Vid årsskiftet hade 138 personer beslut som inte kunnat verkställas. Av dessa har 27 tackat nej till erbjudande. Under 2014 fick fem stadsdelar dom på särskilda avgifter, totalt cirka 3 miljoner kronor.

Sammantaget uppvisar boendefrågorna en komplex bild. Å ena sidan en positiv utveckling; utbyggnad av BmSS enligt plan, fler personer har fått vanliga lägenheter med tillgång till stöd och antalet personer i korttidsboende minskade. Å andra sidan en negativ utveckling; antalet personer som bedöms ha behov av BmSS minskade inte och antalet personer med beslut om BmSS som inte verkställts inom tre månader ökade. Samtidigt visade en kartläggning att cirka en tredjedel av de som erbjöds lägenhet i BmSS tackade nej.

Delaktighet, jämlikhet och jämställdhet

Flera stadsdelar arbetade med att integrera verksamheter som är riktade till personer med funktionsnedsättning med samhällets ordinarie utbud av kultur och fritid, samt att lokalisera daglig verksamhet på "vanliga arbetsplatser".

I stället för att ordna särlösningar har man satsat mer på individuellt stöd till att delta i det utbud för kultur och fritid som riktas till alla. Samarbetet med sektor kultur och fritid har utvecklats för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

För ökad delaktighet och inflytande har brukarrevisioner och andra undersökningar genomförts för att ta reda på vad brukarna tycker om det stöd de får. Arbetet med att utveckla och förbättra dokumentationen och att tillsammans med den enskilde göra genomförandeplaner har fortsatt under året.

I Göteborg har ett projekt, "Riktat föräldrastöd" (RiFS) genomförts tillsammans med Göteborgs uni-

versitet 2011–2013. Resultatet visar att jämställdheten mellan föräldrar är betydligt sämre i familjer som har barn med funktionsnedsättning. Mödrar till barn med funktionsnedsättning har i högre utsträckning än andra föräldrar sämre hälsa, hög stressnivå, sämre ekonomi, minskat förvärvsarbete.

Barnfamiljerna behöver mer stöd

RiFS visar på stora brister i stödet till familjer som har barn med funktionsnedsättning. Framförallt brister i samordningen av stödet, både professionella och föräldrar är osäkra på vem som ansvarar för vad. Föräldrarna, främst mödrarna, ägnar mycket tid åt samordning av barnets olika kontakter inom sjukvård, habilitering skola och socialtjänst med mera. Resultatet visade också att rutiner för arbete med utvecklingsövergångar (skolstart, bli vuxen) saknas eller har brister. En tydlig ojämlikhet gällde föräldrar födda utanför Sverige som kände till betydligt färre insatser än föräldrar födda i Sverige. Föräldrar med ett litet eget nätverk behöver extra stöd från det formella nätverket. I fem stadsdelar har lokala projekt genomförts med stöd av forskare för att förbättra samordning kring barn med funktionsnedsättning och ge bättre stöd till föräldrar.

Antal personer som får stöd och service

3 934 personer i snitt/månad fick insatser enligt LSS och 4 182 personer enligt Sol. Sammantaget är det i nivå med 2013 då 3 977 fick LSS-insatser och 4 136 fick SoL-insatser.

Utmaningar

- Antalet personer med insatser ökar inte men fler har omfattande och komplexa behov vilket innebär ökade krav på kompetens. Det är en mycket varierad utbildningsbakgrund bland baspersonalen inom området, endast en fjärdedel av stödassistenterna har utbildning med inriktning mot funktionshinder.
- Bristen på bostäder trots utbyggnad av BmSS enligt planering.
- Den höga arbetslösheten och brist på meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning som inte har rätt till daglig verksamhet enligt LSS, till exempel personer med rörelsehinder, synskada och personer med psykisk funktionsnedsättning.

Människor med funktionsnedsättning – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad (mkr)	-2 817	-2 962	-3 084
Nettokostnadsutveckling (%)	6,7	5,1	4,1
Personalvolymförändring (%)	3,9	0,6	4,0

Äldre och sjukvård i hemmet

Under 2014 inleddes en stor satsning på hemtjänsten i Göteborg. Syftet är att den enskildes inflytande och självbestämmande ska öka, men också att medarbetarna inom hemtjänsten ska uppleva yrket som mer attraktivt.

Fler kan få omsorg och vård i hemmet

Många personer kan med dagens hemtjänst och hem-sjukvård få sina behov av vård och omsorg tillgodosedda i hemmet i stället för på sjukhus, korttidsplats eller i äldreboende. Under året fick i genomsnitt 8 700 personer hemtjänst varje månad.

Fler kan vårdas hemma trots svåra sjukdomstillstånd. Kommunal hälso- och sjukvård ges till personer i alla åldrar inom stadens verksamheter och i genomsnitt fick 9 100 personer hälso- och sjukvård varje månad. Av dessa vårdades cirka 200 patienter inom ASIH (avancerad sjukvård i hemmet). Eftersom patienterna har fler sammansatta behov blir den sjukvård som utförs mer komplex. Utvecklingen går mot "den nära vården" där den kommunala hälso- och sjukvården tillsammans med primärvården kommer ha ett ökat ansvar gentemot ett större antal invånare.

Äldreboende för de som behöver

När stödet som ges i hemmet inte längre är tillräckligt för att tillgodose omsorgs- och vårdbehoven finns möjligheten att flytta till äldreboende. Drygt 4 000 personer bor i lägenhet i äldreboende. Antalet personer som blivit beviljade äldreboende var ungefär lika många som de senaste två åren, men antalet personer som väntade på att flytta till äldreboende ökade 2014. Förklaringen till ökningen av personer som väntar på äldreboende är ett minskat antal lägenheter och att färre lägenheter har blivit lediga.

Kvaliteten på äldreboende och i hemtjänsten

Kvaliteten inom äldreomsorgen följs upp genom Socialstyrelsens nationella brukarundersökning och i kommun- och landstingsdatabasen.

Äldre med hemtjänst och äldreboende har fått svara på frågor om hur de upplever olika förhållanden och situationer. Generellt sett är de äldre nöjda med både hemtjänsten och äldreboende. Inom områden som trygghet, bemötande och förtroende för personal är de äldre mest nöjda. Identifierade förbättringsområden är möjligheten att påverka och få tillräcklig tid för sina behov, utvistelser, aktiviteter och måltider. Vetskap om hur man lämnar synpunkter och klagomål behöver förbättras.

Kvalitetsuppföljning i kommun- och landstingsdatabasen genomfördes för andra året i rad. Exempel på resultat är att äldre som har minst två besök per dag av hemtjänsten, mellan klockan 7–22, i genomsnitt träffar 13 olika personal under en 14-dagarsperiod. Detta är ett bättre resultat än föregående år. Göteborg har ett bättre resultat jämfört med riksgenomsnittet.

Inom äldreboende är en kvalitetsfaktor hur lång väntetiden är från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum. Årets resultat var i genomsnitt 68 dagar vilket är fler dagar än föregående år och ett sämre resultat jämfört med riksgenomsnittet.

Hemtjänsten ska bli mer attraktiv

Kommunfullmäktige beslutade under året om genomgripande förändringar inom hemtjänsten. Det finns två övergripande målsättningar:

- Den enskildes inflytande och självbestämmande ska öka
- Medarbetarna inom hemtjänsten ska uppfatta yrket attraktivt

Välfärdsteknologi möjliggör omsorgsalternativ

Välfärdsteknologi ger nya möjligheter och alternativ inom vård och omsorg för äldre och funktionshindrade. Användandet av teknik kan bidra till ökad trygghet, aktivitet och delaktighet i samhället samt möjliggöra ett mer självständigt liv. Under året har förberedelser genomförts för att under 2015 införa tillsyn på distans, så kallad Trygghetskamera.

Bättre vård vid livets slut

Bättre vård för de mest sjuka äldre var ett nationellt projekt som pågick under fyra år, 2010–2014. En del i detta projekt var att förbättra den palliativa vården i Sverige med stöd av Svenska Palliativregistret. För att kunna få fram ett kvalitetsresultat ska inträffade dödsfall registreras i kvalitetsregister. Utifrån resultatet arbetar verksamheterna med att förbättra vården vid livets slut. De nationella målen i projektet var att verksamheter inom kommun och landsting skulle ha förbättrat vården vid livets slut med minst 5 procent och att 70 procent av de som hade avlidit skulle vara registrerade i registret. Som första storstad nådde Göteborgs Stad tillsammans med Sahlgrenska universitetssjukhuset de nationella målen hösten 2014.

Värdighetsgarantier ska tydliggöra förväntningar

Kommunfullmäktige har beslutat om fem värdighetsgarantier:

- Vi garanterar att planeringen för hur din hjälp och ditt stöd ska utföras görs tillsammans med dig eller med person som företräder dig. Planeringen ska vara

Genom att planera tillsammans kan den enskilde vara delaktig i det stöd som ska ges.

klar inom två veckor från det att din hjälp påbörjats. Har du annat modersmål än svenska garanterar vi att din plan översätts om du så önskar.

- Vi garanterar att medarbetare som besöker dig i ditt hem visar sin tjänstelegitimation när de presenterar sig.
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig så fort vi vet om vi inte kan komma inom överenskommen tid.
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig i förväg om en ny medarbetare ska ge dig stöd och hjälp.
- Vi garanterar avgiftsfri och individuellt anpassad avlösning i hemmet efter biståndsbeslut.

Anhörigstöd för den som vårdar

Samtliga stadsdelsnämnder har kontaktpersoner för stöd till anhöriga. Stödet ges i olika former, både som generella insatser, i grupp och individuellt samt som bistånd enligt socialtjänstlagen. Riktlinjerna för anhörigstöd har utvärderats. Sammantaget visade utvärderingen att stödet till anhöriga i staden har utvecklats och att riktlinjerna till viss del bidragit till ett mer lika anhörigstöd i staden men också att det finns behov av förändringar.

Framtidens utmaning – att attrahera nya medarbetare

Antalet personer med hög ålder kommer att öka inom de närmaste årtiondena, vilket ställer krav på stadsplanering, boendemiljöer, folkhälsoarbetet och inte minst vård och omsorg.

Med anledning av bland annat förändrad demografi och stora pensionsavgångar kommer det inom några år

att behöva rekryteras många nya medarbetare inom vård och omsorg. Antalet sökande till gymnasiala vård- och omsorgsutbildningarna är lågt och vuxenutbildningen kommer med nuvarande dimensionering inte att klara att utbilda enligt de ökande behoven.

Andelen specialistutbildade sjuksköterskor är låg med tanke på de utmaningar hälso- och sjukvården står inför. Att rekrytera, och framför allt behålla, sjuksköterskor är en av den kommunala hälso- och sjukvårdens stora utmaningar. En anledning till den uppkomna situationen är att arbetsmarknaden för sjuksköterskor är god och det råder en bristsituation på sjuksköterskor även nationellt.

Äldre och sjukvård i hemmet – några nyckeltal

	2012	2013	2014
Nettokostnad äldreomsorg (mkr)	-3 894 *	-3 933 *	-4 063 *
Nettokostnadsutveckling äldreomsorg (%)	3,7	1,0	3,3
Nettokostnad hemsjukvård (mkr)	-329 **	-368 **	-389 **
Nettokostnadsutveckling hemsjukvård (%)	8,2	11,8	5,7
Personer med hemtjänst (snitt/månad)	8 795	8 650	8 724
Personer i äldreboende exklusive korttid (snitt/månad)	4 181 **	4 037 **	3 964 **
Betalningsansvar för utskrivningsklara, årsplatser	7,7	6,3	19,6

* Inklusive hemsjukvård för personer över 65 år.

** Hemsjukvård alla åldrar.

*** Drygt 80 platser inom Social resursnämnds verksamhet för personer över 65 år tillkommer.

Arbetsmarknadsinsatser

För personer, i stor utsträckning beroende av försörjningsstöd, kompletterar staden den nationella arbetsmarknadspolitiken med olika former av insatser som ska skapa möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Insatserna bedrivs ofta i nära samarbete med Arbetsförmedlingen.

Sysselsättningsläget har förbättrats under året och Arbetsförmedlingen rapporterade att 23 552 personer var arbetslösa i Göteborg under december 2014. Det är en minskning med 6,5 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Det är främst personer som varit utan arbete en kortare tid som får arbete. Antalet unga arbetslösa minskade jämfört med föregående år medan situationen i det närmaste var oförändrad för de utrikes födda. Även om arbetsmarknadsläget ser ut att ha lättat något finns det fortfarande grupper som har svårt att få fast fotfäste på arbetsmarknaden. Det är framför allt personer med låg utbildningsnivå, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, arbetslösa i åldern 55–64 år samt utomeuropeiskt födda.

Stadens insatser

Stadens arbetsmarknadsinsatser riktas till personer med en svag ställning på arbetsmarknaden vilka också ofta är beroende av försörjningsstöd. Insatser finns även för ungdomar som står i begrepp att påbörja sin etablering på arbetsmarknaden genom stadens erbjudande om feriearbete.

Innehållet i insatserna är anpassade efter deltagarnas förutsättningar men alltid med målet att deltagarna ska öka sina möjligheter att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. En insats som visat på goda resultat, under en rad år, är traineeprogrammet för personer med funktionsnedsättning. Målsättningen är att erbjuda relevant praktik inom Göteborgs Stad eller annan verksamhet samt i anslutning till praktiken möjliggöra en fortsatt anställning.

En ny nämnd tar form

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning fick ett utvidgat uppdrag under 2014 genom att arbetsmarknadsfrågorna fördes till vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde. I samband med detta bytte nämnden namn och fick ett nytt reglemente. Arbetsmarknadsfrågorna ska etableras successivt i tre etapper. Den första etappen, som innebar att Arbetsmarknadsenheten vid stadsledningskontoret överfördes den nya nämnden, genomfördes under året. Den andra etappen omfattade överföring av arbetsmarknadskontoret inom park- och naturförvaltningen ägde rum vid årsskiftet 2014/2015. Den tredje etappen som rör etablering av fyra kompetenscentra ska vara genomförd under 2016.

Framtidsfrågor

Arbetsmarknaden står under ständig omvandling och mycket pekar på att många av dagens arbetstillfällen kommer att försvinna eller få annat innehåll under de närmaste decennierna. Behovet av insatser för personer som har svårt att få ett arbete eller för personer som befinner sig i omställning kommer att kvarstå. En utvecklad samverkan mellan berörda aktörer är väsentlig för att nå goda resultat. Social hänsyn vid upphandling samt stadens arbete inom sektor social ekonomi är andra viktiga utvecklingsområden.

Under 2016 kommer nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning fullt ut ha genomfört den sista delen i sitt tredelade utvecklingsuppdrag då kompetenscentra kommer finnas etablerade på olika ställen runt om i staden. Denna etapp är omfattande och kräver samverkan med stadsdelarna, samordningsförbunden och Arbetsförmedlingen. En stor utmaning är att skapa en sammanhållen verksamhet av arbetsmarknads- och utbildningsuppdragen så att den fusion som genomförs kan skapa mervärden för berörda målgrupper.

Bebyggelse och bostad

Göteborg växer kraftigt både till befolkning och arbetsplatser. Fram till 2035 är målet 700 000 göteborgare. En sådan tillväxt innebär att Göteborg kommer att förändras. En omfattande stadsutveckling med infrastrukturutbyggnad och byggande av bostäder pågår för att långsiktigt skapa attraktiva och hållbara stadsmiljöer för såväl invånare, besökare som näringsliv. En särskild utmaning är att motverka segregationen såväl geografiskt, fysiskt som socialt.

Hållbar stadsutveckling är målet

Staden står inför stora och komplexa utmaningar i skarpt genomförandeskede i till exempel Älvstaden, samtidigt som annan stadsutveckling pågår och behöver utvecklas. Nu pågår detaljplanearbete för bland annat Jernhuset i Centralenområdet, Götaledens sänkning, Bangårdsförbindelsen och Västlänksstationen. Även för Backaplan pågår detaljplanearbete inför samråd och för Frihamnen har detaljplanearbete inletts. Stora utvecklingsarbeten pågår även för att skydda staden mot extrema väderförhållanden och för att stadsutvecklingen ska leda till socialt hållbara livsmiljöer. Sammantaget går planering och processer för stadsutveckling och bostadsförsörjning åt rätt håll enligt stadens beslutade målsättningar.

Klimatförändringar kräver åtgärder

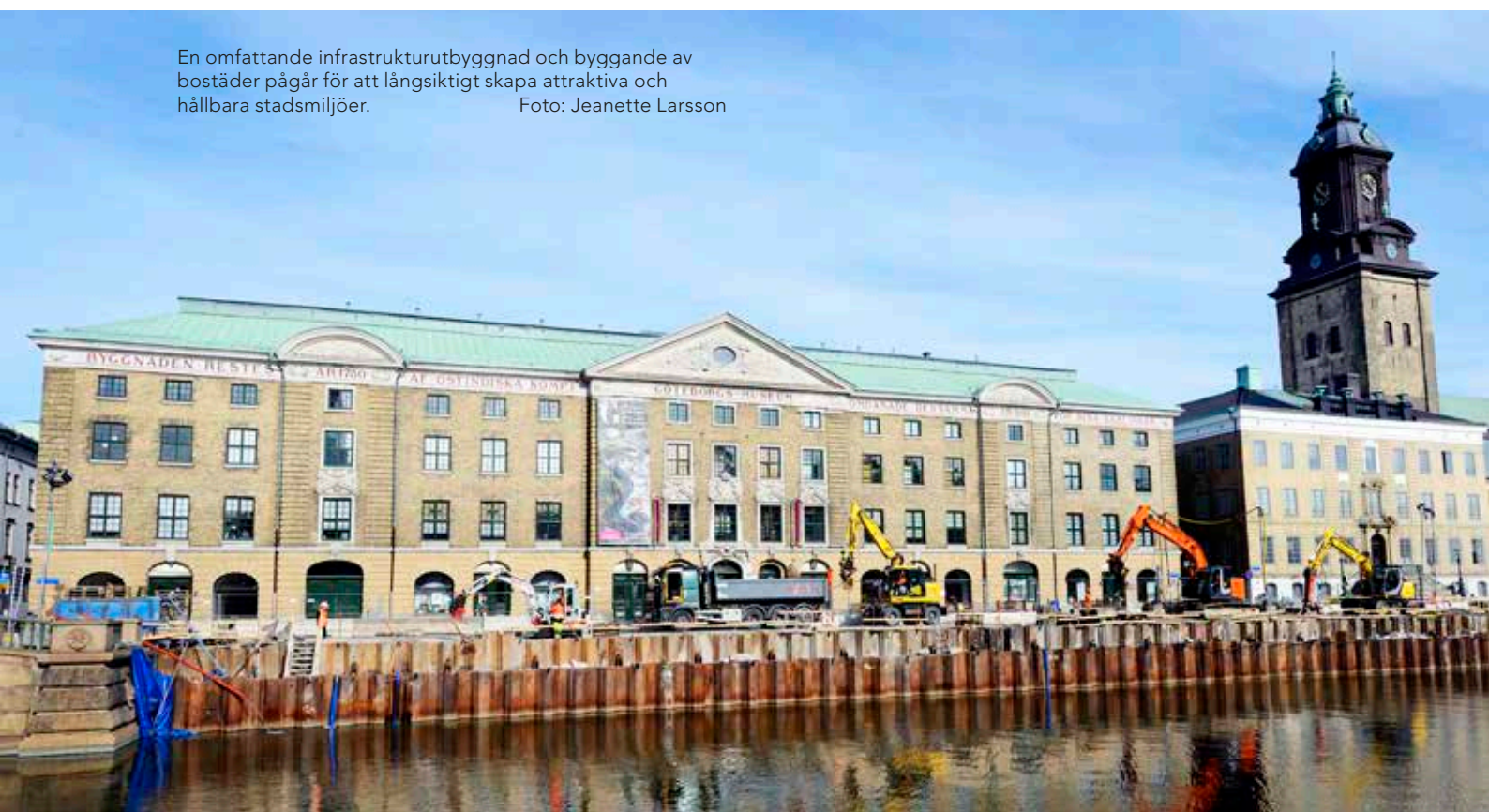
En strategi för hur samhället successivt kan anpassas till stigande havsnivåer, extrema skyfall och extrema flöden i vattendragen på kort och lång sikt har tagits fram

och arbete med tillägg till översiktsplanen har inletts. Hydromodellen, ett digitalt verktyg där olika väderhändelser och skyddsåtgärder kan simuleras, har färdigställts vilket ger bättre förutsättningar för planering och beslut om åtgärder. Även ett metodstöd för planeringen håller på att tas fram.

Markförsörjning – en förutsättning för stadsutveckling

Markanvisning som strategiskt verktyg fortsätter att utvecklas. En revidering av markanvisningspolicyn har skett under året. Älvstranden Utveckling AB och fastighetsnämnden har utvecklat en gemensam markanvisningsprocess som innebär att fastighetsnämnden är ingången för aktörer som vill bygga på kommunal mark oavsett om marken ägs av kommunen eller Älvstranden Utveckling AB. Transparensen kring urval och beslut om markanvisning har ökat, vilket ger större tydlighet i förhållande till exploatörer om projektens förutsättningar i ett tidigt skede. För att möta näringslivets behov har

En omfattande infrastrukturutbyggnad och byggande av bostäder pågår för att långsiktigt skapa attraktiva och hållbara stadsmiljöer. Foto: Jeanette Larsson

kommunen färdig detaljplanlagd mark för verksamheter och sju försäljningar har skett till företag inom olika branscher, främst mindre företag. För att bättre möta efterfrågan på verksamhetsmark pågår kartläggning av nya områden intill Hisingsleden för industri, blandade verksamheter och logistik. Även en ny modell prövas där försäljning av planlagd mark sker till projektutvecklare som ställer i ordning marken, bygger och hyr ut färdiga lokaler till mindre och medelstora företag. Det har bland annat prövats för en del av området Söder om Gårdstensvägen, vilket förväntas medföra omkring 100 nya arbetstillfällen. Efterfrågan på kontorslokaler i centrala Göteborg är stor och vakanserna i befintligt bestånd är låga. På sikt planeras en större utbyggnad av kontor i bland annat Centralenområdet, Frihamnen och på Backaplan.

Ökat bostadsbyggande har högsta prioritet

Den strategiska planeringen ger förutsättningar för att utveckling av bostäder, verksamheter, service, infrastruktur och rekreation ska kunna genomföras. Planering för bostäder har varit en dominerande fråga och tendensen är allt större detaljplaner med stort bostadsinnehåll. Även planeringen för infrastruktur och näringslivets utveckling har varit omfattande. Antalet bostäder i planer har ökat kontinuerligt de senaste åren och under förra året antogs totalt 3 560 bostäder i planer av byggnadsnämnden. De stora projekten bland de antagna detaljplanerna avser Sisjön, Rambergsvallen, Selma Lagerlöfs torg och Opaltorget.

Utvecklingsarbete för effektivare planering har slutförts under 2014 och ett stort antal åtgärder kommer nu att successivt införas i ordinarie arbetsprocesser.

Antal antagna bostäder i planer 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	Totalt
Antal bostäder	1 900	3 000	3 150	3 560	11 610

Under 2014 färdigställdes totalt 1 017 bostäder, varav 671 hyresrätter, 799 bostadsrätter, 237 småhus och 86 specialbostäder. Tillskottet av bostäder genom ny- och ombyggnation under 2011–2014 är totalt 8 397 bostäder. För bostadsförsörjningen i Göteborg är det inte bara hur mycket som byggs som är intressant, utan även vilka olika upplåtelseformer nyproduktionen ger. Staden har en uttalad ambition att bygga blandstad. Tillskottet från nyproduktionen innebär en långsam men kontinuerlig förändring av det totala bostadsbeståndet. Förvaltnings AB Framtiden har uppdrag att bidra till stadens bostadsförsörjning. Målet är att på sikt bidra till bostadsbyggandet med 1 000 hyresrätter och 200 bostadsrätter per år. Under året har totalt 304 bostäder, varav 288 hyresrätter och 16 bostadsrätter färdigställts. Dessutom tillkom 88 lägenheter genom konvertering av lokaler.

Åtgärder som görs idag för att möta bostadsbehovet ger resultat men först på längre sikt. Kommande år

förväntas en successiv ökning ske från tidigare år om cirka 2 000 bostäder till en nivå om 3 800 bostäder per år för perioden 2019 och framåt. Även extra åtgärder har beslutats för att möta bostadsbehovet där målet är att få fram ytterligare 7 000 bostäder utöver planerad bostadsvolym fram till 2021. För att målsättningarna ska klaras måste också de marknadsmässiga förutsättningarna finnas. Under året har även förslag till riktlinjer för bostadsförsörjning i Göteborg tagits fram.

Antal färdigställda bostäder perioden 2011–2014

År	Nybyggnad	Ombyggnad	Totalt
2011	1 483	219	1 702
2012	1 894	216	2 110
2013	2 303	265	2 568
2014	1 793	224	2 017
	7 473	924	8 397

Staden arbetar även aktivt för att förbättra bostadsförsörjningen för särskilda grupper. Under 2014 har 314 hushåll flyttat in i lägenheter med kommunalt kontrakt eller förstahandskontrakt. Anvisning av boende sker efter bedömning av sociala och medicinska skäl. Ett utvecklingsarbete pågår som utgår ifrån rapporten "Rätt boende - åtgärder för särskilda invånargrupper på bostadsmarknaden". Det senaste är att ett förslag till strategi mot hemlöshet tagits fram i bred samverkan med olika aktörer. Bostadsförsörjning för nyanlända och fler boendeplatser för ensamkommande barn och ungdomar är också något som staden arbetar med. Exempel på åtgärder för att äldre ska kunna bo kvar i det ordinarie bostadsbeståndet är att fler trygghetsboenden skapats och att en ökning av antalet mellanboendeformer skett. Arbete med att öka den fysiska tillgängligheten i stadsrummet pågår. Omkring 80 procent av stadens cirka 3 100 verksamhetslokaler och offentliga platser är nu inventerade.

Större fokus på social hållbarhet

I planeringen ska alla detaljplaner konsekvensbedömas enligt sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser. Formerna och kunskap om hur det kan ske utvecklas kontinuerligt. Den första markanvisningen för Frihamnen genomfördes under året. Täthet, variation, innovation och socialt blandat boende har lyfts särskilt. Två exploatörer, där Förvaltnings AB Framtiden är en av dem, har åtagit sig att bidra till att bygga bostäder i Frihamnen till lägre hyra. Målsättningen är att på sikt använda modellen som nu prövas vid fler marktilldelningar. Stadens allmännyttas bedriver ett omfattande arbete för att bidra till boendes livsmiljö, välfärd och ökad integration. Framförallt har insatser för ökad sysselsättning genomförts och som lett till att både ungdomar och vuxna som stått utanför arbetsmarknaden fått arbete eller praktik inom bostadskoncernen. Projekt Stadsutveckling i Nordost, ett av Sveriges största EU-finansierade stadsutvecklingsprojekt, har uppmärks-

sammats av EU-kommissionen och bedömdes som ett gott exempel på hur lokalt ledd utveckling kan genomföras med stöd av så kallad flerfondsfinansiering från EU. Under året har en förstudie genomförts med syftet att utveckla grön och klimatsmart affärsutveckling med kulturell och social hållbarhet i nordöstra Göteborg med stöd av EU:s strukturfonder.

Barn och unga i staden

Staden har ett löpande arbete för att utveckla barnperspektivet i stadsutveckling. Det betyder till exempel att barn och ungas tillgång till rekreationsytor, lekplatser och grönområden och i övrigt barns utomhusmiljöer utifrån olika aspekter ska beaktas i såväl planprocess som projekt. En metodbok har tagits fram med stöd av EU-finansiering för hur barn ska kunna vara med och utforma skol- och förskolegårdar. Utveckling av barn och ungas delaktighet är en viktig fråga. Det har bland annat skett i pågående omvandling av Selma Lagerlöfs torg och i Frihamnen där 13 unga stadsutvecklare varit med i att konkretisera målen för arbetet.

Medskapande och delaktighet engagerar

Uppmärksamheten kring stadsutveckling har ökat och engagerar göteborgarna. Dialogen med invånarna är central för att ta in olika perspektiv vid utveckling av ett område. Dialog synliggör även målkonflikter vilka behöver hanteras i planeringen. När exploatering av till exempel grönytor sker skapar det ofta starka reaktioner hos närboende. Erfarenheten visar på vikten av att invånarna får ta del av planerades och beslutsfattares avvägningar och ställningstaganden när ett stadsområde ska omvandlas. Intensiva samtal om stadens utveckling har hållits om detaljplaner för olika stadsområden, torgmiljöer och parker och att skapa trygga boendemiljöer. Ett flertal debatter har skett i Älvrummet, som är en naturlig arena för diskussion i stadsutvecklingsfrågor och utställningar av förslag och planer. Även information och kommunikation i stadsutvecklingsfrågor via stadens webbplats har förbättrats.

För att använda byggtiden till något medskapande har ett stort antal temporära värdeskapande aktiviteter genomförts i Frihamnen vilka besökts av många göteborgare, framförallt unga. I Jubileumsparken har olika aktiviteter genomförts som seglarskola, rollerderby, invigning av sandstrand och stadsodling. Även en bastu har byggts i den mittersta hamnbassängen och som är öppen för allmänheten. Vid sommartid kunde göteborgare och besökare köpa mat från mobila matserveringar från världens alla hörn, så kallade Street Food eller Food trucks i centrala staden och på valda platser på Hisingen, något som varit ett uppskattat inslag i stadsmiljön.

Upprustning av miljonprogrammet pågår

Närmare 40 procent av fastighetsbeståndet inom Förvaltnings AB Framtiden är miljonprogrambebyggelse. Upprustningen inom allmännyttan sker enligt plan. Något akut eftersatt underhåll bedöms inte finnas inom bostadsbeståndet även om vissa fastigheter har ett stort

planlagt underhållsbehov. Underhållsåtgärder har fram till nu skett i mer än 50 procent av miljonprogrammet. För att underlätta kvarboende efter renovering ges bland annat kvarboenderabatter. Hyresgäster som inte kan eller önskar bo kvar i sin lägenhet erbjuds annat boende i det aktuella bostadsområdet alternativt på annat håll inom allmännyttan.

Forskning, utveckling och innovation i samverkan

Göteborg står inför stora utmaningar med att bygga samman staden över älven och samtidigt hela staden såväl fysiskt som socialt. Det förutsätter nära samarbete mellan bland annat staden, näringslivet, lärosäten och forskningsinstitutioner som Göteborgs Universitet och Chalmers Tekniska högskola samt ideell sektor och civilsamhället. Fler människor och organisationer behövs för att tänka nytt och bidra med nya idéer eller lösningar. Exempel på samverkansarenor är Lindholmen Science Park, Johannebergs Science Park och Mistra Urban Futures - Centrum för hållbar stadsutveckling. Flera forsknings- och utvecklingsprojekt har genomförts som bidragit i stadens arbete med stadsutveckling. Under paraplyet "Smart Cities" ryms flera delprojekt bland annat "Smart Urban Logistics" i Frihamnen och "Urban Lifestyles" i Centralenområdet. Ett annat exempel är "Innovationsplattform Älvstaden" som syftar till att utveckla ett strukturerat arbetssätt för samverkan mellan forskning och pågående utvecklingsprocesser. Konkret planeras att med Vision Älvstaden i fokus skapa tre testbäddar som inriktas på hållbar livsstil, socialt blandat boende och smarta energisystem. I samarbetet inom Mistra Urban Futures är *Urbana stationssambällen*, *KAIROS – Metoder och arbetssätt för rättvisa och socialt hållbara städer*, *Dela(d) Stad*, och *Affärsdriven hållbar stadsutveckling* några exempel på projekt som bidragit i stadens pågående arbete.

Utmaningar och möjligheter

Uthållighet i processer, samverkan och medborgardialog är viktiga förutsättningar för att nå målen. En strategisk fråga för stadens verksamheter är kompetensförsörjning så att kompetens och personella resurser i såväl planering som genomförande kan säkerställas. Hur staden kan förtätas med beaktande av att värna miljöer för barn och unga är frågor som staden behöver arbeta vidare med. Den fysiska miljöns utformning och stadens rumsliga struktur ger ett ramverk för utvecklingsmöjligheterna i staden och har stor betydelse för människors trivsel, hälsa och välbefinnande och därmed också för stadens och regionens ekonomiska utveckling. Genom att skapa rumsliga förutsättningar för sociala möten och en attraktiv stadsmiljö kan Göteborgs attraktionskraft stärkas såväl nationellt som internationellt. Att tillgodose olika invånargrupper bostadsbehov är av största betydelse för stadens utveckling och för att motverka segregation. En allt viktigare fråga är att genomföra de åtgärder som behövs för att skydda stadens befolkning och anläggningar mot effekten av klimatförändringar och extrema väderhändelser.

Trafik

Under 2014 har planering och genomförande av en rad större infrastrukturprojekt pågått. Genomförandet av Västsvenska paketet fortgår. Planering pågår för en ny stambana för höghastighetståg Stockholm–Göteborg. Under mandatperioden har det hållbara resandet ökat. Sjöfarten blir mer miljöinriktad och Göteborgs hamn visade en trend med minskade klimatpåverkande utsläpp. Kryssningstrafiken slår rekord med 73 anlöp och antalet passagerare ökade med 130 procent.

Staden ska fungera då Västsvenska paketet byggs

Genomförandet av Västsvenska paketet fortgår och flera av projekten har gått in i ett genomförandeskede samtidigt som en intensiv planering av andra delar i paketet pågår. Under 2014 har planering och genomförande av en rad större infrastrukturprojekt pågått, vilka är avgörande för hållbar tillväxt och ökad framkomlighet i staden och regionen på längre sikt. Exempel är Västlänken, Marieholmsförbindelsen och Hisingsbron men även mindre projekt som nya hållplatser vid Chalmers och förbättrad framkomlighet och trafiksäkerhet i Klarebergsmotet.

En viktig utgångspunkt för Göteborgs Stad är att staden även under den intensiva bygg- och stadsutvecklingsperioden ska vara en attraktiv och fungerande stad för boende, besökare och näringsliv. Det är viktigt att möjliggöra ett välfungerande vardagsliv och att kunna nå byggnader och platser.

Framkomligheten i centrala Göteborg kommer under flera år att vara begränsad till följd av en rad pågående byggprojekt. Det handlar då om infrastrukturprojekt inom Västsvenska paketet som Västlänken, Hisingsbron, E45 och Marieholmsförbindelserna, större underhållsprojekt, infrastrukturprojekt inom Trafikverkets, Västtrafiks och trafikkontorets ordinarie verksamhet samt exploateringsprojekt som Centralenområdet, Frihamnen, Ringön med mera.

Ledningsgruppen för Västsvenska Paketet beslöt under våren 2014 att bryta ut frågorna om framkomligheten under byggtiden och placera dessa i ett separat projekt som ägs gemensamt av Göteborgs Stad, Västtrafik och Trafikverket – KomFram Göteborg. Arbetet i KomFram Göteborg påbörjades under hösten 2014 med syftet att vara den sammanhållande och pådrivande funktionen för att säkerställa god kvalitet samt samordning och koordinering av trafiken under den långa byggtiden. Arbetet med mål och prioriteringar under byggtiden har enats om den gemensamma utgångspunkten "Det skall vara enkelt, trafiksäkert och pålitligt att nå sin destination under byggtiden". Parterna i paketet har gemensamt beslutat att följande mål ska upprätthållas eller förbättras under byggtiden:

- En attraktiv kollektivtrafik med god kapacitet
- Möjlighet till snabba, enkla och trygga gång- och cykelresor
- Kvaliteten för näringslivets transporter

Snabbspår för ny stambana för höghastighetståg

Den nationella planen för transportinfrastruktur inkluderar satsningar på ny stambana för höghastighetståg Stockholm–Göteborg. I Göteborgsregionen innebär det en utbyggnad av en första etapp på delsträckan Göteborg–Borås. Planerad byggstart för denna etapp Mölnlycke–Bollebygd via Landvetter flygplats är någon gång under perioden 2020–2025. För att möjliggöra fortsatt planering och tidigare utbyggnad av kvarstående etapper har under 2014 ett avtal om medfinansiering tecknats med Trafikverket genom GR för planering av sträckorna Almedal–Mölnlycke och Bollebygd–Borås i ett sammanhållet arbete för stråket Göteborg–Borås. I detta avtal om medfinansiering av järnvägsplan deltar även Borås stad.

Hållbart resande i fokus

Under mandatperioden har resor med kollektivtrafik och cykling ökat medan resorna med bil har minskat. Förändringarna beror på en rad åtgärder av såväl strukturell som attitydpåverkande karaktär. Den största förändringen skedde i samband med trängselskattens införande då även förbättringar för cykel och kollektivtrafiken genomfördes.

Andelen kollektivtrafik för resor är nu 28 procent, cykel 7 procent och 24 procent är fotgängare. Biltrafikandelen är nu 41 procent mot 44 procent år 2011.

Kollektivtrafiksresandet har varit oförändrat över senaste året men utvecklingen mellan trafikslagen skiljer; buss har ökat med 4 procent, båt med 15 procent medan spårvagn minskat med 2,5 procent och antalet cykelpassager vid fasta mätstationer har ökat med 4 procent. Biltrafiken har minskat i centrala Göteborg men däremot ökat under året vid fasta mätpunkter och över kommungränsen. Över betalstationerna skedde en ökning av biltrafiken under tredje kvartalet i år, en förändring som även kan ses nationellt. Till den utvecklingen kan förbättrad konjunktur och lägre bränslepriser ha varit en

bidragande orsak. Trafiken genom portalerna är dock fortfarande mindre än 2012, det vill säga innan trängselskatten infördes, och antalet passager vid portalerna ligger 7–8 procent lägre under 2014 än 2012.

Miljöbilar utgör nu 20 procent av nyregistrerade personbilar i Göteborg (januari–september) vilket är högre än på den nationella nivån. Ungefär en fjärdedel av alla lätta fordon i Göteborgstrafiken är också miljöfordon. I stadens egen flotta av lätta fordon uppgick i oktober miljöfordonen till 92 procent.

Viljestyrd prioritering enligt Trafikstrategin

Under året antogs "Trafikstrategi för en nära storstad" som vägledning för omställning av trafiksystemen från optimering utifrån trafiksituationen till viljestyrd prioritering och styrning. Strategin handlar om ett Göteborg där mer finns på nära håll, där det är nära i restid till andra platser, nära till världen för industri och människor och där det är nära till varandra i täta och gröna stadsmiljöer. Trafikstrategin fokuserar på tre områden:

- Hur vi skapar ett lättillgängligt regioncentrum
- Hur vi bidrar till mer attraktiva stadsmiljöer
- Hur vi bidrar till att befästa Göteborg som Nordens logistikcentrum

Cykelplanen rullar vidare

Enligt trafikstrategin är cykel en viktig del i ett hållbart och effektivt transportsystem i en växande och mer förtätad stad. En cykelplan är under arbete och är en fördjupning och konkretisering av trafikstrategin. Utgångspunkten, att Göteborg är på väg från stor småstad till nära storstad, innebär att staden förtätas och att fler målpunkter kommer att ligga inom gång- och cykelavstånd. I en nära storstad ska det vara snabbt, enkelt och säkert att cykla. Men om stadens invånare i högre grad ska kunna och vilja välja cykel för sina resor måste trafiksystemet utvecklas och styras av vad cyklisterna uppskattar och värderar.

Cykelplanen betonar vikten av en helhetssyn på uppbyggnaden av cykelstaden Göteborg. Alla som jobbar för att utveckla staden måste samarbeta för att tillsammans verka för bättre och mer cykling.

Spårvagnstrafik med framtidssatsningar

Renovering av spårvagn M32 pågår. Upphandling av den nya spårvagnen M33 som beräknas börja trafikera spåren i Göteborg 2018 har startat under året. Projekt pågår i olika delar av Göteborgs Stad för att utvidga spårvagnsätet och öka framkomligheten. Lokaliseringsstudier pågår för depåer för kollektivtrafik, något som är angeläget bland annat med tanke på den nya spårvagnen M33.

Sjöfarten både minskar och ökar

Sjöfarten är en viktig del av Göteborg. Sjöfarten blir mer miljöinriktad bland annat genom minskning av svavelhalten i bränslet och utveckling av nya bränslen som till exempel metanol och liquid natural gas. Göteborgs

Hamn AB har tagit fram ett nytt internt miljöprogram för de kommande åren. Under 2014 fanns en trend med minskade direkt klimatpåverkande utsläpp från GHAB.

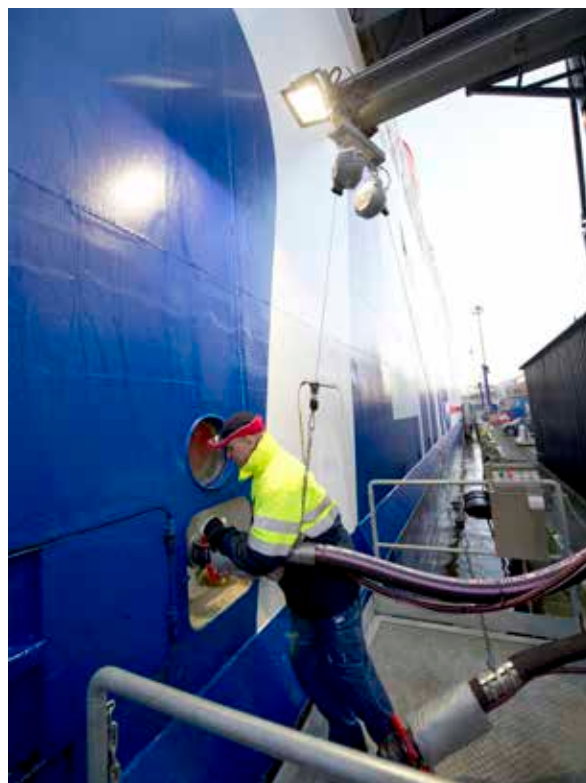
Containervolymer minskade med 3 procent under 2014. Järnvägsvolymer ökade 2014 med 3 procent, vilket innebär att andelen containers hanterade på järnväg har ökat under året till 53 procent. Energivolymer minskade med 6 procent. Roro-volymer och bilvolymer var i stort sett i nivå med föregående år. Kryssningstrafiken slår rekord med 73 anlöp och antalet passagerare ökade med 130 procent.

Skärgårdstrafiken i södra skärgården arbetar med energieffektivisering och eco-driving.

Ökat resande med Färdtjänsten

Under 2014 utförde färdtjänsten 1 344 000 resor. Cirka 35 procent av dem var uppdragsresor som utförs på uppdrag av stadens förvaltningar, kranskommuner och VGR. 580 000 av resorna var färdtjänstresor. Det är 53 000 fler resor än budgeterat och 44 000 fler än 2013. Det ökade färdtjänstresandet är till stor del resultatet av nämndens beslut att öka möjligheterna att kunna erbjuda fler fritidsresor i sitt grundtillstånd och kunna ansöka om fler extra resor för de resenärer som inte kan resa på annat sätt än med färdtjänst. En del av det ökade resandet kan också bero på tillgänglighetsproblem i spårvagnstrafiken.

Färdtjänstresenärer utförde också cirka 240 000 resor med flexlinjen, i stort sett oförändrat jämfört med 2013.

Sjöfarten blir mer miljöinriktad bland annat genom minskning av svavelhalten i bränslet och utveckling av nya bränslen.

Foto: Jeanette Larsson

Kultur och fritid

Paracastextilier överlämnades under högtidiga former till Peru under stort intresse världen över. Det om- och tillbyggda Stadsbiblioteket med nya ytor för läsning, studier, föredrag och möten mottogs positivt av göteborgarna.

Kultur- och fritidssektorn finns inom stadsdels- och facknämnder samt bolag och vänder sig till alla åldrar.

På 1930-talet skedde en illegal export av Paracastextilier från plundrade gravar på Paracashalvön i Peru. Textilierna spreds världen över och 89 stycken kom till Göteborg. De första fyra återlämnades under året till Nationalmuseet i Lima, de sista sänds 2021.

Stadsbiblioteket på Götaplatsen återinvigdes på Världsbokdagen efter att ha byggts om och till i två år. Byggnaden är nu miljömärkt. Tillgängligheten ökade såväl i öppettid som fysiskt då en tillgänglighetskonsult medverkat under ombyggnationen. Andelen unga besökare har varit hög. Under hösten hittade besökarna tillbaka och verksamheten pågick som planerat. Den tillfälliga lilla centrala biblioteksfilialen 300m² var fortsatt öppen och blev det tredje största biblioteket vad det gäller besökarantal.

Kulturen når fler genom distansstyrda robotar

Genom lyckade försök med distansstyrda robotar, kunde äldre ta sig runt på konstutställningar. Kulturnämnden prövade också att tillgänglighetssäkra utställningar genom att anställa funktionsnedsatta personer som testade och bidrog till att skapa utställningar för alla. En

digitalisering av konstsamlingarna påbörjades. Stadens speldagsarrangemang på äldreboenden och träffpunkter hade en publik på drygt 52 000 besökare.

Årets museum låg i Göteborg

Av de åtta mest besökta museerna i Sverige var fyra från Göteborg. Göteborgs Stadsmuseum utsågs till Årets museum 2014 och fick pris för årets utställning "Vi är romer". Trädgårdsföreningen fick utmärkelsen Nordic Green Space Award, en kvalitetsstandard för park- och grönområdet. Parken fick också Tripadvisorers Certificate of Excellence som bygger på besökarnas upplevelser av parken. Trädgårdsföreningen med sin engelska park, rosarium och palmhus lockade rekordpublik, 1 259 000 besökare. Palmhuset i glas och stål användes för allt fler arrangemang.

Kvalitetsarbete gav ökat öppethållande

Ett flertal kund-, besöks- och elevenkäter genomfördes under året. Enkäten "Barn- och ungas fritid i Göteborg" visade att 81 procent av de tillfrågade eleverna var nöjda med sin fritid. En stor andel av dem tränar regelbundet utanför skolan.

För att belysa tillgängligheten till biblioteken genomfördes en enkät bland besökare och icke-besökare. Enkäten resulterade i ökat öppethållande. Stadsbiblioteket hade öppet alla dagar i veckan och även till sen kväll. Så kallat Meröppet bibliotek utreddes av stadens bibliotekschefer. Meröppet innebär att biblioteken kan besökas på obemannad tid.

Stadens lekplatser, knappt trehundra, säkerhetsbesiktigas vartannat år. Målet är säkerhetsbesiktning årligen. Park- och naturnämnden certifierades under året enligt ISO 9001 och 1401.

Ny badpir och nya idrottsanläggningar

En ny badpir färdigställdes vid Askimbadet lagom till badsäsongen. Även omklädningsutrymmen renoverades. Nytt vid badet var besök av bokbussen för att locka vuxna och barn till läsning. Södra Göteborg fick en ny sporthall, Lindåshallen, för bollsporter, friidrott och gymnastik. Hallen är särskilt utformad för funktionsnedsattas utövande av idrott. Lindåshallen budgeterades till 72 mkr men färdigställdes för 55 mkr på grund av en bra upphandling. Angereds Arena som startade under 2013, kom under 2014 upp i planerat antal besökare och verksamheten fick därför utökas.

Stadsbiblioteket återinvigdes på Världsbokdagen efter att ha byggts om och till i två år. Byggnaden är nu miljömärkt.

Foto: Anja Sjögren

Faust och Faustin and out på Göteborgs Stadsteater.

Foto: Ola Kjelbye

Nytt stöd till filmutveckling

Under året inrättade Göteborgs kommunstyrelse stöd till filmutveckling på 10,5 mkr. Ansvaret för stödet fick kulturnämnden som inrättade två nya stödformer, "stöd till film och rörlig bild" samt "stöd för innovativa aktörer". Staden har också utökat sitt årliga bidrag till "Film i Väst".

Framtidsbedömning

För Grefab:s del är miljöarbetet i fokus för att förhindra att gifter förs vidare till dagvatten och hav. Detta i kombination med stort underhållsbehov i hamnarna gör att någon utbyggnad med nya hamnar inte är aktuellt.

Eftersom Göteborg står inför mycket bostadsbyggande och utbyggd infrastruktur har kultur och fritid förts in i stadsplaneringens tidiga skede. Två regionala kulturhus, park- och grönområden är några exempel på vad nya stadsdelar kan innehålla.

Gäster/besökare

1 000-tal (Tkr)	2012	2013	2014
Uthyrning av idrottsanläggningar (planer och hallar, timmar)	277	270	283
– varav sporthallar	140	179	192
Gästnätter vid idrottscuper	224	225	214
Simhallar	1 310	1 009	1 099
Ullevi	358	319	211
Scandinavium	680	607	660
Liseberg, nöjesparken	3 280	2 660	2 902
– varav Jul på Liseberg	472	532	542
Statsteatern	112	109	103
– varav barn och ungdomar	13	19	17
Konsthallen	35	35	39
Stadsbibliotek	498 *	430 **	1 189 ***
Stadsdelsbiblioteken	2 982	2 993	3 058
Museibesök	940	882	803
– varav barn	213	208	170
Uthyrda fritidsbåtplatser, antal	7 219	7 200	7 300

* Öppet jan–mars, därefter ersatt med filialbibliotek.

** Avser endast filialbibliotek.

*** Öppet maj–dec inklusive filialbibliotek som var öppet hela året.

Näringsliv och turism

Arbetet med att förbättra Göteborgs företagsklimat fortsätter.
Hårdnande konkurrens och svag volymutveckling i Göteborgs Hamn.
Rekord i antal hotellnätter för 23:e året i rad.

Satsningen på ett förbättrat företagsklimat fortsätter

Göteborgs Stads bedriver sedan ett antal år tillbaka en målmedveten satsning i syfte att förbättra Göteborgs företagsklimat. Under året har handlingsplaner utvecklats och implementerats inom de tillståndsgivande förvaltningarna. Kundnöjdheten följs numera upp efter varje avslutat ärende istället för vart annat år vilket innebär att verksamheterna mycket snabbare kan rätta till brister i handläggningen. Staden har även under året rekryterat ytterligare en företagslots som har till uppgift att hjälpa företagare när de behöver komma i kontakt med kommunen.

Svag utveckling av containertrafiken i Göteborgs Hamn

Containervolymerna minskade för kalenderåret med 3 procent jämfört med 2013. Det är andra året i följd som volymerna sjunker. Årets minskning är dock i sin helhet hänförlig till transport av tomcontainers, vilket innebär att fysiskt gods som transporterats i containers inte minskat.

Landbaserade containertransporter till och från hamnen sker i allt större utsträckning via järnväg. Förra året fraktades 53 procent av den totala containervolymer med tåg vilket är rekord. Rorovolymerna var oförändrade jämfört med föregående år.

Göteborgs Hamn har stora utmaningar framför sig. Fartygen som trafikerar hamnen blir allt större vilket medför att det kommer att krävas nya investeringar i farleder, terminalhanteringsutrustning och logistik-centers för att bibehålla konkurrenskraften. Samtidigt hårdnar konkurrensen och marknadstillväxten bedöms minska.

Positiv utveckling för turist- och evenemangsstaden Göteborg

Besöksnäringen har haft en god tillväxt under 2014 då näringen mätt i antal gästnätter ökade med 8 procent jämfört med föregående år till 4 miljoner gästnätter. Näringen uppvisar en obruten tillväxt för 23:e året i rad. Kongresser och möten har stor betydelse för Göteborgs Stad då denna näring skapar stora turistekonomiska effekter. 2014 var ett stabilt år med 100 000 delegatdygn.

I december genomfördes VM i innebandy på ett framgångsrikt sätt med invigning på Götaplatsen. En annan höjdpunkt inom evenemangsverksamheten var konserten med Håkan Hellström på Ullevi där ett nytt publikrekord slogs med 69 349 besökare.

Nya åkattraktioner på Liseberg bidrog till rekordår

Liseberg hade under året 3,1 miljoner besökare, vilket innebär en ökning med 9 procent. Sommarsäsongen dominerar verksamheten med knappt 2,4 miljoner besökare. Trots det höga gästantalet så behåller Liseberg en hög kundnöjdhet. Ekonomiskt hade Liseberg sitt bästa år i bolagets historia med en vinst före skatt på 119 mkr (53 mkr). Nya åkattraktionen Helix har varit en starkt bidragande orsak till föregående års framgång. Koncernen Liseberg AB förberedde under året verksamhetsövergångar från dotterbolagen till moderbolaget samt fusion av Liseberg Restaurant AB till moderbolaget. Därmed slogs flera parallella funktioner samman för att minska kostnadsmassan.

Det pågår för närvarande ett föreberedelsearbete inför byggnationen av Västlänken. Liseberg och Trafikverket planerar därför noga hur byggnationen ska kunna genomföras för att minimera störningen på nöjesparkens verksamhet.

Framtidsfrågor

Under 2015 står Göteborg värd för världens två mest kända seglingstävlingar; Volvo Ocean Race och America's Cup. Båda hålls i Frihamnen. Under nästa år kommer även Bravida Arena att invigas som blir BK Häckens nya hemmaarena. Göteborg har under året lyckats att värva Ryttnar-EM 2017 till Göteborg. Detta är ett utomhusevenemang som kommer att synas över hela centrala staden med ryttartävlingar på både Ullevi och i Slottsskogen.

Lisebergs lönsamhet påverkas i hög grad av externa faktorer såsom den makroekonomiska utvecklingen på kort sikt, valutakurser, resmönster och privat konsumtion. På mellanlång och lång sikt behöver bolaget sänka sin break even-nivå. Liseberg AB har under ett par år investerat för drygt en halv miljard kronor och går nu in i en försiktigare expansion. Över tid är det nödvändigt att planera för fortsatt stark expansion för att attrahera inte minst tillresande gäster som tillbringar mer tid på Liseberg och med ett utbud som sträcker sig över hela året.

Klimat och miljö

Utmaningarna är många på klimat- och miljöområdet och staden har under året fattat beslut om ett flertal program, strategier och planer som stödjer arbetet för att uppnå de tolv lokala miljö kvalitetsmålen och prioriterade budgetmål. Stadens arbete med klimatstrategiskt program och kemikalieplan har uppmärksammats i övriga landet och internationellt.

Göteborgs Stad driver ett aktivt miljöarbete och efter flera år av arbete med att i bred samverkan ta fram mål och strategier inom området så finns nu mycket av detta på plats och mer fokus kan läggas på genomförandet av åtgärder.

Verktöglåda för miljöarbetet

Stadens klimatstrategiska program antogs av kommunfullmäktige i september 2014. Programmet innehåller klimatmål fram till 2030 samt strategier för att nå dessa. Detta program är det första som omfattar konsumtionens påverkan på klimatet vilket har uppmärksammats i många sammanhang och fler kommuner kommer sannolikt att utveckla likande program. Som ett resultat har samarbetet med Nelson Mandela Bay utvecklats ytterligare med samarbete kring klimatstrategier som kan minska den sydafrikanska kommunens utsläpp av växthusgaser. Göteborg bidrar med erfarenheter från sitt klimatstrategiska program med bland annat analyser av klimatpåverkan och vilka områden som behöver prioriteras.

Miljöprogrammet antogs i december 2013 och första året får betraktas som en framgång. Redan ett halvår in på 2014 var sju åtgärder avslutade och nästan 150 påbörjade. I juni fattade kommunstyrelsen beslut om att ge 64 projekt stimulansmedel inom 2014 års budget och i november fattades beslut om 50 projekt för 2015.

Åtgärdsprogrammet mot buller 2014–2018 antogs av kommunfullmäktige i februari 2014. Programmet tar ett helhetsgrepp på stadens bullerproblematik för att begränsa omgivningsbullrets negativa effekter på hälsan genom tillgång till goda ljudmiljöer.

I våras antogs även en kemikalieplan som ska leda till minskade risker i stadens kemikaliehantering. Planen har tydligt fokus på barn. Göteborgs Stad var först i landet med en sådan plan och vår kunskap är nu efterfrågad av många.

Park- och naturnämnden fattade beslut om Grönstrategi för en tät och grön stad i februari 2014. Strategin är nu ett stöd i stadens arbete med hållbar planering.

Producera och spara energi

Behovet av att öka produktionen av förnyelsebar energi, däribland vindkraft, har lyfts i både budget och klimatstrategiskt program.

I december började GoBiGas leverera gas till gasnätet. Göteborg har tagit ett ansvar för teknikutveckling och

anläggningen är världens första demonstrationsanläggning för storskalig produktion av biogas genom förgasning av restprodukter från skogen. Den har kapacitet att försörja cirka 15 000 bilar eller 400 bussar om året med drivmedel.

Den omfattande processen, med många motstående intressen, med Vindplats Göteborg i Hake fjord som skulle kunna leverera omkring 200 GWh förnyelsebar el-energi stötte i december på motvind i mark- och miljödomstolen som avslog ansökan. Risken för spridning av förorenade muddermassor, påverkan på flera riksintressen och samhällsekonomiska aspekter vägde tungt vid domstolens avgörande.

Produktionen av el och värme vid Renovas avfalls-kraftvärmeverk i Sävenäs har under året slagit alla rekord och få anläggningar i världen kan matcha effektiviteten när det gäller att utvinna energi ur avfall. Hög värmevärde i avfallet och hög tillgänglighet genom framgångsrikt underhållsarbete på anläggningen är de främsta orsakerna.

Energieffektivisering är viktig för att kunna fasa ut fossil energi och energianvändningen fortsätter att minska i stadens lokaler. Lokalförvaltningen har genomfört tekniska åtgärder och de som använder lokalerna, till exempel förskolor och skolor, har ändrat sitt beteende vilket har gett gott resultat och energieffektiviseringen går enligt plan. Bostads AB Framtiden har minskat energianvändningen med 35 procent per kvadratmeter sedan 1990.

Göteborgs Stad har endast upphandlat elenergi producerad från förnybara energikällor med vattenkraft från Norge som bassortiment. El från andra förnybara energikällor kan också väljas. Majoriteten av stadens verksamheter har valt Bra miljöval eller Lokal vindkraft.

Den årliga Nils Holgersson-undersökningen jämför kostnader för en fiktiv flerbostadsfastighet mellan kommuner. Årets resultat visar att elnätspriser och fjärrvärmepriser i Göteborg är fortsatt låga.

Avfall gör också nytta

Göteborgarna gör varje dag ett miljöarbete genom att sortera ut sitt farliga avfall, elavfall, matavfall och förpackningar. Avfallsmängderna behöver minska men det som slängs kan också bli en resurs om det sorteras och behandlas på rätt sätt. Avfallsmängderna till förbränning fortsatte att minska och utsorteringen av matavfall

ökar. Totalt har avfallsmängderna minskat med nästan cirka 8 procent de senaste fyra åren och utsorteringen av matavfall ökade kraftigt. Av det brännbara avfallet görs fjärrvärme och el och matavfallet blir biogödsel och biogas till fordon.

För att ge ökad service till göteborgarna har fastighetsnära insamling av textil testats i 30 soprum. Dessutom har ett samarbetsprojekt med Förpacknings- och tidningsinsamlingen påbörjats för att öka den fastighetsnära insamlingen av förpackningar och tidningar i flerbostadshus.

Ryaverkets avloppsrening genererade drygt 56 000 ton slam. Ur detta utvanns biogas som uppgraderades av Göteborg Energi till 70 GWh fordonsgas. Från slammet framställdes också 12 000 ton Revaqcertifierat slam som godkänts för återföring av näringsämnen till odlad mark. På längre sikt är målet att allt slam ska kunna återföras till kretsloppet.

Grönt och blått

Göteborgs nya skogspolicy är inriktad på en skogsförvaltning med fokus på natur-, kultur- och sociala värden istället för som tidigare på produktion vilket är unikt bland stora skogsägare i Sverige.

Bostadsnära odlingar med möjlighet till ekologisk odling och matproduktion ökar. Cirka 600 nya odlingsmöjligheter har skapats på både kommunal och privat mark. Odlingsmöjligheterna som viktiga pedagogiska inslag på förskolor och skolor ökar också och möjlighet till odling kommer att få en framträdande plats i utvecklingen av jubileumsparken i det nya Frihamnsområdet.

Arter och biotoper som är särskilt viktiga att skydda och bevara utreds inom arbetet med den övergripande naturvårdsstrategin. Under året har bland annat resultat från inventeringar av skalbaggen källkvicklöpare, fåglar, fjärilar och insekter i skyddsvärda träd presenterats. Staden har också undersökt älgräsängar och tributyttern i nätsnäckor och bottenfauna i sötvatten och metallhalter i vattenmossa. Resultatet används bland annat som underlag vid stadens fysiska planering.

Avloppsvattnet till Ryaverket innehåller rester av läkemedel, flamskyddsmedel och andra organiska ämnen som är svåra att bryta ned och som kan vara skadliga för människor och miljö. En testanläggning för ozon i avloppsvattnet sattes upp på Ryaverket under hösten för att undersöka hur skadliga ämnena kan reduceras men inte heller ge upphov till nya som kan skada miljön. Ett annat viktigt verktyg för att minska påverkan på vattendragen i staden är arbetet med Åtgärdsplan avloppsavledning som syftar till att minska orenade bräddningar och skapa utökade vattenskyddsområden.

I anslutning till parkeringsytorna i exploateringsprojektet Kvibergs hallområde har pilotprojekt med en så kallad "raingarden" startats. En raingarden kombinerar växtlighet och fördröjning av dagvatten i stadsmiljö.

För att få en trygg vattenförsörjning har regionens kommuner tillsammans arbetat fram en vattenförsörjningsplan. Den är nu färdig och beslutad i kommunfull-

mäktige. Planen innehåller mål om gott och hälsosamt dricksvatten samt säker dricksvattenförsörjning.

Livsstil för klimatsmarta

Göteborg har positionerat sig nationellt genom arbetet med WISE (Well-being in Sustainable Cities) som är ett Mistra Urban Futures projekt. En nationell konferens om klimatomställning, tekniska möjligheter, livsstilsförändringar och välbefinnande, arrangerades i september i Göteborg.

Val av varor i butiken har påverkan på vilka kemikalier som hamnar i omlopp. Miljöförvaltningen har under året drivit projektet "Våga fråga - Kunna svara" för att öka kunskapen om farliga kemikalier både hos konsumenter och i handeln.

Cirkulär ekonomi har varit aktuellt under året och exempel på detta är arbetet med kollaborativ konsumtion där fokus flyttas från att äga till att ha tillgång till. Ett annat exempel är leksaksbyte genom Retoy där ett hundratal barn deltog vid första tillfället som var i höstas.

Göteborg – en smart stad

Staden arbetar vidare med forskningsprojekten Celsius, StepUp och EU Gule. I Celsius har staden en "lead" position och Göteborg Energi AB projektleder de olika europeiska städerna som deltar i projektet. Stadens position som en smart stad synliggörs och möjliggör också miljöteknikexport från företag i närområdet. Syfte är att visa hur fjärrvärme och fjärrkyla kan användas bland annat för att ta tillvara spillvärme i en stad och effektivisera energianvändningen. EU efterfrågar denna typ av lösningar för att kunna nå målet på 20 procent energieffektivisering till år 2020.

En lokal åtgärd som genomförts genom Celsiusprojektet är att värma en stor färja med fjärrvärme när den ligger vid kaj. Göteborg Energis fjärrvärmenät förser Stena Danica med varmvatten genom en ny värmeväxlare. Göteborg och Stena Line är först i världen med det, sedan tidigare är färjan även landansluten med elström. Genom detta sparas utsläpp av 500 ton koldioxid per år.

Rent och fint i Göteborg

Trenden är att nedskräpningen minskar och 65 000 skolbarn deltog i den traditionsenliga vårstädningen runt skolor i april vilket är rekord. På hösten engagerade sig fotbollsklubbarna i att plocka skräp kring sina klubbstugor och planer. Tolv klubbar med runt 700–800 spelare deltog. Staden bidrog med handskar och sopsäckar och hämtade upp skräpet.

Miljöfokus vid upphandling

Miljövänliga transporter är en viktig aspekt i de upphandlingar som kommuner och företag gör. Göteborgs Stads miljö- och sociala krav vid ramavtalsupphandlingar av drivmedel har medverkat till att drivmedelsleverantörerna utvecklar interna system för att säkerställa och redovisa produkternas miljökvaliteter och sociala hänsyn. Ramavtalen omfattar nu endast 100 procent

Ett nytt fossilfritt bränsle har introducerats i Renovas fordonsflotta, syntetisk biodiesel.

Foto: Jeanette Larsson

biogas vilket är i linje med stadens miljömål. Ett nytt fossilfritt bränsle har introducerats i Renovas fordonsflotta, syntetisk biodiesel, vilket innebär en kraftigt minskad miljöpåverkan.

En grossistupphandling med enbart ekologiskt kött har genomförts under året där ekologiska produkter i många varugrupper efterfrågades. Vissa varugrupper saknades helt i sortimentet och andra hade ett begränsat utbud vilket medfört konsekvenser för vissa brukargrupper. En kompletterande upphandling av konventionella kött- och charkprodukter har därför gjorts för en begränsad övergångsperiod. En positiv konsekvens av kravet på enbart ekologiska kött- och charkprodukter är att marknaden uppfattar Göteborgs Stad som konsekventa och fast beslutna att genomföra det politiska målet.

Priser och utmärkelser

Det internationella Göteborgspriset för hållbar utveckling som i år hade temat banbrytande ledarskap för ett globalt näringsliv. Priset gick till Unilevers vd Paul Polman för hans mod och engagemang och för att han inspirerar inom en global företagsvärld där miljö och sociala värden ofta hamnar i skymundan av mer kortsiktiga kommersiella intressen.

Göteborgs Stad fick ta emot Naturskyddsföreningens Kaprifolpris 2014 för arbetet med att ta fram miljöprogram, klimatstrategiskt program, grönplan, trafikstrategi, utbyggnadsplanering och kemikalieplan.

Musikfestivalen Way Out West i Slottsskogen, utsågs till årets entreprenör på Återvinningsgalan. Priset delas med Renova som varit festivalens partner kring avfall och återvinning sedan sju år.

Göteborg var först i Sverige med att ha ett miljö-diplomerat genomförande av europaparlamentsvalet. Detta som ett led i att bli en klimatneutral stad. Med nästan 420 000 röstberättigade är det en stor apparat att genomföra med mängder av material och mycket trans-

porter. För diplomeringen har man uppfyllt 34 miljökrav allt från hur transporter sköts och material beställs ner till nyckelbanden som de 2 500 funktionärerna bar runt halsen.

Arbete med hållbar mat

Göteborg med sina offentliga kök och mål att servera 100 procent ekologiskt kött i skola, vård och omsorg är unikt och väcker uppmärksamhet internationellt. Göteborg är med i EU-projektet Sustainable food in urban communities och ansvarar, ihop med städerna Bristol och Vaslui, för temat "Efterfrågan – hur människor kan ta del av och uppleva hållbar, hälsosam, positiv och levande matkultur i offentliga kök och hushåll, på restauranger och vid event".

En informationskampanj om vårt matsvinn genomfördes under våren för att medvetandegöra göteborgarna om den miljöpåverkan som det innebär. Varje år slängs 15 000 ton mat i Göteborg och ofta är det ett resultat av dålig planering, tidsbrist och billig mat som leder till dåliga vanor. Med lite eftertanke och planering hade inte så mycket behövt hamna i den bruna avfallspåsen. Biogas är ett bra bränsle men det är alltid bäst att äta upp maten.

Uthålligt och konsekvent klimat- och miljöarbete

Mycket arbete på klimat- och miljöområdet har genomförts under åren och mycket pågår. Det är fortfarande en bit kvar innan vi når stadens miljökvalitetsmål och budgetmål och utmaningarna är många vilket kräver fokus och uthållighet. Staden står dock väl rustad med program, strategier och planer som visar på vilken väg staden ska gå för att nå upp till målen. De stundande klimatförhandlingarna i Paris gör 2015 till ett viktigt klimatår.

Mänskliga rättigheter

Göteborg ska vara en stad för alla. Arbetet med mänskliga rättigheter är långsiktigt och kräver uthållighet. Arbete pågår för ökad social balans och mer jämlika villkor mellan olika invånargrupper i staden. Det görs mycket bra arbete, men trenden pekar dock på att segregationen ökat på senare tid.

Mänskliga rättigheter gäller alla göteborgare

Arbetet med att integrera de mänskliga rättigheterna i de kommunala verksamheterna med fokus på likabehandling har påbörjats. Detta kan betyda att i planering av verksamheten föra in perspektiv med bäring på de mänskliga rättigheterna såsom de sju diskrimineringsgrunderna. Syftet är att höja kvaliteten och försäkra likvärdig service.

Stadens arbete för integration syftar till att utjämna obalanser mellan såväl invånargrupper som geografiska områden. Det är ett långsiktigt arbete där effekter kan mätas först på längre sikt.

Beträffande stadens mål för integration kan positiva resultat avläsas både när det gäller utbildning och ökad sysselsättning. Åtgärder har även vidtagits för ökat socialt blandat boende. Stadens strategier och samverkan för att vidta stadengemensamma åtgärder har stärkts på senare tid.

Tre könskategorier i stadens medarbetarenkät

Göteborgs Stad blev först i landet att införa ett tredje könsalternativ i sina medarbetarenkäter. Tidigare har man kunnat avläsa hur män och kvinnor upplevde sin arbetsmiljö men nu kunde även de personer som inte definierar sig som man eller kvinna svara på enkäten genom att kryssa i kategorin "annat".

Göteborg – bästa HBTQ-stad

Medarbetarenkäten, samt inrättandet av Göteborgs Stads HBTQ-råd, nämndes som ett par av anledningarna till att Göteborg blev rankad som bästa HBTQ-stad i Sverige. Det var RFSL och Sveriges Kommuner och Landsting som i augusti 2014 presenterade en undersökning av hur landets kommuner levde upp till HBTQ-personers rättigheter.

Fördjupat arbete i nationella minoritetsfrågor

Under 2014 antogs handlingsplaner för nationella minoritetsfrågor och finskt förvaltningsområde. Som resultat synliggjordes de samiska, tornedalska, romska, judiska och sverigefinska frågorna ytterligare i staden.

Ett sverigefinskt råd inrättades

2014 inrättades det sverigefinska rådet av kommunfullmäktige. Syftet är att rådet, med tillhörande referensgrupper, ska ha inflytande i beslut som berör den

sverigefinska minoriteten. Göteborg blev 2011 del av det finska förvaltningsområdet.

Beslut om inrättandet av ett romskt informations- och kunskapscenter

I december 2014 fattade kommunstyrelsen beslut om att ett romskt informations- och kunskapscenter ska inrättas. Inför beslutet genomfördes en förstudie under 2014. Det ska nu utredas var i organisationen centret ska placeras.

Staden kraftsamlar i mottagande av nyanlända

Totalt har cirka 3 000 flyktingar mottagits i Göteborg 2014, varav drygt 1 000 barn och unga i åldern 0–20 år. Merparten av barnen är i grundskoleåldern. Ett högt mottagande väntas även de kommande åren. Staden har stärkt den centrala samordningen för att kvalitetssäkra mottagandet av nyanlända i Göteborg.

Rådet för integration och samhällsgemenskap

Rådet för integration och samhällsgemenskap tillsattes 2011 med uppgiften att lämna förslag till hur staden kan förbättra arbetet för integration och social sammanhållning. Rådet har under 2014 överlämnat sin rapport med förslag till hur stadens strategier och åtgärder kan stärkas och utvecklas.

Jämställdhet

Bättre kunskaper och systematiskt jämställdhetsarbete har skapat förutsättningar till en mer jämställd service.

Utbildningar i jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsutbildningar har genomförts för chefer, stödfunktioner och medarbetare i olika stadsdelar under året. Bland annat har 76 chefer och stödfunktioner från 5 stadsdelar deltagit i en utbildning att leda och styra för hållbar jämställdhet. Efter utbildningen påbörjade deltagarna egna förbättringsarbeten att jämställdhetsintegrera sina verksamheter. En seminarierie i planering och uppföljning där jämställdhetsfrågorna integrerats har hållits för förvaltningscontrollers och verksamhetsutvecklare. Även trygg vacker stad, utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, BRG, Göteborg & Co och Göteborgs Stadsteater har haft utbildningar om jämställdhet för olika målgrupper.

Antalet verksamheter som jämställdhetsintegreras har ökat

Trenden har hållit i sig att arbetet fördjupats, breddats och spridits till nya verksamheter i de stadsdelar, fackförvaltningar och bolag som sedan tidigare arbetat med frågorna.

Majoriteten av stadsdelarna har uppgett att antalet verksamheter som jämställdhetsintegreras ökat i de olika kärnverksamheterna. Några stadsdelar, byggnadsnämnden och trafiknämnden, har lyft in jämställdhetsperspektivet i medborgardialogen. Inom idrotts- och föreningsförvaltningen har det under året pågått jämställdhetsintegrering av till exempel badanläggningar, gruppträning och aktiviteter på Slottsskogsvallen och Angereds arena. Nämnden för konsument- och medborgarservice och park- och naturnämnden har tagit fram riktlinjer och metoder för det fortsatta jämställdhetsarbetet.

Under året ökade antalet resurskartläggningar utifrån kön, vilket var positivt. Dessa är viktiga underlag för att analysera hur resurser (budget, tid, etc) fördelats i verksamheterna. Exempel på kartläggningar som gjordes var kostnadsfördelning utifrån kön på kulturskolor och fritidsgårdar, resande inom färdtjänsten, samt kostnader utifrån utlån inom stadsbiblioteket.

Positiva resultat av jämställdhetssatsningarna

Genom utbildning och stöd har jämställdhetsperspektivet successivt lyfts in i det ordinarie arbetet. Arbetet har förändrats och genererat resultat bortom en aktivitetsnivå. Verksamheter inom stadsdelarna har framför allt stått för den positiva utvecklingen, men även några fackförvaltningars och bolags arbete har visat positiva resultat. Exempelvis har ett aktivt arbete med studiemotivering på en skola lett till att pojkarnas betyg förbättrats avsevärt. Satsningar på bemötande av elever

har skapat förändringar i förhållningsätten. Idrotts- och föreningsförvaltningen erbjöd stöd till ett 90-tal större föreningar att ta fram jämställdhetsplaner, vilket resulterat i att 37 lämnat in sina planer. Ett 30-tal föreningar har material som visat på ett aktivt jämställdhetsarbete. Göteborg & Co har arbetat med att skapa ett jämställt program för kulturkalaset. På årets kulturkalas var könsfördelningen jämn av kvinnor och män som stod på olika scener.

Mycket arbete återstår

Uthållighet och tid krävs för att uppnå jämställdhet i stadens verksamheter. Det finns fortfarande många verksamheter som ännu inte påbörjat ett sådant utvecklingsarbete. Kompetensutveckling med fokus på chefer och stödfunktioner behöver intensifieras för ökad förståelse om hur jämställdhet bidrar till högre kvalitet i servicen och för högre måluppfyllelse generellt. I processen att jämställdhetsintegrera verksamheten behövs stöd och handledning. En sådan kompetens finns redan i staden, men används inte i tillräcklig utsträckning. I planering, budgetering och uppföljning behöver jämställdhetsperspektivet vidareutvecklas och systematiseras för att fånga resultat bättre.

Folkhälsa

Under 2014 fokuserades stadens folkhälsoarbete på att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa. Social resursförvaltning tog fram två rapporter med statistik för att synliggöra skillnaderna som finns i Göteborg. Samtidigt påbörjades arbetet med att ta ett samlat grepp över staden. Resultaten i rapporterna förankrades i förvaltningar och bolag och en struktur för samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och social resursförvaltning skapades. Ambitionen var att hela staden skulle genomsyras av arbetet med att minska skillnader i livsvillkor och hälsa.

Hälsodatablad – sammanställning av göteborgarnas hälsa

Hälsodatabladet lanserades i oktober 2014. I hälsodatabladet presenteras några av de viktigaste indikatorerna och nyckeltalen när det gäller göteborgarnas hälsa i en

form som möjliggör jämförelser såväl mellan som inom stadsdelar. Då indikatorerna i hälsodatabladet är relativt stabila planeras nästa hälsodatablad att publiceras om tre år, hösten 2017.

Mellanområde – en ny geografisk indelning

Resultat från större enkäter och undersökningar presenteras ofta på kommunnivå vilket gör att skillnaderna i hälsa och livsvillkor i större städer inte blir synliga. Därför skapades det i Göteborg så kallade mellanområden som är en geografisk nivå mellan stadsdel och primärområde. Hälsodata på mellanområdesnivå användes bland annat i hälsodatabladet.

Nytt styrdokument – suicidprevention

Hösten 2014 tog kommunfullmäktige beslut om en strategisk plan för suicidprevention. Planen arbetades fram tillsammans med flera olika organisationer, till exempel Västra Götalandsregionen och Suicidprevention i Väst (SPIV). Under 2015 kommer en styrgrupp att bildas för att starta arbetet och förankra planen.

Utveckling av ungdomsmottagningarna

Under 2014 stärktes det stadenövergripande arbetet på ungdomsmottagningarna. Ett resultat är den gemensamma plattform som är ett underlag för ungdomsmottagningarnas arbete och som beskriver hur arbetet bedrivs och hur mottagningarna styrs. Plattformen är ett dokument som fortlöpande kommer att utvecklas och förändras.

Framtidens utmaning – samverkan

En av framtidens utmaningar är att minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor i Göteborg. En viktig del i det kommande arbetet är samverkan både inom staden och med andra huvudmän. Utveckling av ungdomsmottagningarnas arbetssätt och organisering, i samverkan med VGR, kommer att vara en viktig del i det framtida arbetet med att minska skillnader i hälsa och livsvillkor bland ungdomar och unga vuxna.

En av framtidens utmaningar är att minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor i Göteborg.

Barn

I Barnkonventionen fastslås att varje barn har samma rättigheter oavsett bakgrund. Göteborgs kommunala verksamheter har gjort en hel del för att utjämna skillnader i livsvillkor och hälsa men alltjämt kan konstateras att det finns stora skillnader mellan olika grupper av barn.

Under 2014 ledde social resursförvaltning ett gemensamt arbete med att samla statistik och annan registerdata för att belysa eventuella skillnader i livsvillkor och hälsa. Det visade sig att barn i Göteborg hade förhållandevis goda uppväxtvillkor, livsmiljöer och levnadsvanor. Samtidigt framkom att barns villkor i alltför hög grad var kopplade till socioekonomiska faktorer och till var i staden ett barn växer upp. Tre viktiga arenor var familjen, skolan och fritiden.

Barn i utsatta familjemiljöer

Cirka 12 000 göteborgsbarn levde i utsatta livsmiljöer och hade kontakt med socialtjänsten. Tio procent av dessa var placerade i familjehem eller på institution och ungefär 5 000 barn lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd.

Föräldrarna är viktiga förebilder i ett barns liv. Stadens socialtjänst genomförde insatser för att ge stöd i föräldraskapet, öka föräldrars möjlighet till arbete samt insatser för att öka barns möjligheter att lyckas i skolan. Det fanns verksamheter för barn till missbrukare och för barn som utsatts för våld samt föräldrastödjande arbete på familjecentralerna. Även lokala projekt, ex Riktat föräldrastöd (RiFS), för att förbättra samordning kring barn med funktionsnedsättning och bättre stöd till deras föräldrar genomfördes.

Skolan ska kompensera

Att delta i förskola har visat sig ge goda effekter för barnen och även senare i livet. Det gjordes riktade insatser för att informera föräldrar om förskolan och dess betydelse för barnen. Totalt sett ökade andelen barn som var inskrivna i förskolan men det var stora skillnader mellan stadsdelarna. Under året har även flera utvecklingsinsatser genomförts för att förbättra arbetet med att anpassa utbildningen till barns och elevers förutsättningar. Stadengemensamma riktlinjer för nyanlända elevers rätt till utbildning antogs i december. Stadsdelarna har också tagit fram gemensamma strategier för att skolorna i högre grad ska präglas av inkluderande arbetsätt samt skapat en organisation för att möta elever som behöver särskilt stöd utanför sin ordinarie klass.

Fritidsvanor hör ihop med vem man är

Majoriteten av alla barn i Göteborg var föreningsaktiva och nöjda med sitt fritidsliv, visade stadens fritidsvane-

Barns villkor är kopplade till socioekonomiska faktorer och till var i staden ett barn växer upp.

undersökning. Däremot fanns det skillnader mellan delar av staden och mellan olika grupper av barn, exempelvis svensk eller utländsk bakgrund.

Insatser för att nå ut med information till barn och unga gjordes, bland annat appar för bad- och lekplatser. Det tillkom också nya anläggningar såsom större lekplatser med olika inriktning, fullmättssporthall för bollidrotter och gymnastik samt flera konstgräsplaner. Det ombyggda stadsbiblioteket återinvigdes under året. Bokbussen utökade sina turer under sommaren till några badplatser för att locka barn, unga och deras föräldrar att läsa.

Hur ska vi lyckas bättre?

Trots insatser för att utjämna uppväxtvillkor kvarstår skillnader. Barn till föräldrar med kort utbildning, låg ekonomisk standard, sämre arbetsförhållanden, samt barn till ensamstående har sämre hälsa än barn till föräldrar med motsatta förhållanden. Med utgångspunkt i rapporten ovan har ett verksamhetsöverskridande arbete med att ta fram utvecklingsinsatser inletts.

Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar 100 stiftelser för olika ändamål. De inordnas i områdena kultur, sociala och utbildning. Den sammanlagda förmögenheten uppgick under 2014 till närmare 900 miljoner. Utdelning till olika ändamål från stiftelserna var 2014 drygt 20 miljoner.

Göteborgarnas filantropiska inställning har satt tydliga spår i samhället. Det är inte för inte som Göteborg kallas för "Donationernas stad". Flera göteborgska familjers förmögenheter lade grunden till institutioner och verksamheter som lever kvar än i dag. Sahlgren, Röhss, Chalmers, Renström, Dickson, Wijk, Lindberg och Ekman är några av alla dessa familjer som gett upphov till bland annat sjukhus, museer, skolor, bostäder och parker.

Att förvalta stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar enbart avkastningsstiftelser som kan delas in i tre huvudinriktningar beroende på stiftelsernas ändamål. Dessa är kultur, utbildning, och sociala ändamål. Under 2014 uppgick antalet till 100 stiftelser (där respektive stiftelse är sin egen juridiska person). Samtliga stiftelser ingår i den gemensamma kapitalförvaltningen.

I december 2014 uppgick den samlade förmögenheten till närmare 900 miljoner och avkastningen till drygt 22 miljoner som kan delas ut till de olika ändamålen under 2015.

En majoritet av de anknutna stiftelserna är skattebefriade eftersom ändamålen anses som kvalificerat

allmännyttiga. Att vara kvalificerat allmännyttigt innebär att verksamheten till exempel skall främja vård och uppfostran av barn, utöva hjälpverksamhet bland behövande, främja undervisning och utbildning eller främja vetenskaplig forskning.

Utdelning ur stiftelser

Stiftelserna delade ut drygt 20 mkr under 2014.

Stiftelser med kulturell inriktning bidrar i huvudsak med anslag till verksamheten vid stadens museum. Under 2014 har 4,4 miljoner delats ut ur dessa stiftelser. Till Göteborgs Stads Museer räknas Stadsmuseet, Konstmuseet, Röhsska museet och Sjöfartsmuseet. Museerna använder medlen till bland annat inköp av konstföremål till sina samlingar. Det kan vara tavlor och skulpturer men även andra typer av konstföremål såsom unikt designade klädesplagg och möbler. Till stiftelserna med kulturell inriktning räknas även de som anslår medel till att skapa olika evenemang samt utsmyckning av det offentliga rummet. Här kan nämnas Stiftelsen Charles Felix Lindbergs donationsfond.

Göteborgs Stad förvaltar dessutom stiftelser med inriktning på utbildning vars huvudsakliga syften är att främja undervisning och utbildning inom den kommunala grund- och gymnasieskolan. Under 2014 har 7,3 miljoner delats ut ur dessa stiftelser. De största stiftelserna med denna inriktning har till ändamål att bevilja anslag i form av premier och resebidrag. Premierna delas ut till elever med goda betyg och resebidrag till lärare för främjande av vetenskaplig undervisning eller forskning. Stiftelserna Einar och Sigurd Nordendahls stipendiefonder är exempel på dessa ändamål.

Den tredje kategorin av stiftelser som Göteborgs Stad förvaltar är de med social inriktning. Dessa stiftelser har, i huvudsak, som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande. Med det menas att bidrag ska delas ut till ekonomiskt behövande personer som är bosatta i Göteborg. Under 2014 har 8,3 miljoner delats ut ur dessa stiftelser till bland annat bidrag till barnfamiljer för viss rekreation, hjälp till hyra samt bidrag till inköp av glasögon eller tandvård. Årligen beviljas anslag till närmare 3 500 personer ur dessa stiftelser.

Akvariet på Sjöfartsmuseet.

3

GÖTEBORGS KOMMUN FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

Med Göteborgs kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster, det vill säga den skattefinansierade verksamheten. I detta block analyseras kommunens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar.

GÖTEBORGS KOMMUN

FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

59 **Finansiell analys av Göteborgs kommun**

För att kunna analysera Göteborgs kommun används en speciell finansiell analysmodell. Viktiga inslag i den är trender och helhetsperspektiv. Analysen skall ge förutsättningar att bedöma organisationens kontroll över att kontanta in- och utflöden på kort och lång sikt hålls på en nivå som tillåter en kvalitativt god verksamhet.

64 **God ekonomi hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv**

I detta avsnitt görs en analys av kommunens ekonomiska utveckling med avseende på begreppet god ekonomisk hushållning och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Därefter följer en beskrivning av balanskravet och en balanskravsutredning genomförs. Avslutningsvis redovisas kommunens resultatutjämningsreserv, även kallad RUR.

66 **Finansiella nyckeltal – kommunen**

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas över en femårsperiod. Här finns också kommunens skattesats.

67 **Vad används 100 kronor av skattepengarna till**

Här redovisas vad en "hundralapp" i kommunalskatt används till för verksamheter i kommunen. Det sker också en redovisning av vilka intäkter och kostnader kommunen hade under 2014.

68 **Sponsring**

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag, men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

69 **Finansiell uppföljning och riskhantering**

Göteborgs kommun har stora finansiella åtaganden genom en betydande upplåning för kommunens eget behov men också för att täcka bolagens behov. Under dessa avsnitt redovisas bland annat olika risker kring stadens åtaganden.

72 **Kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys**

Kommunens finansiella rapporter redovisas på tre sidor.

75 **Noter – kommunen**

I avsnittet finns noterna till kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys.

80 **Tillämpade redovisningsprinciper**

En viktig del för att leva upp till redovisningens uppgift, att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag, är att olika redovisningsprinciper redovisas på ett öppet och informativt sätt.

84 **Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall**

Stadsdelsnämndernas ekonomiska utfall för året analyseras.

85 **Facknämnder – ekonomiskt utfall**

Här redovisas en kort analys av större facknämnders ekonomiska utfall.

86 **Drifts- och investeringsredovisning**

Drifts- och investeringsredovisning som enligt lagstiftningen skall finnas med i årsredovisningen.

Finansiell analys av Göteborgs kommun

Göteborgs kommun redovisade 2014 ett resultat på 392 mkr. Om extraordinära poster och reavinster exkluderas uppnåddes ett nollresultat enligt balanskravsdefinitionen. De ekonomiska marginalerna minskade under 2014 och det strukturella resultatet halverades jämfört med 2013.

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym uppgick under 2014 till 2 190 mkr vilket var ungefär samma nivå som under 2013.

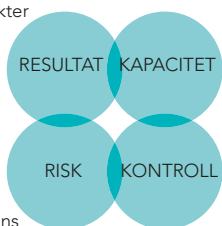
I detta avsnitt görs en djuplodande finansiell analys av Göteborgs kommun. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster, det vill säga den skattefinansierade verksamheten.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Göteborgs kommun används en speciell finansiell analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: Det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen.

RK-modellen: Fyra aspekter vid finansiell bedömning

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

RESULTAT OCH KAPACITET

Skatte- och nettokostnadsutvecklingen

Förändring i procent	2012	2013	2014
Skatteintäktsutveckling	3,3	4,1	3,6
Nettokostnadsutveckling	6,3	3,7	5,0

Skatteintäkterna ökade under 2014 med cirka 3,6 procent, vilket var något lägre jämfört med 2013. Kommunen har under de senaste åren legat på mellan 3–4 procent i ökningstakt.

Under de senaste åren har kostnadsutvecklingen varit relativt hög men dämpades under 2013 och uppgick då till 3,7 procent. Under 2014 ökade kostnadsutvecklingen igen och uppgick då till 5,0 procent. Kostnadsutvecklingen under 2014 översteg därmed skatteintäktsutvecklingen och de ekonomiska marginalerna reducerades till en relativt låg nivå.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2012	2013	2014
Årets resultat exkl. jämförelsestörande och extraordinära poster (mkr)	596	728	610
Jämförelsestörande poster (mkr)	73	170	–472
Årets resultat exklusive extraordinära poster (mkr)	699	898	138
Extraordinära poster (mkr)	—	8 697	254
Årets resultat (mkr)	669	9 595	392
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	2,5	2,9	2,4

När Göteborgs kommuns resultat analyseras är det viktigt att eliminera engångsposter av olika slag för att få fram det underliggande löpande driftresultatet. I kommunens resultat ingår ofta ett antal sådana poster av engångskaraktär.

Under såväl 2014 som 2013 har kommunens resultat också påverkats av extraordinära poster. Det är ytterst sällan som händelser definieras såsom extraordinära vilket innebär att detta begrepp används mycket sparsamt.

Om extraordinära poster exkluderas uppgick resultatet för 2014 till 138 mkr att jämföra med 898 mkr för 2013. Om även de jämförelsestörande posterna exkluderas uppgick resultatet för 2014 till 610 mkr jämfört med 728 mkr för 2013. De jämförelsestörande posterna påverkade således resultatet negativt under 2014 medan posternas effekt var positiv under 2013.

Den negativa effekten under 2014 förklaras av att kommunen under 2014 gjorde avsättningar för medfinansiering av statliga infrastrukturåtgärder motsvarande

472 mkr. Effekterna av medfinansieringen kunde rymmas inom ramen för balanskravet delvis med hjälp av utdelning från Stadshus AB som uppgick till 226 mkr.

Även under 2013 påverkades resultat av jämförelsestörande poster, men då med en positiv nettoeffekt motsvarande 170 mkr. Dels erhöll kommunen 355 mkr i återbetalda försäkringspremier från AFA, dels medförde en förändrad diskonteringsränta att uppräknings av kommunens pensionsförpliktelser för kommunen belastades resultatet med 185 mkr inklusive löneskatt.

Inom ramen för den utvecklingsfond som skapades i bokslutet för 2012 genomfördes under 2014 särskilda åtgärder till en omfattning av 103 mkr. Fonden minskades med motsvarande belopp vilket innebär att resultatet för 2014 inte påverkades av dessa åtgärder.

Strukturell resultatutveckling

I analysen av det strukturella resultatet har samtliga poster av engångskaraktär exkluderas vilket innebär att även reavinster och utdelning elimineras. En sådan analys av resultatutvecklingen mellan 2013 och 2014 visar att det strukturella resultatet uppgick till cirka 250 mkr under 2014, vilket var en halvering i förhållande till 2013. Den analysen visar också på de reducerade ekonomiska marginalerna under 2014.

Extraordinära poster

Kommunfullmäktige beslutade under 2013 om en omstrukturering av bolagssektorn i syfte att inkludera samtliga bolag i en sammanhållen koncern.

Under 2014 och 2013 har effekterna av omstruktureringen av bolagssektorn definierats såsom en extraordinär händelse vilket innebär att de ekonomiska konsekvenserna för kommunen redovisats som extraordinära poster.

Den överföring av bolagen till Göteborgs Stadshus AB som genomförts under 2013 och 2014 är en ren koncernintern affär och skall därför elimineras i den sammanställda redovisningen. Omstruktureringen innebär därmed i praktiken inte några faktiska förändringar för kommunens ekonomiska och finansiella förutsättningar.

Under 2014 överfördes Renova AB, Gryaab AB, Grefab AB och ett antal mindre bolag till Göteborgs Stadshus AB. Försäljningen innebär att kommunen redovisade en extraordinär intäkt för 2014 på totalt 254 mkr.

Under 2013 överfördes Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB och Göteborg & Co Kommunintressent AB till Göteborgs Stadshus AB respektive Higab AB. För 2013 innebar försäljningen en extraordinär intäkt på totalt 8 697 mkr. För såväl 2013 som 2014 gav kommunen samtidigt ett aktieägartillskott till Göteborgs Stadshus AB motsvarande den extraordinära intäkten.

För balansräkningen är effekten av affären att kommunens finansiella tillgångar i form av aktierna ökade med 254 mkr för 2014 och 8 697 mkr för 2013.

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Relateras resultatet exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster till skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning redovisade kommunen under 2014 ett resultat på 2,4 procent. Det är i nivå med åren 2012 och 2013, dock uppnåddes nivån under 2014 delvis med hjälp av utdelning från Stadshus AB.

Kommunfullmäktige har under 2013 fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv. Av dem framgår att "Staden skall över tid eftersträva resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån skall vara förenlig med stadens riskexponering."

Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Under den senaste femårsperioden har Göteborg ett snitt på 3,8 procent.

Driftskostnadsandel

Procent	2012	2013	2014
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	93,9	93,5	94,8
Avskrivningar	3,2	3,3	3,4
Driftkostnadsandel före jämförelsestörande poster och finansnetto	97,2	96,8	98,1
Finansnetto	0,3	0,3	-0,5
Driftkostnadsandel efter finansnetto	97,5	97,1	97,6
Jämförelsestörande poster (netto)	-0,3	-0,7	1,8
Driftkostnadsandel	97,2	96,4	99,5

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är driftskostnadsandel, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkterna. Generellt brukar en driftskostnadsandel på 97–98 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom då klarar de flesta kommuner av att över en längre tidsperiod finansiera sina ersättningsinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

När Göteborgs kommuns driftskostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2014 tog i anspråk 94,8 procent av skatteintäkterna, en minskning med 1,3 procentenheter jämfört med 2013.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 3,4 procent, vilket var i linje med föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot hamnade på -0,5 procent, vilket innebär att finansiella intäkterna var något större än de finansiella kostnaderna under 2014.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog 97,6 procent av skatteintäkterna i anspråk

vilket är en försämring med 0,5 procentenheter jämfört med 2013 men i linje med 2012.

De jämförelsestörande engångsposternas andel av skatteintäkterna uppgick till 1,8 procent under 2014, vilket förklaras av att de jämförelsestörande kostnaderna var större än de jämförelsestörande intäkterna. Under 2013 uppgick samma mått till -0,7 procent. De jämförelsestörande intäkterna var då större än de jämförelsestörande kostnaderna.

Totalt var driftkostnadsandelen 99,5 procent under 2014 vilket var en försämring med 3,1 procentenheter jämfört med 2013. Förändringen mellan åren förklaras nästan helt av att nettokostnadsutvecklingen ökade snabbare än skatteintäkterna i kombination med att de jämförelsestörande posterna för 2014 utgörs av tillkommande kostnader.

Årets investeringar

	2012	2013	2014
Investeringsvolym (mkr)	2 498	2 394	2 190
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	2 083	1 592	1 733
Investeringsvolym / bruttokostnader (%)	8	8	7
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster / bruttokostnader (%)	7	5	5

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym under 2014 uppgick till 2 190 mkr. Det var en lägre volym än vad som planerats i budgeten, vilket i huvudsak berodde på tidsförskjutningar.

Delar av investeringsvolymerna finansieras av investeringsinkomster. Den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till 1 733 mkr.

Drygt 21 procent av de totala investeringarna exklusive investeringsinkomster gjordes i förskola och skola. Investeringar i infrastruktur utgjorde 35 procent. Investeringar i VA-verksamhet omfattade 15 procent och investeringar i vård- och omsorg 5 procent. Investeringar i park- och grönområden samt idrottsanläggningar utgjorde 4 procent respektive 3 procent. Övriga investeringar uppgick till 16 procent.

I förhållande till kommunens bruttokostnader är årets investeringar oförändrade på 5 procent mellan 2013 och 2014. Genomsnittet för svenska kommuner har legat på runt 6–7 procent under de senaste åren.

Skattefinansieringsgraden av investeringar

Procent	2012	2013	2014
Skattefinansieringsgraden av investeringar exklusive investeringsinkomster	58	72	46
Skattefinansieringsgraden av investeringar inklusive investeringsinkomster	69	108	58

Skattefinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna uppgick 2014 till 58 procent vilket är en betydligt lägre andel än 2013.

RISK – KONTROLL

Likviditet ur ett riskperspektiv

Procent	2012	2013	2014
Kassalikviditet	108	66	70

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditet uppgick vid årsskiftet 2014 till 70 procent jämfört med 66 procent 2013. Kommunens likviditet påverkas liksom soliditeten av vidareutlåningen till de kommunala bolagen. Det kan dock konstateras att kommunen de senaste åren ur ett riskperspektiv har haft en sådan nivå på kassalikviditeten att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta direkta åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar.

Soliditet enligt balansräkningen

Procent	2012	2013	2014
Soliditet	20	35	32
Soliditet exklusive upplåning som sker för bolagens behov	40	57	57

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunens soliditet enligt balansräkningen har varit relativt konstant under de senaste åren. På grund av tidigare nämnda förändringar av kommunens bolagsstruktur ökade dock soliditeten från 20 procent under 2012 till 35 procent under 2013.

Under 2014 har soliditeten sjunkit till 32 procent.

Göteborgs kommuns soliditet påverkas även av kommunens vidareutlåning för att täcka bolagens kapital-

behov. Exkluderas vidareutlåningen i balansräkningen uppgick soliditeten till 57 procent under 2014, vilket är oförändrat jämfört med 2013. Det är denna soliditetsnivå som bör användas när Göteborg jämförs med andra kommunerna i Sverige. Kommungenomsnittet i Sverige ligger på cirka 50 procent.

Soliditet inklusive pensionsförpliktelser

Procent	2012	2013	2014
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	-8	11	11

Ett annat soliditetsmått som har blivit allt vanligare när kommuner jämförs är att inkludera kommunens pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och ligger utanför balansräkningen. Görs detta för Göteborgs kommun, uppgick soliditeten 2014 till 11 procent och är i linje med 2013. Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland svenska kommuner på cirka 7 procent.

Finansiella nettotillgångar

mkr	2012	2013	2014
Finansiella nettotillgångar exklusive aktier och andelar	-5 366	-5 377	-6 074

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet eliminerar också effekterna av kommunens upplåning för bolagens räkning, den så kallade internbanken, vilket ger en mer rättvisare bild av kommunens finansiella handlingsutrymme.

Under året har kommunen påbörjat finansiell samordning, vilket innebär att alla kommunens bolag idag lånar via internbanken samt är en del av kommunens koncernkonto. Effekten av detta blir att både fordringar och skulder ökar och den finansiella samordningen är därför en starkt bidragande orsak till att balansräkningens omslutning ökat med 12 procent 2014.

De finansiella nettotillgångarna exklusive aktier och andelar uppgår 2014 till -6 074 mkr och är något lägre än jämfört med 2013.

Pensionsåtagande

mkr	2012	2013	2014
Avgiftsdel, placeras av anställda	503	522	548
Långfristig pensionsavsättning	1 459	1 700	1 814
Ansvarsförbindelse tidigare pensionssystem (före 1998)	9 370	9 964	9 573
Pensionsåtagande	11 332	12 186	11 935
Särskild löneskatt	2 749	2 956	2 896
Pensionsåtagande och löneskatt	14 081	15 142	14 831

Kommunens totala pensionsåtagande inklusive löneskatt 2014 uppgick till 14 831 mkr varav 11 896 mkr avser åtaganden som är äldre än 1998, de så kallade pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen. Denna del av pensionsåtagandet redovisas inte i balansräkning enligt kommunal redovisningslag.

Pensionskostnaderna inklusive löneskatt uppgick till 1 480 mkr under 2014. Jämfört med 2013 minskade dessa med 110 mkr. I kostnaderna för 2014 ingick bland annat utbetalning av pension från pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen med 426 mkr, avgiftsbestämt pensionssparande med 558 mkr samt avsättning till förmånsbestämd ålderspension (FÅP) med 176 mkr. Till detta kommer löneskatt med 289 mkr.

Orsaken till pensionskostnadernas minskning beror på att under 2013 sänktes diskonteringsräntan med 0,75 procentenheter. Detta medförde en ökad kostnad på 186 mkr under 2013. Justerat för detta ökade pensionskostnaderna under 2014 med 76 mkr jämfört med 2013.

Inlösen av pensionsförpliktelse inom ansvarsförbindelsen har gjorts med totalt 680 mkr (420 mkr 2001 och 260 mkr 2002).

Kommunens borgensåtagande

Ändamål (mkr)	2012	2013	2014
Övriga egna bolag	448	1 674	2 846
Småhus, bostadsrätter	7	6	4
Stiftelser	604	603	560
Föreningar	184	186	190
Övrigt	2	2	—
Pensionsåtaganden	815	830	810
Totala borgensåtagande	2 060	3 301	4 410

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till de kommunägda bolagen, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2014-12-31 till 3 600 mkr, vilket är en ökning med 1 129 mkr i förhållande till 2013. Ökningen kan i huvudsak härledas till de egna kommunala bolagen. Borgen för föreningar ökade med 4 mkr under året. Borgensramen för idrotts- och föreningsnämnden uppgår till 250 mkr.

Utöver borgen för lån tecknar kommunen även borgen för pensionsåtagande hos vissa kommunala bolag, kommunalförbund och stiftelser, som inte säkerställts genom andra pensionslösningar. Det totala borgensåtagandet för pensionsåtagande uppgick vid årsskiftet till 810 mkr, en minskning med 20 mkr i förhållande till 2013.

Göteborgs kommun har under 2014 infriat borgensåtaganden om 0,8 mkr.

Kommunalskatt

År 2014 var den primärkommunala skatten 21,12 procent medan landstingsskatten till Västra Götalandsregionen var 11,13 procent.

Detta innebär att den totala kommunalskatten i Göteborg var 32,25 procent av den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten.

I de tretton kommunerna i Göteborgsregionen (GR) varierade den primärkommunala skattesatsen under 2014 mellan 19,96 procent i Partille till 22,37 procent i Lilla Edet. Göteborg hade med sina 21,12 procent den sjätte lägsta skatten bland GR-kommunerna.

Utfall i förhållande till budget

Kommunen budgeterade under 2014 med ett underskott på 408 mkr enligt balanskravsdefinitionen och därmed en planerad motsvarande användning av medel ur resultatutjämningsreserven. Med hjälp av framförallt högre skatteintäktsutveckling och lägre kostnadsutveckling än budgeterat uppnåddes ett nollresultat enligt balanskravsdefinitionen. Den förbättrade ekonomiska utvecklingen konstaterades tidigt under året och prognoserna var därmed relativt stabila under resterande del av året. Under de allra sista månaderna försämrades omvärldsförutsättningarna något överraskande vilket medförde att resultatet slutligen blev lägre än vad höstens prognoser påvisat.

Kommunens nämnder hade samlat budgeterat för ett underskott på 57 mkr men redovisade ett slutligt överskott på 39 mkr. Budgetavvikelsen uppgick därmed till cirka 100 mkr. Detta kan ställas mot nämndernas totala kostnader som uppgick till 37 925 mkr. Avvikelsen kan således bedömas som måttfull i förhållande till nämndernas uppdrag. Nämndernas prognossäkerhet under året har sammantaget varit relativt god, vilket är en viktig parameter för stadens styrning och kontroll.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Krympande ekonomiska marginaler

Göteborgs kommun befann sig under 2014 i ett expansivt skede. Kommunens ekonomiska utveckling blev visserligen bättre än budgeterat men det strukturella resultatet har försvagats och det faktum att kostnadsutvecklingen var högre än skatteintäktsutvecklingen innebar också att de ekonomiska marginalerna reducerades till en nivå som inte är långsiktigt hållbar framöver. Ökningstakten i såväl kostnadsutvecklingen som i personalvolymsutvecklingen är stigande, vilket innebär att utvecklingen beräknas fortsätta under 2015.

Utmaningarna för staden är betydande framöver med ökat kostnadstryck till följd av bland annat den demografiska utvecklingen, stadsutvecklingen och höga investeringsbehov. Därmed ökar även de finansiella utmaningarna.

God ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv

I detta avsnitt görs en analys av kommunens utveckling avseende begreppet god ekonomisk hushållning och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Därefter följer en beskrivning av balanskravet och en balanskravsutredning genomförs. Avslutningsvis redovisas kommunens förutsättningar för reservering till resultatutjämningsreserv (även kallad RUR).

God ekonomisk hushållning

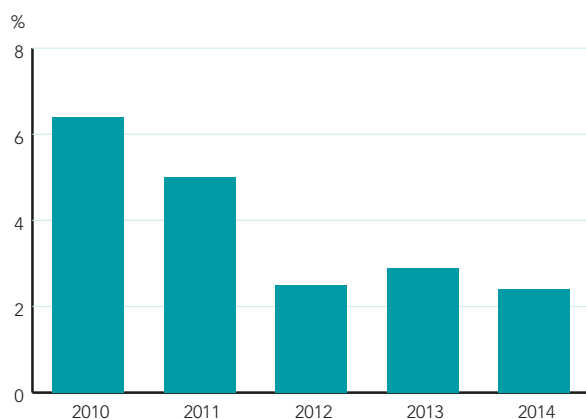
Kommunen har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv". Dessa riktlinjer anger att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut skall ta hänsyn till sex inriktningar kopplade till stadens finansiella situation. Här redogörs översiktligt för utveckling kopplat till dessa sex inriktningarna.

1. Resultatet skall uppgå till minst 2 procent av skatteintäkterna

Staden skall över tid eftersträva resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån skall vara förenlig med stadens riskexponering.

Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun

Kommunens resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster i relation till skatteintäkter

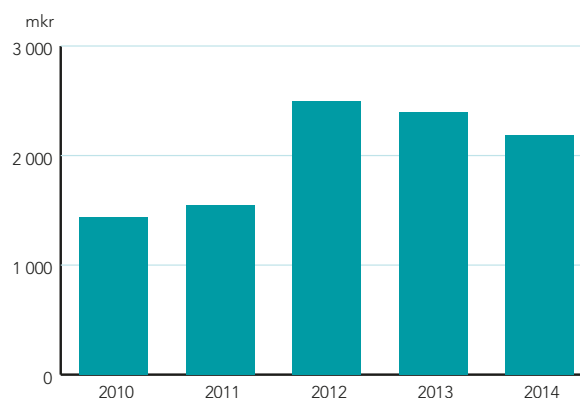

Kommunens resultat 2014 innehåller utdelning från Stadshus AB. Hade denna utdelning exkluderats i ovanstående nyckeltal var utfallet istället 1,5 procent.

2. Investeringsvolymerna skall vara förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Staden skall över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Hög egenfinansieringsgrad skall eftersträvas.

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym uppgick under 2014 till 2,2 miljarder, vilket var ungefär samma volym som föregående år. Här kan dock påpekas att ett flertal investeringar skjutits fram i tid och kommer att belasta 2015 och framåt.

Investeringar

Av den samlade investeringsvolymen finansierades cirka två tredjedelar av finansieringsbidrag eller kommunens egna medel. Därav kan sägas att målet med hög egenfinansieringsgrad delvis uppnåtts.

3. Exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Staden skall över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Målsättningen att stadens exploateringsverksamhet skall bedrivas inom ramen för god ekonomisk hushållning får ses över tid. 2014 års exploateringsverksamhet gav ett negativt utfall, i likhet med de senaste åren. 2014 år års utfall hamnade på ett underskott om knappt 200 mkr.

4. Ägarstyrning över stadens bolag.

Staden skall över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av stadens bolag.

Strukturen i stadens bolagskoncern har under de senaste åren varit föremål för översyn. Dels har Göteborgs Stadshus AB, med sju underliggande kluster, bildats i syfte att öka den politiska styrningen av Göteborgs Stads bolag. Stadens upplåning är nu samlad i en central finansfunktion för såväl kommunen som stadens bolag. Det innebär att all nyupplåning från stadens bolag, liksom för kommunen, sker via stadens centrala finansfunktion.

De två övriga inriktningarna som kommunfullmäktige fattade beslut om i sina inriktningar för god ekonomisk hushållning är:

5. Värdera finansiella konsekvenser.

Staden skall i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom värdera de finansiella konsekvenserna för stadens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.

6. Resultatutjämningsreserv.

Staden kan (enligt särskilt regelverk) använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningarna på grund av framförallt konjunkturella svängningar.

När frågan om kommunen kan bedömas ha god ekonomisk hushållning skall utvärderas är det viktigt att bedöma de sex inriktningarna som en helhet. Vidare bör också bedömningen ses över tid då ett enskilt år kan vara väl snävt i förhållande till inriktningarna. Med dessa avvägningar gjorda bedöms god ekonomisk hushållning råda i kommunen 2014.

Balanskravet

Balanskravet innebär att kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. Varje år skall i årsredovisning redovisas en balanskravsutredning enligt nedan:

Balanskravsutredning 2013 och 2014

mkr	2013	2014
Årets resultat	9 595	392
Avgår samtliga realisationsvinster	-8 905	-392
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0	0
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0	0
Återföring av realiserade förluster i värdepapper	0	0
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR	690	0
Medel till/från resultatutjämningsreserv (RUR) avseende 2013 och tidigare*	-549	—
Medel till/från resultatutjämningsreserv (RUR) avseende 2014	—	0
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	141	0

* Medel till resultatutjämningsreserv avsattes 2013 dels för 2013 (441 mkr) dels enligt lagens möjlighet till retroaktiv reservering från åren 2010–2012 (108 mkr), totalt 549 mkr.

Kommunen uppfyller 2014 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 0 mkr. Ingen reservering eller ianspråktagande av resultatutjämningsreserv (RUR) skedde vilket innebar att balanskravsresultatet uppgick till 0 mkr. Kommunen har sedan införandet år 2000 uppfyllt balanskravet under samtliga år.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunen kan (enligt särskild lagstiftning) använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framförallt konjunkturella svängningar. Lagstiftningen är ny från och med 2013. En förutsättning för när det kan vara aktuellt med avsättning till eller användning av reserven handlar således om att analysera aktuellt konjunkturläge. Kommunfullmäktige har i sina riktlinjer för god ekonomisk hushållning beslutat att den faktiska skatteutvecklingen bör överstiga tio års genomsnitt vid avsättning till reserven. Vid användning av reserven skall den faktiska skatteutvecklingen understiga tio års genomsnitt.

Kommunen har reserverat totalt 549 mkr till denna reserv tidigare år. Reservering kan göras med del av resultat som överstiger en eller två procent av skatteintäkterna, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Det är kommunens soliditet som avgör huruvida en- eller tvåprocentalternativet ska användas. För kommunens del gäller sedan 2013 att reservering av resultat som överstiger en procent är möjlig. Årets resultat efter balanskravsutredning uppgick till 0 mkr varför reservering till reserven inte är aktuell.

Finansiella nyckeltal

	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014
RESULTAT – KAPACITET					
Skatteintäktsutveckling	6,1 %	3,6 %	3,3 %	4,1 %	3,6 %
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	0,6 %	5,2 %	6,3 %	3,7 %	5,0 %
Driftskostnadsandel	99,0 %	98,3 %	97,2 %	96,4 %	99,5 %
varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	90,3 %	90,9 %	94,0 %	93,5 %	94,8 %
varav planenliga avskrivningar	3,3 %	3,2 %	3,2 %	3,3 %	3,4 %
varav finansnetto	0,0 %	0,9 %	0,3 %	0,3 %	-0,5 %
varav jämförelsestörande engångsposter	5,4 %	3,3 %	-0,3 %	-0,7 %	1,8 %
Årets resultat exklusive jämförelse- och extraordinära poster / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	6,4 %	5,0 %	2,5 %	2,9 %	2,4 %
Årets resultat exklusive extraordinära poster / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	1 %	1,7 %	2,8 %	3,6 %	0,5 %
Årets resultat / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	1,0 %	1,7 %	2,8 %	38,5 %	1,5 %
Skattefinansieringsgrad av året bruttoinvesteringar	69 %	76 %	58 %	72 %	46 %
Bruttoinvesteringar / bruttokostnader	5 %	5 %	8 %	8 %	7 %
Skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	73 %	82 %	69 %	108 %	58 %
Nettoinvesteringar / bruttokostnader	5 %	5 %	7 %	5 %	5 %
Nettoinvesteringar / avskrivningar	177 %	187 %	271 %	193 %	200 %
Soliditet enligt balansräkningen	19 %	19 %	20 %	35 %	32 %
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	-8 %	-10 %	-8 %	11 %	11 %
Total skuld- och avsättningsgrad	81 %	81 %	80 %	65 %	68 %
varav avsättningsgrad	8 %	9 %	8 %	6 %	6 %
varav kortfristig skuldsättningsgrad	27 %	20 %	25 %	24 %	27 %
varav långfristig skuldsättningsgrad	46 %	52 %	47 %	35 %	35 %
Primärkommunal skattesats	21,55	21,55	21,12	21,12	21,12
RISK OCH KONTROLL					
Kassalikviditet	109 %	129 %	108 %	66 %	70 %
Finansiella nettotillgångar (mkr)	-4 689	-4 329	-5 366	-5 367	-6 074
Nettolåneskuld (kommunens räntebärande låneskuld) (mkr)	-1 549	-1 929	-2 854	-2 638	-2 518

DEFINITIONER

DRIFTSKOSTNADSANDEL = löpande kostnader i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

SKATTEFINANSIERINGSGRAD AV INVESTERINGAR = (resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar

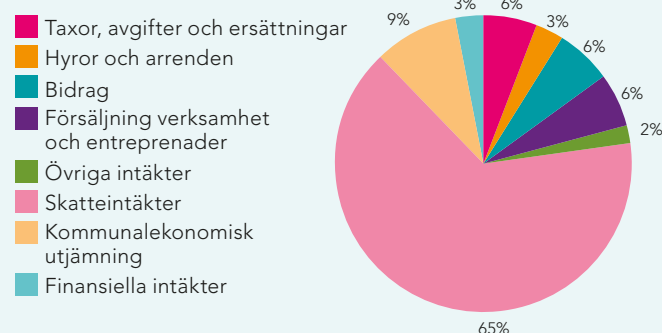
KASSALIKVIDITET = (kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank) / kortfristiga skulder

FINANSIELLA NETTOTILLGÅNGAR = (finansiella anläggningstillgångar + omsättningstillgångar) - (kortfristiga + långfristiga skulder)

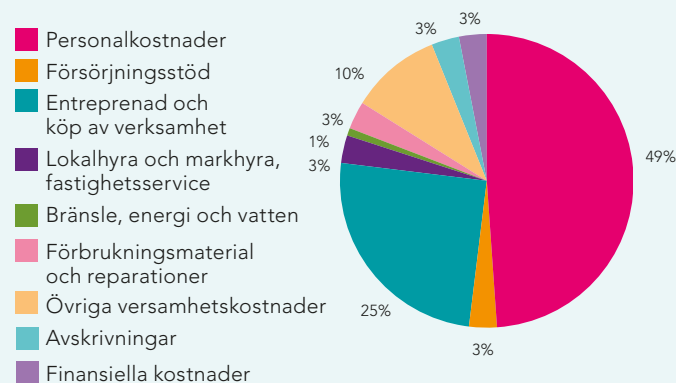
Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

	kr
Politik och revision	1
Kultur och fritid	4
varav kulturverksamhet	2
varav fritidsverksamhet	2
Utbildning	36
varav förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	13
varav grundskola inklusive förskoleklass	15
varav särskola	1
varav gymnasieskola	5
varav vuxenutbildning	1
Vård och omsorg	36
varav vård och omsorg om äldre	16
varav insatser till personer med funktionsnedsättning	3
varav insatser enligt LSS/SFB	9
varav färdtjänst / riksferdtjänst	1
varav missbruksvård för vuxna	2
varav barn- och ungdomsvård, totalt	4
Ekonomiskt bistånd	4
Arbetsmarknad och flyktmottagning	2
Infrastruktur, skydd	8
varav gator, vägar och parkering	4
varav räddningstjänst	1
Affärsverksamhet inklusive kommunikationer	9
SUMMA	100

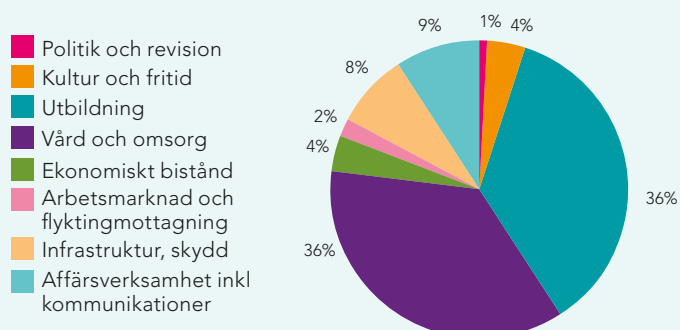
Kommunens intäkter 2014

Kommunens kostnader 2014

100-lappen

Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

Genomgång av stadens samtliga sponsringsåtaganden

Stadens sponsringsåtaganden redovisas för andra gången år 2014. För att säkerställa en enhetlig definition och tillämpning av regelverket om sponsring inom staden antog kommunfullmäktige i mars 2013 en policy och riktlinjer för sponsring i Göteborgs Stad. För att få en heltäckande bild av stadens sponsringsverksamhet och förbättrade möjligheter till samordning och kontroll beslutades samtidigt att varje nämnd och styrelse årligen ska upprätta en förteckning över samtliga sponsringsåtaganden som beslutats på nämnd- eller styrelsenivå. Uppgifterna nedan grundar sig på de uppgifter som rapporterats av nämnder och bolag angående sponsringsåtaganden som varit gällande hela eller delar av år 2014. Av uppgifterna är det alltså möjligt att få en översiktlig bild av sponsringens omfattning för året. Genomgången är emellertid inte fullständig eftersom sponsring som beslutats på tjänstemannanivå inte ingår i det rapporterade materialet.

Vad är sponsring?

Enligt Göteborgs Stads policy definieras sponsring som ett frivilligt affärsmässigt avtal till ömsesidig nytta mellan två eller fler parter där den ena (sponsorn) förbinder sig att lämna ersättning i form av kontanta medel, varor och/eller tjänster och där den andra parten (sponsormotagaren) som motprestation tillhandahåller exponering av företagsnamn, varumärke eller tjänster till nytta för sponsorn i dennes verksamhet. Om det inte finns något krav på motprestation är det inte fråga om sponsring. Sponsring får inte ha som huvudsakligt syfte att ekonomiskt stödja ett visst företag eller en viss organisation. Det finns också en viktig skillnad mellan sponsring och kommersiell marknadsföring, det vill säga reklam. För att anses som sponsring ska exponeringen endast innehålla uppgift om vem som står bakom sponsringen, till exempel sponsorns namn, varumärke eller tjänster.

Bolag

En stor del av Göteborgs Stads bolag har inte anmält några sponsringsåtaganden beslutade av styrelsen år 2014. Förvaltnings AB Framtiden, som år 2013 redovisade sponsringsåtaganden på omkring 2,2 mkr, har till exempel för år 2014 inte redovisat några åtaganden.

Liseberg är den största sponsorn bland Göteborgs Stads bolag. Bolaget redovisade åtaganden med 7 mkr för 2013 och har för 2014 redovisat åtagande med drygt

14,6 mkr fördelat på 35 avtal. Göteborg Energi har åtaganden om cirka 4 mkr, fördelat på tio olika avtal. Göteborgs Hamn AB rapporterar sponsringsåtaganden om 3 189 tkr fördelade på sju olika mottagare.

Higab AB har sex sponsringsåtaganden om 1 420 tkr. Renova AB har fyra sponsringsåtaganden om 554 tkr.

Göteborgs spårvägar AB har åtaganden om 600 tkr. Got Event AB har åtaganden om cirka 100 tkr, GREFAB 40 tkr. Älvstranden Utvecklings AB har fasat ut ett antal åtaganden och har kvarvarande åtaganden om 90 tkr.

Nämnder

Göteborgs Stads stadsdelsnämnder har inga sponsringsåtaganden med ett undantag, SDN Angered som har ett avtal med Gunnilse IS om lokalutnyttjande och ungdomsverksamhet där stadsdelsnamnet exponeras på matchtröjor med mera. Förvaltningen ersätter föreningen med 150 tkr.

Vad gäller facknämnderna har park- och naturnämnden ett femårigt sponsoravtal upprättat 2013 med Göteborg Energi AB gällande en elbåt för renhållning av kanalerna.

Sammanfattning

Den slutsats som kan dras vid en jämförelse mellan 2013 och 2014 är att stadens bolag alltså står för merparten av sponsringsåtagandena. Det framstår generellt som att antalet sponsringsåtaganden har minskat sedan förra året. De åtaganden som finns riktar sig till stor del mot ändamål som är kopplade till ungdomar, idrott eller aktiviteter som kan beskrivas som större publika evenemang, till exempel Göteborgsvarvet och Hammarkullekarnevalen. Medvetenheten om den existerande policyn synes vara stor. Totalt uppgår de rapporterade sponsringsåtagandena för staden år 2014 till cirka 24,6 mkr jämfört med cirka 19,6 mkr år 2013. Ökningen synes främst kunna hänföras till Liseberg AB.

Finansiell uppföljning och riskhantering

Den totala upplåningen i hela koncernen uppgick vid årsskiftet till 38 miljarder kronor vilket är en minskning med 1 miljard jämfört med samma period förra året. Den genomsnittliga kapitalbindningen på den samlade externa låneskulden uppgick vid årsskiftet till 2,97 år och räntebindningen var i genomsnitt 3,82 år.

Under 2014 fortsatte koncernen sin inslagna bana med färre, men i volym större, emissioner. Gröna obligationer i stadens regi fortsatte att locka investerarna då staden gav ut sin andra gröna obligation på 1,81 miljarder kronor. Kreditbetygen har bibehållits på samma höga nivå som tidigare. Arbetet med finansiell samordning har präglat året som gått då staden verkställde kommunstyrelsens beslut om att upplåning i staden skall vara samlat under stadens paraply. Total upplåning för 2014 hamnade på 10 miljarder kronor.

Investerarrelationer

Investerarrelationer har blivit ett stående inslag i stadens arbete med den stora skuldportföljen. Under året har träffar med flera större investerare gjorts i syfte att förklara finansiell samordning och konsekvenser av detta. Finansavdelningen har också fått representera och marknadsföra staden i flera både inhemska och utländska sammanhang, bland annat COP2020 i Peru. Stadens webbplats för finansiell information och investerarrelationer, <https://finans.goteborg.se>, har ökat sin besöksfrekvens från alla delar av världen. På webbplatsen finns finansiell information, såsom ratingrapporter att tillgå.

Finanspolicyn för Göteborgs Stad

Stadens finanspolicy, som är beslutad av kommunfullmäktige, fastlägger riktlinjer och riskramar för stadens och dess helägda bolags finansiella verksamhet. De risker som regleras är bland annat finansieringsrisk, ränterisk och motpartsrisk. Finanspolicyn uppdateras årligen och uppdaterades senast i december 2014.

Den finansiella infrastrukturen

Koncernen sköter sin finansiering på den öppna kapitalmarknaden via emissioner av kommunobligationer och kommuncertifikat. En grund i detta är att man har etablerade låneprogram. Kreditvärdigheten är en av faktorerna som styr vilka priser man i slutändan får betala på emitterade obligationer.

Rating – Hög kreditvärdighet

Kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's har under året bekräftat kommunens starka kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg är från Moody's sedan 2006 det högsta möjliga, Aaa, och från Standard

& Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter.

Låneprogram

I sin upplåning använder sig kommunen av sitt Euro Medium Term Note program med en ram på 6 miljarder euro och sitt certifikatprogram med en ram på 6 miljarder kronor. Under året har man även uppdaterat båda dessa program och utökat låneramarna med dubbla beloppet jämfört med 2013. Detta i syfte att kunna fullfölja kommunstyrelsens beslut om finansiell samordning. ECP programmet, som uppdaterades under 2013, har använts flitigt under året. För närvarande har koncernen bilaterala lån på 5,5 miljarder kronor. Dessa lån ingår inte i låneprogrammen.

Under 2013 och 2014 har staden tecknat lånefaciliteter med Europeiska investeringsbanken gällande infrastrukturfinansiering på 4,9 miljarder kronor, varav man har dragit 2,2 miljarder.

Förvaltnings AB Framtiden har två egna finansieringsprogram på marknaden. Ett domestikt certifikatprogram med ram om 4 miljarder kronor samt ett långfristigt program på MTN-marknaden (Medium Term Note) där ramen för upplåningen uppgår till 10 miljarder kronor. Dessa program kommer att avvecklas så fort all upplåning har övergått till staden.

Låneprogram

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN	6 MDR EUR	18,4 MDR SEK
KCP	6 MDR SEK	2,2 MDR SEK
ECP	500 M USD	1,5 MDR SEK
Kommuninvest	—	2,5 MDR SEK
Billateral lån	—	5,5 MDR SEK

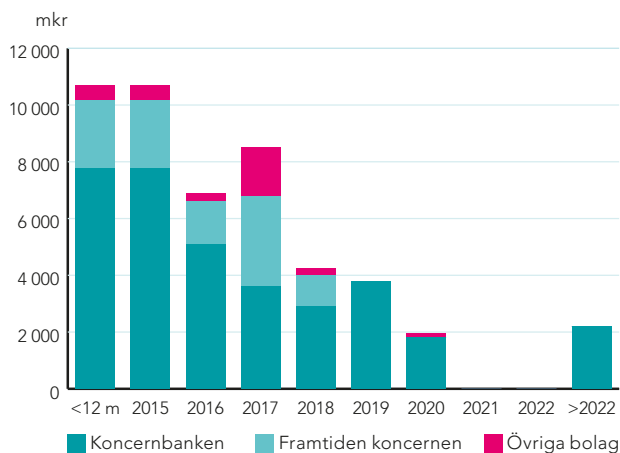
MDR = Miljarder kronor, SEK = Svenska kronor, EUR = Euro, USD = Amerikanska dollar

Skuldportföljen

Koncernens externa upplåning uppgick vid årsskiftet till 38,3 miljarder, en minskning med 1,1 miljarder i jämförelse med 2013. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade låneskulden uppgick vid årsskiftet till 2,97 år och räntebindningen till i genomsnitt 3,82 år. Den totala låneskulden fördelas på upplåning

via staden (27,2 miljarder), Framtidenkoncernen (8,2 miljarder) och lån upptagna av bolagen utanför internbanken (2,9 miljarder). Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, nettolåneskulden, uppgick till 2,5 miljarder, cirka 6,6 procent av den totala upplåningen. Under året har upplåning via Kommuninvest skett framförallt i bolagssektorn och uppgick vid årsskiftet till 2,5 miljarder kronor.

Upplåningens förfallostruktur

Derivatportföljen

Derivatinstrument används i syfte att ränte- och valuta-säkra underliggande lån. Derivatportföljens nominella värde uppgick till 16,8 miljarder. Kommunen hade vid årsskiftet negativt marknadsvärde om 229 miljoner kronor på sina derivatpositioner som avser räntesäkringen av nettolåneskulden.

Motpartsrisk

Koncernen, exklusive Förvaltnings AB Framtiden, är genom derivatavtal utsatt för en risk att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Motparterna är både svenska och internationella banker. Beräknat på affärsvolym fanns 22 procent av derivatavtalen hos lägst AA-ratade motparter och 92 procent av avtalen hos lägst A3-ratade motparter. 8 procent av derivatavtalen ligger hos Baa-motparter. På grund av kraftigt sjunkande marknadsräntor vilket resulterat i stora negativa marknadsvärden på koncernens derivatpositioner, bedöms motpartsrisken vara obefintlig eller väldigt låg per årsskiftet.

Finansieringsrisk

Under det kommande året har kommunen låneförfall på 7,8 miljarder. För att möta det har kommunen bindande lånelöften om totalt 9 miljarder.

Stadens riskhantering

Typ av risk	Policy	Utfall
Ränterisk	2–5 år	3,82 år
Finansieringsrisk	2–5 år	2,97 år
Motpartsrisk	Max 30 procent av volym per motpart	Inom policyram
Valutarisk	Ingen	Ingen

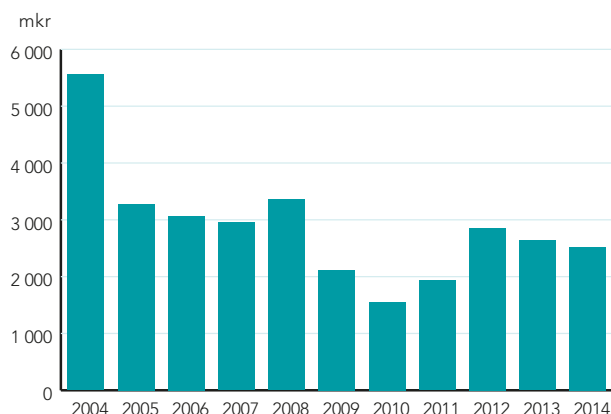
Nettolåneskuldens utveckling

Nettolåneskulden är skyddad mot ränteuppgångar med ränteswappar. För fastränteswapparna är nivåerna mellan 1,42 till 2,9 procent. Nettolåneskulden uppgick 2014-12-31 till 2,5 miljarder kronor vilket är en minskning på 0,1 miljarder kronor mot föregående år.

Den totala upplåningen i hela koncernen uppgick vid årsskiftet till 38 miljarder kronor vilket är en minskning med 1 miljard jämfört med samma period förra året.

Nettolåneskuldens utveckling

Gröna obligationer

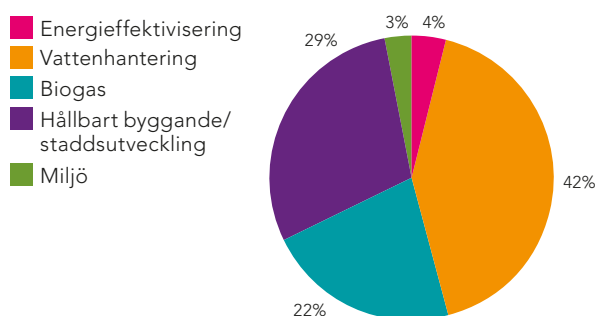
Inom ramen för sitt miljöprogram emitterar Göteborgs Stad obligationer för finansiering av olika miljöprojekt inom förnyelsebar energi, kollektivtrafik, vattenrening, energieffektivisering, smarta elnät, stadsplanering och avfallshantering. Under 2014 har staden emitterat sin andra gröna obligation på 1,81 miljarder kronor, att jämföra med 500 miljoner kronor i den allra första emissionen. Intresset från marknaden har varit stort och gröna obligationer som fenomen fortsätter att växa. Totalt summerar utestående gröna obligationer till 2,31 miljarder kronor.

Berättigade projekt

Berättigade projekt kan omfatta projekt som riktar sig till:

- begränsning av klimatförändringar, inklusive investeringar i koldioxidsnåla och rena teknologier såsom energieffektivitet och förnybara energikällor och projekt (Mitigation Projects)
- anpassning till klimatförändringar, inklusive investeringar i klimatrobest tillväxt (Adaptation Projects) eller
- projekt som är relaterade till en hållbar miljö i stället för direkt klimatrelaterade åtgärder (max 20 %).

Gröna obligationer i Göteborgs Stad

Projekt finansierade via gröna obligationer

Sedan tidigare har staden valt att finansiera

- Lackarebäckers ultrafilter
- GoBiGas
- Gatubolagets elbilar.

Under 2014 har det tillkommit fler "gröna projekt" förutom fortsatta investeringar i redan befintliga projekt, bland annat:

- Gryaab kväveringsprojekt
- Park & naturförvaltningens trädplantering i staden
- Göteborg Energis Celsiusprojekt
- Lokalförvaltningens projekt inom hållbart byggande

Det går att läsa mer om de olika projekten samt deras miljöpåverkan på stadens webbplats för finansiell information, <http://finans.goteborg.se>.

Fördelning av gröna obligationer, mkr

Projekt	2013	2014
Ultrafilter	150	420
GoBiGas	300	0
Elbilar	30	19
Kvävering		47
Trädplantering		8
Celsius fjärrvärme		5
Hållbart byggande		382
Summa per år	480	881
Totalt	480	1 361

Resultaträkning – kommunen

Belopp i mkr	2012	2013	2014
Verksamhetens intäkter not 1	7 009	7 442	7 768
Verksamhetens kostnader not 2	-29 488	-30 733	-32 230
Jämförelsestörande verksamhetsposter not 3	73	170	-472
Avskrivningar och nedskrivningar not 4	-775	-825	-866
Verksamhetens nettokostnader	-23 181	-23 946	-25 800
Skatteintäkter not 6	20 814	21 806	22 524
Kommunalekonomisk utjämning m m not 6	3 113	3 106	3 290
Finansiella intäkter not 7	1 394	1 118	1 121
Finansiella kostnader not 7	-1 471	-1 186	-997
Resultat före extraordinära poster	669	898	138
Extraordinära intäkter not 8	—	8 697	254
Extraordinära kostnader	—	—	—
Årets resultat	669	9 595	392

Balanskravsutredning	2012	2013	2014
Årets resultat	669	9 595	392
Avgår samtliga realisationsvinster	-83	-8 905	-392
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	—	—	—
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	—	—	—
Orealiserade förluster i värdepapper	—	—	—
Återföring av orealiserade förluster i värdepapper	—	—	—
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR)	586	690	0
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR) avseende 2010–2012	—	-108	—
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR) avseende 2013	—	-441	—
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	586	141	0

Balansräkning – kommunen

Belopp i mkr	2012	2013	2014
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	21	21	9
Materiella anläggningstillgångar not 5	16 081	17 040	18 459
Finansiella anläggningstillgångar not 9	14 817	25 919	27 935
Summa anläggningstillgångar	30 919	42 980	46 403
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager m m not 10	19	229	313
Kortfristiga fordringar not 11	11 003	6 181	9 906
Kassa och bank	542	2 070	1 110
Summa omsättningstillgångar	11 564	8 480	11 329
Summa tillgångar	42 483	51 460	57 732
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 12	8 423	18 018	18 410
varav årets resultat	669	9 595	392
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser not 13	1 815	2 114	2 256
Övriga avsättningar not 14	1 636	900	1 212
Summa avsättningar	3 451	3 014	3 468
SKULDER			
Långfristiga skulder not 15	19 964	17 898	20 148
Kortfristiga skulder not 16	10 645	12 530	15 706
Summa skulder	30 609	30 428	35 854
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	42 483	51 460	57 732
SUMMA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Borgensförbindelser not 17	2 060	3 301	4 409
Pensionsförpliktelser inom linjen not 18	9 415	10 001	9 604
Särskild löneskatt not 18	2 284	2 426	2 330
Framtida leasingkostnader not 19	1 884	2 015	849

Kassaflödesanalys – kommunen

Belopp i mkr	2012	2013	2014
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	669	9 595	392
Justering för ej likvidpåverkande poster	1 316	1 144	1 591
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	1 985	10 739	1 983
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	-675	4 822	-3 725
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	-1	-210	-84
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	2 493	1 885	3 176
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 817	6 497	-633
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-19	-24	-17
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	—	20	30
Investering i materiella anläggningstillgångar	-2 729	-2 388	-2 190
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	206	58	20
Investeringsinkomster	396	744	437
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-17	-8 700	-147
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	31	500	2
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-2 132	-9 790	-1 865
EXPLOATERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i exploatering	-549	-600	-706
Försäljning av exploatering	208	166	175
Exploateringsinkomster	307	304	353
Kassaflöde från exploateringsverksamheten	-34	-130	-178
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån	3 750	7 390	5 840
Amortering av långfristiga skulder	-4 124	-9 456	-3 993
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	-64	-2 902	-1 871
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar	-108	-120	-195
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-546	-5 088	-219
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR			
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	-749	-700	-48
Årets kassaflöde	341	1 528	-960
Likvida medel vid årets början	201	542	2 070
Likvida medel vid årets slut	542	2 070	1 110
SPECIFIKATION TILL KASSAFLÖDESANALYSEN			
Specifikation av ej likvidpåverkade poster (mkr)			
Justering för av- och nedskrivningar	775	825	866
Justering för gjorda avsättningar	345	3	312
Justering för gjorda avsättningar – pensioner	243	380	142
Justering för övriga ej likvidpåverkade poster och reareultat	-47	-64	271
Summa ej likvidpåverkande poster	1 316	1 144	1 591

Noter – kommunen

1. Verksamhetens intäkter

mkr	2013	2014
Avgifter	2 049	2 125
Hyror och arrenden	1 155	1 188
Statsbidrag	1 461	1 643
EU-bidrag	67	41
Övriga bidrag	189	232
Aktiverat arbete	97	89
Försäljning verksamhet och entreprenader	1 826	1 930
Exploateringsintäkter	187	175
Realisationsvinster	118	36
Övriga intäkter	293	309
Summa verksamhetens intäkter	7 442	7 768

2. Verksamhetens kostnader

mkr	2013	2014
Löner och sociala avgifter	-14 791	-15 606
Pensionskostnader	-1 449	-1 496
Ekonomiskt bistånd	-1 175	-1 182
Lokal- och markhyra, fastighetsservice	-1 072	-1 138
Entreprenad och köp av verksamhet	-7 718	-8 331
Bränsle, energi, vatten mm	-409	-377
Förbrukningsmaterial och reparationer	-855	-889
Exploateringskostnader	-100	-70
Leasingkostnader	-552	-504
Realisationsförluster och utrangeringar	-27	-14
Övriga verksamhetskostnader	-2 585	-2 623
Summa verksamhetens kostnader	-30 733	-32 230

3. Jämförelsestörande verksamhetsposter

mkr	2013	2014
Intäkter		
Återbetalning av AFA Fora	355	—
Upplösning, avsättning och återbetalning av infrastruktur	0	—
Återföring utvecklingsfond	27	103
Summa jämförelsestörande intäkter	382	103
Kostnader		
Kostnad för bidrag statlig infrastruktur	0	-418
Indexering för bidrag statlig infrastruktur	0	-54
Förändrad diskonteringsränta	-185	—
Användning utvecklingsfond	-27	-103
Summa jämförelsestörande kostnader	-212	-575
Summa jämförelsestörande poster	170	-472

4. Avskrivningar och nedskrivningar

mkr	2013	2014
Avskrivningar immateriella tillgångar	-4	-5
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-770	-820
Avskrivningar maskiner och inventarier	-51	-41
Nedskrivningar	—	—
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-825	-866

5. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mkr	Immateriella tillgångar	Verksamhetsfastigheter	Fastigheter för affärsverksamhet	Publika fastigheter	Markreserver och övriga fastigheter	Pågående anläggningar	Maskiner, inventarier tekn anl, fordon, konst	Summa
Anskaffningsvärde	80	14 836	3 006	5 793	2 095	1 964	1 612	29 386
Ack uppskrivningar	—	—	—	—	—	—	—	—
Ack avskrivningar	-30	-5 576	-1 791	-3 143	-425	0	-1 303	-12 268
Ack nedskrivningar	-29	-26	—	-2	—	—	—	-57
Ingående bokfört värde	21	9 234	1 215	2 648	1 670	1 964	309	17 061
Årets nettoinvesteringar	17	375	573	184	50	1 095	34	2 328
Årets försäljning/utrangeringar	-28	-2	-5	-7	-3	-7	5	-47
Årets avskrivningar	-5	-547	-77	-168	-28	0	-41	-866
Årets nedskrivningar	—	—	—	0	—	—	—	0
Omklassificeringar/överföringar	4	211	—	244	24	-497	6	-8
Utgående bokfört värde	9	9 271	1 706	2 901	1 713	2 555	313	18 468

6. Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning med mera

mkr	2013	2014
a) Kommunala skatteintäkter		
Preliminära skatteintäkter innevarande år	21 922	22 578
Preliminär slutavräkning innevarande år	-128	-57
Slutavräkning föregående år	12	3
Summa kommunala skatteintäkter	21 806	22 524
b) Kommunalekonomisk utjämning m m		
Inkomstutjämning	2 582	2 640
Strukturbidrag	—	55
Kostnadsutjämning	-465	-322
Regleringsbidrag/avgift	239	124
LSS-utjämning	38	72
Kommunal fastighetsavgift	712	721
Summa kom.ekonomisk utjämning m m	3 106	3 290
Summa skatt och kommunalekonomisk utjämning	24 912	25 814

7. Finansiella intäkter och kostnader**a) Finansiella intäkter och kostnader**

mkr	2013	2014
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	400	258
Ränteintäkter från dotterbolag	703	619
Resultat från aktier och andelar (inkl utdelning)	7	229
Övriga finansiella intäkter	8	15
Summa finansiella intäkter	1 118	1 121
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-989	-845
Räntekostnader från dotterbolag	-155	-100
Ränta på pensionsavsättningar	-26	-26
Övriga finansiella kostnader	-16	-26
Summa finansiella kostnader	-1 186	-997
Finansnetto	-68	124

b) Marknadsvärde ränteswappar

mkr	2013	2014
Säkrad låneskuld	2 638	2 868
Marknadsvärde ränteswappar	37	-229
Säkrad skuld i utländsk valuta	4 834	3 178
Cross currency swappar *	-281	-78

* Avser hela skulden.

8. Extraordinära poster

mkr	2013	2014
Extraordinära intäkter		
Resultat från försäljning av helägda dotterbolag	8 697	254
Summa extraordinära intäkter	8 697	254

9. Finansiella anläggningstillgångar

mkr	2013	2014
Aktier och andelar	9 339	9 484
Uppskjuten skattefordran	—	—
Övriga långfristiga fordringar	16 580	18 451
Summa finansiella anläggnings-tillgångar	25 919	27 935
Aktier och andelar		
Göteborgs Stadshus AB	9 197	9 451
Intressebolag	2	1
Kommuninvest ekonomisk förening	17	17
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapitalstiftelser	123	15
Summa aktier och andelar	9 339	9 484

10. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

mkr	2013	2014
Förråd och lager	19	20
Exploateringsfastigheter	210	293
Summa förråd, lager och exploaterings-fastigheter	229	313
Exploateringsfastigheter		
Ingående värde	—	210
Årets utgifter	133	154
Uttag bokfört värde	-101	-71
Omklassificering/omvärdering	178	0
Summa exploateringsfastigheter	210	293

11. Kortfristiga fordringar

mkr	2013	2014
Kortfristiga fordringar koncernföretag	3 226	7 245
Kundfordringar	515	534
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	1 202	1 101
Fordran moms	229	238
Fordringar hos staten	561	358
Övriga kortfristiga fordringar	448	430
Summa kortfristiga fordringar	6 181	9 906

12. Eget kapital

mkr	2013	2014
Ingående eget kapital	8 423	18 018
Årets resultat	9 595	392
Utgående eget kapital	18 018	18 410
Uppdelning av eget kapital		
Resultatutjämningsreserv	549	549
Övrigt eget kapital	17 469	17 861
Utgående eget kapital	18 018	18 410

13. Avsättningar för pensioner

mkr	2013	2014
Förmånsbestämd ålderspension	1 667	1 780
Avtalspension, visstidspension mm	35	36
Löneskatt	412	440
Summa pensionsavsättningar	2 114	2 256
Avsättningens förändring över året		
Ingående avsättning	1 815	2 114
Nya förpliktelser under året	322	192
varav nyintjänad pension	123	169
varav ränte- och basbeloppsuppräkningsgrunder	191	23
varav ändring av försäkringstekniska grunder	0	1
varav pension till efterlevande	7	6
varav övrigt	1	-6
Årets utbetalningar	-81	-79
Årets förändring särskild löneskatt	58	28
Summa pensionsavsättningar	2 114	2 256
Aktualiseringsgrad %	100	100

14. Övriga avsättningar

mkr	2013	2014
Avsatt för återställande av deponi (1)		
Redovisat värde vid årets början	36	34
Periodens avsättningar	—	—
lanspråkta avsättningar	-2	-2
Outnyttjade belopp som återförts	0	—
Utgående avsättning	34	32
Avsatt för Västsvenska paketet (2)		
Redovisat värde vid årets början	696	32
Periodens avsättningar	—	—
lanspråkta avsättningar	-664	-27
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	32	5
Avsatt för Västsvenska paketet: marknyttor (3)		
Redovisat värde vid årets början	421	421
Periodens avsättningar	0	—
lanspråkta avsättningar	—	-1
Outnyttjade belopp som återförts	0	—
Utgående avsättning	421	420
Avsatt för utbyggnad av E20, medfinansiering (4)		
Redovisat värde vid årets början	—	—
Periodens avsättningar	—	40
lanspråkta avsättningar	—	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	0	40

Avsatt för nedsänkning av E45, medfinansiering (5)

Redovisat värde vid årets början	—	—
Periodens avsättningar	—	413
lanspråkta avsättningar	—	-19
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	0	394

Avsatt för Götalandsbanan, medfinansiering (6)

Redovisat värde vid årets början	—	—
Periodens avsättningar	—	20
lanspråkta avsättningar	—	-1
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	0	19

Avsatt för Hamnbanan (7)

Redovisat värde vid årets början	36	—
Periodens avsättningar	—	—
lanspråkta avsättningar	-36	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	0	0

Avsatt för övriga infrastrukturåtgärder (8)

Redovisat värde vid årets början	30	22
Periodens avsättningar	1	—
lanspråkta avsättningar	-9	-10
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	22	12

Avsatt för Utvecklingsfond (9)

Redovisat värde vid årets början	400	373
Periodens avsättningar	—	—
lanspråkta avsättningar	-27	-103
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	373	270

Övriga avsättningar (10)

Redovisat värde vid årets början	17	18
Periodens avsättningar	4	5
lanspråkta avsättningar	-1	-1
Outnyttjade belopp som återförts	-2	-2
Utgående avsättning	18	20

Summa ingående balans	1 636	900
Summa periodens avsättningar	5	478
Summa lanspråktaget	-739	-164
Summa outnyttjade belopp som återförts	-2	-2
Summa utgående balans	900	1 212

- (1) Kretsloppsnämnden ansvarar för miljöskyddsåtgärder på nedlagda deponier inom Göteborgs Stad. Totalt avser avsättningen 17 stycken nedlagda deponier varav avsättningen för Brudaremossen står för cirka 50 procent. Brudaremossen ligger inom Delsjöarnas vattenskyddsområde och även andra av de nedlagda deponierna ligger inom områden med höga naturvärden. Vid vissa av deponierna finns risk för påverkan på enskilda dricksvattentäkter. Utredning och beräkning av Brudaremossens avsättning gjordes under 2010 och visar bland annat att de förebyggande åtgärder som vidtagits markant har minskat riskerna. Löpande förbättringsarbeten pågår fortlöpande på samtliga deponier. Eftersom osäkerhet råder om de framtida kostnaderna gjordes en kompletterande avsättning under 2011. Av ianspråktaga medel avser större delen Brudaremossen. Under 2014 har inga ytterligare avsättningar gjorts.
- (2) Kommunen har under 2010 slutit avtal kring medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom ramen för Västsvenska paketet. Beloppet är indexuppräknat med 0 (0) mkr.
- (3) 400 mkr avser marknyttor inom ramen för Västsvenska paketet. Dessa har tagits upp i kommunens resultat- och balansräkning under 2011. Beloppet är indexuppräknat med -1 (0) mkr.
- (4) Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för utbyggnad av E20. Beloppet är indexuppräknat. Avtalet är ett underavtal mellan Göteborgsregionens Kommunalförbund och Göteborgs Stad. I huvudavtalet representeras Göteborgs Stad av Göteborgsregionens Kommunalförbund.
- (5) Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för bland annat nedsänkning av E45 och ny bro över Götaleden. Beloppet är indexuppräknat med 54 mkr.
- (6) Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för utredning av utbyggnad för Götalandsbanan. Beloppet är indexuppräknat.
- (7) Avser avtal om tidigareläggning och medfinansiering av Hamnbanan.
- (8) Avser kvarvarande åtaganden för Götatunneln, samt tidigareläggande av vissa investeringar för att förbättra kollektivtrafiken inom delar av Göteborgs Stad.
- (9) Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mkr för framtida satsningar inom framförallt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Upplösning av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendation, RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning.
- (10) Övriga avsättningar avser förväntade skadestånd, ej reglerade investeringsbidrag till föreningar och stiftelser.

15. Långfristiga skulder

mkr	2013	2014
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	17 579	19 420
Förutbetalda intäkter	239	642
Övriga långfristiga skulder	80	86
Summa långfristiga skulder	17 898	20 148

Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år

Anslutningsavgifter	60	100
Investeringsbidrag	174	507
Gatukostnadsersättningar	5	35
Summa förutbetalda intäkter	239	642

Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut

Genomsnittlig ränta %	1,66	0,97
Genomsnittlig räntebindningstid (dagar)	275	259
Lån som förfaller inom 0–1 år	4 901	3 998
Lån som förfaller inom 1–2 år	3 998	5 079
Lån som förfaller inom 2–5 år	11 612	10 331
Lån som förfaller inom 5+ år	1 999	4 010

16. Kortfristiga skulder

mkr	2013	2014
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	5 317	8 166
Skulder till banker, kreditinstitut m fl, koncernföretag	1 541	1 726
Leverantörsskulder	1 677	1 598
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	3 573	3 848
Personalens skatter	231	234
Övriga kortfristiga skulder	191	134
Summa kortfristiga skulder	12 530	15 706

17. Borgensförbindelser

mkr	2013	2014
<i>(Avser lån och pensionsåtaganden)</i>		
Göteborgs Hamn AB	798	777
Göteborg Energi AB	235	234
Higab AB	508	1 197
Göteborgs Stadshus AB	100	1 050
Övriga bolag	821	352
Summa borgensförbindelser egna bolag	2 462	3 610
Övriga borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	6	4
Stiftelser	603	560
Föreningar	186	190
Övrigt	44	45
Summa borgensförbindelser externt	839	799
Summa borgensförbindelser	3 301	4 409

Göteborgs Stad har i november 2012 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2014-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Göteborgs Stads ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2014-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 299 065 mkr och totala tillgångar till 290 730 mkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 3 266 mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 3 173 mkr.

18. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

mkr	2013	2014
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 807	4 435
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 723	4 726
Pensionsförpliktelser livränta	434	412
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	9 964	9 573
Pensionsförpliktelser chefsavtal	28	21
Pensionsförpliktelser övrigt	9	10
Summa totala pensionsförpliktelser	10 001	9 604
Särskild löneskatt	2 426	2 330
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	12 427	11 934

Inlösen av pensionsförpliktelser inom ansvarsförbindelsen gjordes år 2001 med 420 mkr samt år 2002 med 260 mkr, sammantaget 680 mkr. Göteborgs Stads överskottsmedel i försäkringen uppgår 2014-12-31 till 6 (6) mkr.

19. Framtida leasingkostnader

mkr	2013	2014
Operationella leasingavtal		
Årets betalda leasingavgifter	552	504
Avtalade framtida leasingavgifter		
Med förfall inom 1 år	300	268
Med förfall mellan 1–5 år	749	447
Med förfall senare än 5 år	966	134

Redovisningsprinciper

– kommun och sammanställd redovisning

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag. För att det skall kunna göras måste olika redovisningsprinciper beskrivas på ett öppet och informativt sätt. I detta avsnitt beskrivs de principer som används av Göteborgs Stad såväl inom kommunen som inom den sammanställda redovisningen.

Den kommunala redovisningen regleras av Kommunal- lagens kapitel åtta samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

ALLMÄNT

Avvikelse från gällande rekommendationer

Göteborgs Stad följer RKR:s utgivna rekommendationer, förutom vissa delar av följande rekommendationer; RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser, RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar, RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal, RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar, RKR 21 Redovisning av derivat och säkringsredovisning och RKR 8.2 Sammanställd redovisning.

I den sammanställda redovisningen tillämpas ej RKR 16.2 Redovisning av kassaflöden, RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 19 Nedskrivningar och delvis inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Ett arbete pågår med att anpassa kassaflödesanalysen med ett eventuellt införande under 2015. En utförligare beskrivning av avstegen från rekommendationerna görs under respektive rubrik.

Förändringar i redovisningsprinciper

Från och med januari 2014 tillämpar Göteborgs Stads bolag K3-regelverket. Övergången till K3 (BFNAR 2012:1) har fastställts till 1 januari 2013. Detta innebär att resultat- och balansräkning har omräknats för 2013. Det som främst påverkat redovisningen är tillämpningen av komponentavskrivning på materiella anläggningstillgångar. Effekten på 2013 års resultat uppgår till 192 mkr. Detta innebär att det är vissa redovisningsmässiga skillnader mot de principer som tillämpas för den sammanställda redovisningen.

En översyn och synkronisering mellan K3 och sammanställd redovisning kommer att ske så långt det är möjligt under de kommande åren. Olika principer kan noteras vad gäller nedskrivningar, anslutningsavgifter, investeringsbidrag, komponentavskrivningar och avsättningar.

En översyn av exploateringsredovisningen kommer att påbörjas under 2015.

Kommunen påbörjade under 2014 ett arbete med att införa komponentavskrivning från och med 2017.

I samband med kommande byte av finanssystem kommer nettoredovisning av derivat i enlighet med RKR 21 att implementeras.

RESULTATRÄKNING

Redovisning av skatteintäkter

Kommunens redovisade skatteintäkt består av preliminära skattebetalningar som kommit kommunen tillgodo under året, prognos för slutavräkning samt skillnaden mellan den slutliga taxeringen och den redovisade skatteintäkten för föregående år. Den preliminära slutavräkningen för skattintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2 Redovisning av skatteintäkter.

Övriga intäkter

I kommunen redovisas servis- och anslutningsavgifter från och med 2012 som en förutbetalad intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas nyttjandeperiod.

Tidigare intäktsfördes anslutningsavgifterna i sin helhet. Inkomsten i kommunen uppgick år 2014 till 42 mkr varav 2 mkr intäktsförts under året. Under 2013 var inkomsten 31 mkr för servis- och anslutningsavgifter varav 2 mkr intäktsförts under året.

Göteborg Energi AB intäktsför sina anslutningsavgifter i samband med påbörjad leverans av anslutningen, vilket inte justeras i den sammanställda redovisningen. Anslutningsavgifter som intäktsförts i den sammanställda redovisningen uppgick 2014 till 67 (66) mkr.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

I resultaten för 2013 och 2014 ingick ett antal jämförelsestörande intäkter och kostnader av engångskaraktär.

Under 2013 erhöll kommunen 355 mkr i återbetalda försäkringspremier från AFA och samtidigt som avsättningen för utvecklingsfonden löstes upp med 27 mkr. Den förändrade diskonteringsräntan på kommunens pensionsförpliktelser, RIPS, medförde en kostnad på 185 mkr inklusive löneskatt. Detta innebär att de jämförelsestörande posterna netto uppgick till 170 mkr.

Under 2014 gjordes en avsättning på 418 miljoner till medfinansiering av statliga projekt till E20, E45 och Götalandsbanan samt indexuppräkning av västsvenska paketet med 55 mkr.

Avsättningen för utvecklingsfonden löstes upp med 103 mkr. Detta innebär att de jämförelsestörande posterna uppgick netto till -472 mkr.

Extraordinära poster

En post skall klassificeras som extraordinär om följande tre kriterier samtidigt är uppfyllda:

1) Händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med den ordinarie verksamheten.

2) Händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

3) Posten uppgår till ett väsentligt belopp.

Göteborgs Stad beslutade under 2013 om en större omstrukturering av bolagssektorn. Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB och Göteborg & Co Kommunintressent AB överfördes 2013 till Göteborgs Stadshus AB respektive Higab AB. Restande bolag överfördes 2014 till Göteborgs Stadshus AB. Försäljningen innebär att kommunen redovisade extraordinär intäkt för 2013 på totalt 8 697 mkr samt 254 mkr för 2014. Samtidigt gav kommunen ett aktieägartillskott till Göteborgs Stadshus AB motsvarande den extraordinära intäkten. Denna post har klassificerats som extraordinär post på grund av att det inte kan anses vara en kommunal angelägenhet att köpa och sälja företag. Detta nämns i bilagan till RKR 3.1 Redovisning av extraordinära poster och upplysningar för jämförelseändamål. Effekten för balansräkning av affären innebär att kommunens finansiella tillgångar i form av aktierna ökade med 8 697 mkr för 2013 och med 254 mkr för 2014. Detta påverkade bland annat soliditetsnivån som ökade väsentligt 2013. I detta sammanhang skall poängteras att överföringen av bolagen till Göteborgs Stadshus AB är en ren koncernintern affär och har därför eliminerats i den sammanställda redovisningen.

Lånekostnader i samband med investering

Lånekostnader i samband med investeringar kan enligt rekommendation nummer 15.1 Lånekostnader redovisas både enligt huvudmetoden och enligt alternativregeln.

Huvudmetoden innebär att lånekostnaderna direkt belastar resultatet och alternativregeln innebär att lånekostnaderna under vissa förutsättningar får belastas anskaffningsvärdet på anläggningen.

Under 2014 har Göteborgs Stads nämnder aktiverat lånekostnader som anläggningstillgång med 1 (33) mkr. I den sammanställda redovisningen har lånekostnader aktiverats för 28 (37) mkr.

Leasing

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom från och med år 2007 finansieras genom leasing, med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB som leasegivare. Leasingavtal tecknade före år 2003 samt leasingavtal med en löptid om tre år eller kortare betraktas i enlighet med RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal som operationella avtal och redovisas som hyresavtal. Finansiell leasing av anläggningstillgångar skall enligt RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och skulden till leasegivaren redovisas i balansräkningen. Eftersom nuvärdet av finansiella leasingavtal utgör en mindre del i förhållande till balansomslutningens värde redovisas samtliga leasingavtal som hyresavtal. Göteborgs Stad följer därmed inte RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal vad gäller redovisning av finansiella leasingobjekt (anläggningstillgång samt skuld i balansräkningen).

BALANSRÄKNING

Immateriella tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

I den sammanställda redovisningen består immateriella anläggningstillgångar av bland annat goodwill. Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet på tillgången överstiger det verkliga värdet på koncernens andel av förvärvade nettotillgångar alternativt inkrämet vid förvärvstillfället. I samtliga fall betraktas investeringarna som strategiska.

Materiella anläggningstillgångar

Inom Göteborgs Stad betraktas en tillgång som anläggningstillgång då nyttjandeperioden överstiger tre år och anskaffningsvärdet överstiger ett halvt basbelopp. Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag för planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Från och med 2013 reducerar inkomsterna inte anskaffningsvärdet, utan periodiseras som intäkt under nyttjandeperioden. Ingångna avtal om lämnade bidrag av staten eller annan juridisk person, för investeringar i anläggningstillgång som Göteborgs Stad inte kommer att äga eller förfoga över, redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen när avtal tecknas.

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs normalt för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive

eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i bruk.

Kommunens rekommenderade avskrivningstider

	År
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	5
Goodwill	5–10
Markanläggningar	20–50
Byggnader	20–50
Kiosker, paviljonger, baracker	10
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	5–10
Persondatorer och IT-inventarier	3

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som gör att det är nödvändigt, till exempel verksamhetsförändringar, tekniskiften etcetera. Normalt omprövas inte tillgångars nyttjandeperiod om avskrivningstiden är 10 år eller kortare. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Exploateringsfastigheter

Nya exploateringsstillgångar redovisas från och med 2013 som omsättningstillgångar. En fortsatt översyn kommer att ske under 2015 med att ytterligare se över redovisning och klassificering av exploateringsfastigheter.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas generellt som långfristiga poster. Omklassificering till kortfristig post sker vid amortering eller då den finansiella posten inte förlängs.

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade "blandmodellen", vilket innebär att all pension som intjänats före år 1998 i tidigare pensionsavtal inte tas upp som avsättning, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Inom linjen tas också upp framtida förväntad särskild löneskatt. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med år 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning.

Göteborgs Stad beräknar aktuell pensionsskuld enligt angivna riktlinjer, RIPS 07.

Inlösen av pensionsförpliktelse inom ansvarsförbindelsen har gjorts med totalt 680 mkr (420 mkr 2001 och 260 mkr 2002). Aktualiseringsgraden var 100 (100) procent för pensionerna under 2014.

Avsättningar

Avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp och avser, enligt RKR 10.2

Avsättningar och ansvarsförbindelser, endast formella förpliktelser.

Avsättningar för deponier har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på en projektering som gjordes år 2010. Kalkylen uppdateras därefter löpande. Deponier inom Göteborgs Stad saknar nuvärdesberäkning, samt att avsättningens förändring redovisas direkt via resultaträkningen i stället för via ansvarsförbindelse. Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Kommunfullmäktige beslutade 2012 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mkr för framtida satsningar inom framförallt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Ianspråktagande av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendation RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning.

Enligt RKR 10.2 skall informella förpliktelser som redovisats som avsättningar i koncernföretag omklassificeras till ansvarsförbindelser i den sammanställda redovisningen.

POSTER INOM LINJEN

Poster inom linjen är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges i direkt anslutning därtill.

Ansvarsförbindelser

Möjliga åtaganden där osäkerhet råder om beloppets storlek och/eller infriandegraden, redovisas som ansvarsförbindelser. Under ansvarsförbindelser återfinns kommunens borgensåtagande och den del av pensionsåtaganden som är äldre än 1998.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Allmänt

Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt RKR 8.2 Sammanställd redovisning, med vissa avsteg vad gäller RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser, RKR 16.2 Redovisning av kassaflöden, RKR 18 Intäkter och RKR 19 Nedskrivningar. Göteborgs Stad bedriver omfattande verksamhet genom i första hand hel- eller delägda aktieföretag, men också genom kommunalförbund, i vilka kommunen direkt eller indirekt har mer än hälften av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande.

Redovisningsprinciper – kommun och sammanställd redovisning

För bolagens redovisning lämnar Redovisningsrådet samt Bokföringsnämnden rekommendationer, anvisningar samt uttalanden. För kommunalförbund gäller Lagen om kommunal redovisning med vidhängande rekommendationer.

Skillnad i redovisningsprinciper mellan bolagen och kommunen kan förekomma på grund av att olika rekommendationer tillämpas för kommunen respektive bolagen. Det gäller bland annat leasing och redovisning av pågående projekt samt avsättningar och nedskrivningar

Konsolideringsprinciper

Den sammanställda redovisningen upprättas inte enligt proportionell konsolidering utan är upprättad enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att moderbolaget indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och skulder, värderade till verkligt värde. I den sammanställda balansräkningen elimineras moderbolagets bokförda värde av andel i dotterbolag mot förvärvad andel av dotterbolagets egna kapital. I den sammanställda redovisningens eget kapital ingår därmed enbart den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet tillsammans med moderföretagets eget kapital. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel i årets resultat. Minoritetens andel i dotterföretagets kapital redovisas i separat post i balansräkningen. Avyttrade dotterföretag inkluderas i resultatet till och med avyttringstidpunkten. Vid förvärv av dotterföretag inkluderas resultat från och med förvärvstidpunkten.

Koncernernas bokslut används som underlag för konsolidering av den sammanställda redovisningen. Interna mellanhavanden samt interna vinster av väsentlig betydelse har eliminerats.

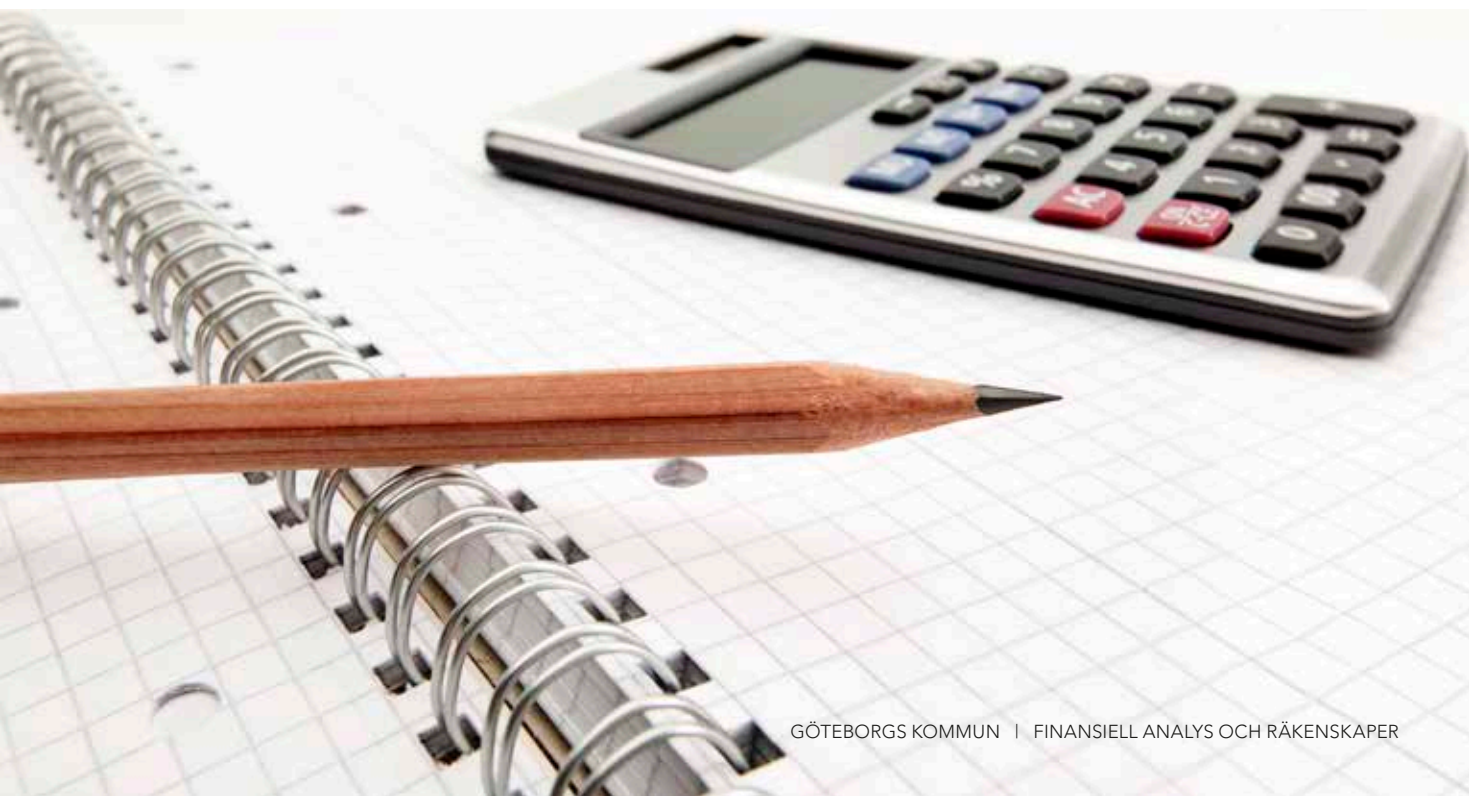
Intressebolag

Intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Som intressebolag redovisas bolag som inte är dotterbolag, med ett långsiktigt direkt eller indirekt innehav om minst 20 och högst 50 procent (vanligen andel av röstvärdet). I moderbolag redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde. I den sammanställda redovisningen redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde justerat med koncernens andel av intressebolagets egna kapital samt 78 procent av obeskattade reserver. I den sammanställda resultaträkningen ingår den ägda andelen av intressebolagets resultat före skatt i de finansiella intäkterna. Den ägda andelen av intressebolagets skatt redovisas som skattekostnad.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver i enskilda bolag uppdelas i en eget kapital del, vilken redovisas som bundet eget kapital, samt en del som uppskjuten skatteskuld. I delägda kommunalförbund

samt dotterbolag redovisas utomstående andels-/aktieägars andel av eget kapital samt obeskattade reserver som minoritetsintresse. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel av resultat efter skatt.

Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall

Året som gick var ur ett ekonomiskt perspektiv ett stabilt år för stadsdelsnämnderna. Trots kraftigt ökade kostnader inom individ- och familjeomsorgen klarade nämnderna att bedriva verksamheten inom de budgeterade ramarna.

Göteborg är från 2011 indelat i 10 stadsdelsnämnder. Nämndernas verksamhet finansieras till allra största delen med kommunbidrag. Kommunbidraget till stadsdelsnämnderna, som grundas på befolkningens storlek och sammansättning i respektive stadsdel, skall finansiera stadsdelens nettokostnader för förskola, grundskola, äldreomsorg, insatser för personer med funktionsnedsättning, försörjningsstöd med mera.

Utöver det utgår även särskilt kommunbidrag för ett antal resursnämndsuppgifter där nämnden ofta har ansvaret för att tillgodose behoven för flera stadsdelar eller för hela staden.

Ekonomiskt utfall

Skillnaden mellan kommunbidraget och nettokostnaden är nämndernas resultat. Genom att använda tidigare års överskott kan nämnden finansiera ett negativt resultat. Från 2009 infördes en begränsning för nämnderna att, utan godkännande av kommunstyrelsen, använda eget kapital över en begränsad nivå.

Årets resultat 2014

Nämnd (mkr)	Nettokostnad	Kommunbidrag	Årets resultat
Stadsdelsnämndernas befolkningsram	-19 627	19 633	6
Resursnämndsuppgifter	-189	191	2
Totalt SDN	-19 817	19 825	8

2014 redovisade stadsdelsnämnderna ett resultat på strax under tio miljoner kronor vilket var drygt 50 miljoner högre än vad nämnderna hade budgeterat. Fem nämnder redovisade ett positivt resultat och fem nämnder ett negativt resultat. Av de som redovisade ett negativt resultat var det för tre nämnder planerat i nämndernas ursprungliga budgetbeslut, även om resultatet för SDN Örgryte-Härlanda och SDN Västra Göteborg blev ytterligare något lägre än vad som var budgeterat. För SDN Angereds del var det ett tidigt beslut om att använda eget kapital för engångssatsningar. För SDN Askim-Frölunda-Högsbo var det däremot fråga om planerade kostnadsökningar som nämnden, trots beslut om anpassningsåtgärder, inte förmådde åtgärda helt.

Ökade kostnader inom individ- och familjeomsorgen

Ökningstakten för såväl nettokostnaderna som personalvolymen var högre 2014 än 2013. Framför allt var det kostnaderna för socialt boende och institutionsplaceringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorgen som ökade kraftigt. Även inom äldreomsorgen ökade nettokostnaderna mer 2014 än 2013.

Kostnads- och personalvolymutveckling för befolkningsramen

Förändring i procent	2012	2013	2014
Nettokostnad	5,4	4,3	4,9
Lönekostnad	5,6	3,7	5,1
Personalvolym, antal arbetade timmar	2,4	1,2	2,5

Nettokostnadsförändring per verksamhet

Förändring i procent	2012	2013	2014
Förskola	8,1	6,6	6,1
Grund-, särskola och skolbarnomsorg	4,9	6,8	5,3
Äldreomsorg	3,7	1,0	3,3
Individ och familjeomsorg	4,2	1,5	6,5
Funktionshinder	6,7	5,1	4,1

Framtidsbedömning

Göteborgs befolkning ökar kraftigt och det är en utveckling som kan förväntas bestå de närmaste åren. Orsaken är främst en ökad invandring och många är barn och unga. Det ställer stora krav på stadsdelsnämnderna i fråga om skolor och annan service.

Facknämnder – ekonomiskt utfall

Sammantaget redovisar facknämnderna ett resultat för år 2014 som avviker positivt från såväl budget som föregående års bokslut. I likhet med föregående år är verksamheten i flera av nämnderna påverkade av den ökade belastning som följer av stora pågående projekt och satsningar inom stadsutveckling, bostadsförsörjning och trafikutveckling.

Göteborgs Stads tjugotal facknämnder bedriver verksamhet inom ett flertal områden av olika karaktär. Här hanteras bland annat frågor kring stadsutveckling, bebyggelse, kretslopp och trafik men även kultur, utbildning, medborgarservice och olika former av interna stödfunktioner.

Ekonomiskt utfall

Facknämnderna redovisar sammantaget ett resultat för år 2014 på 31 miljoner kronor vilket är närmare 50 miljoner kronor bättre än budget för året. Årets resultat innebär också en positiv avvikelse jämfört med bokslutet 2013, då det samlade resultatet var -16 miljoner kronor. Facknämndernas egna kapital uppgår vid årsskiftet till 378 miljoner kronor.

Totalt redovisar facknämnderna kostnader på 13,4 miljarder kronor för år 2014 varav den övervägande delen, 9,4 miljarder kronor, finansierades genom kommuninterna eller externa intäkter. Resterande del på 4,5 miljarder kronor finansierades direkt genom kommunbidrag.

Värdesäkring av stadens anläggningar och lokaler

En viktig del av verksamheten som bedrivs bland stadens facknämnder är värdesäkring och utveckling av befintliga anläggningar och lokaler. Sammantaget har facknämnderna under år 2014 satsat cirka 600 miljoner kronor på planerade underhållsinsatser. Det innebär en högre underhållsnivå än föregående år vilket till del förklaras av ökade satsningar i kommunfullmäktiges budget. Därutöver har flera nämnder under året beslutat om utökade underhållsinsatser genom omfördelning från andra delar av verksamheten som uppvisat överskott i förhållande till budget.

Nämndernas investeringar

Nämndernas totala investeringsutrymme för 2011–2014 är cirka 8 miljarder kronor. De fleråriga investeringsplanerna har gett bättre och mer långsiktiga planeringsförsättningar för nämnderna.

Nämndernas investeringsutgifter för år 2014 uppgick till 2,2 miljarder kronor vilket i stort innebär en oförändrad investeringsnivå jämfört med föregående år. Flera investeringar har skjutits fram i tid och kommer istället att belasta 2015 och framåt. Större investeringar under året utgörs bland annat av nybyggnation av för-

skolor, investeringar som en följd av Västsvenska Paketet samt investeringar inom vatten- och avlopp.

Nya uppdrag och omorganisationer

Under året har kommunfullmäktige beslutat om ett nytt reglemente för nämnden för Intraservice. Det förändrade reglementet innebär att Intracservice övergår från att huvudsakligen ha varit en IT-organisation till att bli en samlad intern serviceleverantör för hela staden.

Även nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått ett utvidgat uppdrag under året. Till den tidigare vuxenutbildningsnämndens uppdrag innefattas nu även arbetsmarknadspolitiska insatser. I det nya uppdraget föreslås nämnden ta tillvara och utveckla synergier mellan vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser.

Framtidsbedömning

Stadens visioner och mål för stadsutveckling, bostadsförsörjning och trafikutveckling är omfattande. Realiseringen av dessa innebär stora utmaningar för såväl organisationen, som för stadens ekonomi – både när det gäller planering och genomförande.

Driftsredovisning – nämnder

mkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
STADSELSNÄMNDER						
Angered	290,0	-2 939,7	-2 649,7	2 643,0	-6,7	93,0
Askim Frölunda Högsbo	421,9	-2 682,5	-2 260,6	2 250,3	-10,3	14,4
Centrum	379,2	-1 750,6	-1 371,3	1 391,6	20,3	23,3
Lundby	406,3	-1 799,2	-1 393,0	1 387,1	-5,9	38,5
Majorna Linné	440,3	-2 239,2	-1 798,9	1 806,1	7,2	34,9
Norra Hisingen	383,1	-2 256,9	-1 873,8	1 881,0	7,2	47,5
Västra Göteborg	426,2	-2 462,7	-2 036,6	2 029,7	-6,9	61,1
Västra Hisingen	337,7	-2 531,2	-2 193,5	2 203,4	9,8	71,7
Örgryte Härlanda	366,7	-2 126,5	-1 759,8	1 750,1	-9,7	33,2
Östra Göteborg	280,4	-2 570,7	-2 290,3	2 291,2	0,9	37,4
Resursnämndsuppgifter	51,3	-240,7	-189,3	191,4	2,1	20,1
SUMMA STADSELSNÄMNDER	3 783,1	-23 599,9	-19 816,7	19 824,7	8,0	475,1
FACKNÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	131,2	-256,0	-124,8	112,7	-12,1	12,8
Fastighetsnämnden	385,8	-425,4	-39,6	46,0	6,4	23,9
Färdtjänstnämnden	149,3	-334,4	-185,1	187,3	2,2	19,7
Idrotts- och föreningsnämnden	132,8	-485,0	-352,2	361,5	9,3	25,5
Kommunledning	443,4	-746,3	-302,9	297,8	-5,1	2,9
Nämnden för Konsument- och medborgarservice	42,4	-72,6	-30,2	31,6	1,4	5,5
Kulturnämnden	125,8	-481,9	-356,1	360,6	4,5	21,9
Lokalförsörjningsnämnden	2 640,7	-2 421,5	219,2	-215,9	3,3	58,7
Miljönämnden	55,7	-106,4	-50,6	52,1	1,5	6,0
Nämnden för Intraservice	592,2	-608,7	-16,5	16,5	0,0	15,0
Park- och naturnämnden	368,4	-564,5	-196,0	201,4	5,4	30,7
Sociala resursnämnden	556,4	-999,6	-443,2	449,1	5,9	35,9
Trafiknämnden	1 570,8	-2 047,8	-477,1	485,5	8,4	27,7
Utbildningsnämnden	744,3	-2 238,0	-1 493,7	1 511,3	17,6	46,3
Valnämnden	16,6	-34,4	-17,9	18,0	0,1	0,7
Vuxenutbildningsnämnden	112,4	-503,5	-391,1	391,2	0,1	25,1
Överförmyndarnämnden	1,4	-17,5	-16,1	16,3	0,2	-12,8
FACKNÄMNDER MED TAXEFINANSIERAD VERKSAMHET						
Nämnden för Kretslopp och vatten	1 265,5	-1 271,1	-5,7	0,0	-5,7	19,4

mkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
ÖVRIGA FACKNÄMNDER OCH ANSLAG						
Arkivnämnden	36,8	-53,5	-16,7	18,2	1,5	0,8
Business Region Göteborg AB	—	-20,3	-20,3	20,3	0,0	—
Fastighetsnämnden transfereringar	0,0	-66,7	-66,7	58,5	-8,2	-7,9
GBG & Co Träffpunkt AB	—	-117,0	-117,0	117,0	0,0	—
Idrotts- och föreningsnämnden: Studieförbunden	—	-31,2	-31,2	31,2	0,0	—
Revisorskollegiet	4,9	-35,2	-30,3	31,0	0,7	2,9
Räddningsförbundet Storgöteborg	—	-314,2	-314,2	314,2	0,0	—
Trygg vacker stad	0,0	-45,8	-45,8	46,1	0,3	0,0
Överförmyndarnämnden Arvoden	5,7	-26,5	-20,8	14,1	-6,7	7,6
SUMMA FACKNÄMNDER	9 382,4	-14 324,9	-4 942,5	4 973,6	31,1	368,0
SUMMA NÄMNDER	13 165,5	-37 924,7	-24 759,2	24 798,3	39,1	843,1
Kommuncentrala poster	26 166,7	-1 015,6	25 150,9	-24 798,3	352,6	17 566,9
RESULTAT KOMMUNEN	39 332,2	-38 940,5	391,6	0,0	391,6	18 410,0
KOMMUNALFÖRBUND						
Fastigheten Stretered	0,3	-0,1	0,2	—	0,2	15,4
Räddningstjänsten Storgöteborg	594,4	-590,5	3,9	—	3,9	99,8
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	2,5	—	2,5	—	2,5	5,9
Minoritetsintresse	—	-1,3	-1,3	—	-1,3	-36,8
TOTALT KOMMUNALFÖRBUND	597,2	-591,9	5,3	—	5,3	84,3

Investerings- och exploaterings- redovisning

mkr	Fastighets- nämnden	Lokal- nämnden	Park- och natur- nämnden	Idrotts- och förenings- nämnden	Trafik- nämnden	Nämnden för Krets- lopp och Vatten	Summa
INVESTERINGAR							
Utgifter/inköp	97	808	96	75	776	338	2 190
Bidrag, statliga och EU	—	-2	-5	—	-395	—	-402
Inkomster exkl försäljning	-26	-1	-1	—	-6	—	-35
INVESTERINGAR NETTO exkl försäljning	71	805	90	75	375	338	1 753
Inkomster, försäljning	-21	—	—	—	—	—	-21
INVESTERINGAR NETTO inkl försäljning	50	805	90	75	375	338	1 732
EXPLOATERING							
Utgifter/inköp	339	—	13	—	291	63	706
Inkomster exkl försäljning	-101	—	-6	—	-246	—	-353
EXPLOATERING NETTO exkl försäljning	238	—	7	—	45	63	353
Inkomster, försäljning	-175	—	—	—	—	—	-175
EXPLOATERING NETTO inkl försäljning	63	—	7	—	45	63	178
INVESTERINGAR OCH EXPLOATERINGAR inkl försäljning	113	805	97	75	420	401	1 910

4

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. I detta block analyseras den sammanställda redovisningens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

91 **Finansiell analys av sammanställd redovisning**

I avsnittet görs en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Viktiga inslag i den är trender och helhetsperspektiv. Analysen skall ge förutsättningar att bedöma organisationens kontroll över att kontanta in- och utflöden på kort och lång sikt hålls på en nivå som tillåter en kvalitativt god verksamhet.

96 **Resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys**

Här redovisas den sammanställda redovisningens räkenskapsrapporter.

99 **Noter – sammanställd redovisning**

Här återfinns noter till de finansiella rapporterna.

102 **Interna mellanhavande**

I den sammanställda redovisningen finns ett antal interna transaktioner mellan de olika redovisningsenheterna. I detta avsnitt sker en övergripande redovisning av dessa.

103 **Analys av större koncerner och bolag**

På denna sida redovisas en kort finansiell beskrivning av ett antal större koncerner och bolag. Bland annat Göteborgs Stads-
hus AB, Göteborg Energi AB, Göteborgs Hamn AB, Liseberg AB, Älvstranden Utvecklings AB, Förvaltnings AB Framtiden och Göteborgs Spårvägar AB.

107 **Koncerner och bolag i siffror**

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas i tabellform för varje koncern eller bolag. Det handlar om verksamhetens intäkter, resultat efter finansiella poster, årets resultat, investeringar, balansomslutning, eget kapital och soliditet.

Finansiell analys – sammanställd redovisning

Årets resultat inklusive engångsposter uppgick till drygt 400 miljoner kronor. I förhållande till föregående år har resultatet minskat med 1 300 miljoner, varav kommunen stod för 760 mkr och bolagen för 540 mkr. Investeringsvolymen minskade med 400 miljoner, från 6,6 miljarder under 2013 till 6,2 miljarder under 2014. Minskningen förklaras främst av att projekt skjutits fram i tid. Den långsiktiga finansiella handlingsberedskapen i form av soliditeten, var oförändrad jämfört med föregående år och uppgick vid 2014 års slut till 30 procent.

Beskrivning av finansiell modell

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för den sammanställda redovisningen, eller som den benämns i privat sektor koncernredovisning, används en speciell finansiell analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: Det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt

kontrollen över den finansiella utvecklingen. Dessa fyra aspekter som benämns, resultat – kapacitet och risk – kontroll, utgör hörnstenar i den modellen.

Målsättningen är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom försöka klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Resultaträkningen uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

mkr	Verksamhetens intäkter	Verksamhetens kostnader inkl avskrivningar	Verksamhetens netto-kostnader	Finansnetto inkl skatteintäkter	Resultat efter finansnetto	Skatter och extraordina poster	Årets resultat
Kommun	7 768	-33 568	-25 800	25 938	138	254	392
Kommunalförbund	591	-586	5	1	6	-1	5
Bolag	17 629	-16 144	1 485	-1 328	157	-118	39
varav							
Göteborg Energi AB	6 244	-5 854	390	-105	285	-121	164
Förvaltnings AB Framtiden	5 099	-4 361	738	-472	266	-72	194
Göteborg Hamn AB	687	-490	197	-43	154	-138	16
Renova AB	1 149	-1 101	48	-27	21	58	79
Liseberg AB	1 096	-962	134	-15	119	-55	64
Higab AB*	1 787	-1 643	144	-95	49	-74	-25
Övriga bolag	3 037	-3 221	-184	-881	-1 065	268	-796
Elimineringar bolag	-1 470	1 488	18	310	328	14	342
Elimineringar koncern	-3 797	3 803	6	254	260	-263	-3
Summa koncern 2014	22 191	-46 495	-24 304	24 865	561	-128	433
Summa koncern 2013	22 724	-44 855	-22 131	24 053	1 922	-189	1 733

*Higab AB= inklusive Älvstranden Utveckling AB, Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgs Stads Parkeringsbolag, Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium och Fastighets AB Rantorget.

Omsättningen ökade marginellt

Koncernen Göteborgs Stad redovisade under 2014 intäkter på drygt 48 miljarder, varav drygt hälften består av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Jämfört med 2013 ökade intäkterna 200 miljoner, vilket var en marginell ökning.

Inom kommunen ökade intäkterna med drygt tre procent eller drygt en miljard.

I bolagssektorn minskade verksamhetens intäkter med nästan fem procent jämfört med föregående år, där Göteborgs Energi AB stod för den största andelen av intäktsminskningen.

Nettoomsättning

mkr	2012	2013	2014
Nettoomsättning	47 201	48 230	48 470
varav kommun	32 330	33 472	34 703
varav bolag	18 436	18 670	17 747

Minskat resultat

Årets resultat för sammanställd redovisning uppgick till 433 miljoner, varav kommunen bidrog med 392 miljoner.

Under 2013 och 2014 fanns det några större poster inom kommunen som var av engångskaraktär. Den extraordinära intäkten för försäljning av bolag på 254 mkr (8 697) och utdelning från Göteborgs Stadshus AB på 226 mkr har eliminerats på koncernnivå. Under 2014 gjorde kommunen avsättningar för medfinansiering av större infrastrukturella statliga projekt samt indexuppräkning på nästan 500 miljoner samt erhöll en utdelning på 226 miljoner från Göteborgs Stadshus AB.

Under 2013 erhöll kommunen återbetalningar av försäkringspremier från AFA på nästan 400 miljoner.

Göteborgs Stad påbörjade år 2013 en större omstrukturering av kommunens bolag. Den nya strukturen innebär att samtliga stadens direkt- och indirekt hel- och delägda bolag kommer att organiseras i en koncern med Göteborgs Stadshus AB som moderbolag. Som ett led i denna förändring överfördes Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB samt Göteborg & Co Kommunintressent AB till Göteborgs Stadshus AB samt Higab AB år 2013. I början av 2014 överfördes

resterande bolag till Göteborgs Stadshus AB. Försäljningen innebär att kommunen redovisade en extraordinär intäkt för 2013 på 8 697 miljoner samt 254 mkr för år 2014. Samtidigt gav kommunen ett aktieägartillskott till Göteborgs Stadshus AB motsvarande den extraordinära intäkten för båda åren. I den sammanställda redovisningen har dessa poster eliminerats, eftersom de är koncerninterna transaktioner. Däremot gav dessa transaktioner effekter både i resultaträkning och balansräkning för kommunen respektive berörda bolag.

Resultat per kommun och bolag

mkr	2012	2013	2014
Resultat efter finansiella poster	2 802	1 922	561
varav kommun	669	898	138
varav bolag	2 185	1 033	157
Årets resultat	2 934	1 733	433
varav kommun	669	9 595 *	392 *
varav bolag	2 301	847	39 **
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster och extraordinära poster	1 552	1 563	905
varav kommun	596	728	610
varav bolag	992	847	39

* För ytterligare information se block 3 och analysen av kommunens ekonomi.

** I resultat ingår bland annat utdelning till kommunen på 226 mkr samt eliminering av intern realisationsvinst på 254 mkr vilket motsvarar ett resultat på cirka 500 mkr för bolagskoncernen.

Investeringsvolym

För att möta en fortsatt utveckling och tillväxt av staden i form av ökad befolkning och ökad verksamhet följer ett stort behov av investeringar. Koncernens investeringsvolym ligger på en hög nivå, men minskade jämfört med föregående år.

Exkluderas investeringsinkomster uppgick koncernens bruttoinvesteringar till 6,2 miljarder, vilket var en minskning med 400 miljoner. Denna minskning kan härledas både till kommunen och bolagssektorn.

Kommunens bruttoinvesteringar minskade med cirka 200 miljoner jämfört med föregående år. Under året fick kommunen tillfälligt ökade investeringsbidrag vilket medförde att kommunens investeringar inklusive investeringsinkomster ökade något jämfört med föregående år.

Av bolagssektorns investeringsvolym på 4,1 miljarder var en stor del nyinvesteringar av olika slag. Förvaltnings AB Framtiden samt Göteborg Energi AB stod för 2,2 miljarder av bolagens investeringar, vilket utgjorde 54 procent av bolagens totala investeringsvolym. Detta bestod bland annat av nyproduktion och standardhöjande åtgärder samt energiåtgärder i befintliga bostäder samt investeringar i en biogasanläggning samt fjärrvärmeställverk. Övriga bolag som hade en stor investeringsvolym under 2014 var Göteborgs Hamn, Liseberg AB, Kommunleasing i Göteborg AB samt Higab AB som tillsammans investerade för nästan 1,3 miljarder.

Investeringar per kommun respektive bolag

	2012	2013	2014
Investeringsvolym (mkr)	7 244	6 647	6 248
varav bolag	4 760	4 217	4 118
varav kommun	2 498	2 394	2 190
Investeringar inklusive investeringsinkomster (mkr)	6 682	5 805	5 530
Investeringsvolym / bruttokostnader (%)	17	14	13
varav kommun	8	8	7
varav bolag	35	31	32

Minskad egenfinansieringsgrad av investeringar

Investeringarnas finansiering med egna medel uppgick 2014 till 85 procent, vilket innebar en sänkt nivå jämfört med föregående år. Denna minskning kan främst härledas till kommunen som hade en minskad finansieringsgrad med 50 procent.

Egenfinansieringsgrad av investeringarna

Procent	2012	2013	2014
Finansieringsgraden av investeringar	97	100	85
varav kommun	69	108	58
varav bolag	101	97	89

Balansomslutning på drygt 81 miljarder

Balansomslutningen uppgick till 81,5 miljarder, varav kommunen stod för nästan 58 miljarder och bolagen för 62 miljarder.

Kommunens balansomslutning har under de två senaste åren ökat med 36 procent eller över 15 miljarder bland annat till följd av det påbörjade omstrukturingsarbetet mellan kommunen och Göteborgs Stadshus AB och den finansiella samordningen av koncernen. I bolagssektorn stod fastighetskoncernen Förvaltnings AB Framtiden och Göteborg Energi AB för större delen av tillgångarna. Dessa två koncerner stod för över hälften av bolagssektorns totala balansomslutning.

Avkastning på eget kapital samt totalt kapital är exempel på lönsamhetsmått, som beskriver resultatet i förhållande till kapitalinsats. Storleken beror på bransch samt risktagande. Ofta kan jämförelser göras över tiden samt inom respektive bransch.

Avkastning på eget kapital för koncernen minskade 2014 till 2 procent (7). Även avkastningen på totalt kapital för koncernen minskade till 2 procent jämfört med 3–4 procent den senaste treårsperioden.

Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att dessa mått bara skall ses som en indikator över tiden, då dessa nyckeltal inte används i styrningen av sammanställd redovisning.

Några nyckeltal från balansräkningen

mkr	2012	2013	2014
Balansomslutning	78 096	81 074	81 468
varav kommun	42 483	51 460	57 732
varav bolag	61 977	61 900	62 041
Avkastning på eget kapital	13,1	7,2	1,8
Avkastning på totalt kapital	4,3	4,4	2,4

Balansräkning uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

mkr	Anlägg- nings- tillgångar	Omsätt- ningstill- gångar	Summa till- gångar	Eget kapital*	Avsätt- ningar	Lång- fristiga skulder	Kort- fristiga skulder	Summa EK och skulder
Kommun	46 403	11 329	57 732	18 410	3 468	20 148	15 706	57 732
Kommunalförbund	247	529	776	121	488	1	166	776
Bolag	56 622	5 419	62 041	16 017	4 727	27 266	14 031	62 041
varav								
Förvaltnings AB Framtiden	26 292	345	26 637	8 790	1 449	12 588	3 810	26 637
Göteborgs Energi AB	11 961	2 067	14 028	5 645	1 578	3 960	2 845	14 028
Higab AB**	11 400	1 504	12 904	2 769	691	6 277	3 167	12 904
Göteborgs Hamn AB	2 629	178	2 807	1 338	449	325	695	2 807
Renova AB	1 750	1 504	3 254	393	407	810	1 644	3 254
Liseberg AB	1 442	118	1 560	830	83	402	245	1 560
Övriga bolag	18 404	2 236	20 640	12 617	1 267	2 904	3 852	20 640
Elimineringar bolag	-17 256	-2 533	-19 789	-16 365	-1 197	—	-2 227	-19 789
Elimineringar koncern	-28 604	-10 477	-39 081	-9 953	-158	-18 847	-10 123	-39 081
Summa koncern 2014	74 668	6 800	81 468	24 595	8 525	28 568	19 780	81 468
Summa koncern 2013	73 061	8 013	81 074	24 163	7 845	26 681	22 384	81 074

* I eget kapital inkluderas minoritetsintresse.

** Higab AB= inklusive Älvstranden Utveckling AB, Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgs Stads Parkeringsbolag, Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium och Fastighets AB Rantorget.

Oförändrad soliditet

Soliditeten är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Soliditetsutvecklingen beror på förändringen av det egna kapitalet och tillgångsförändringen. För 2014 uppgick soliditeten till 30 procent, vilket var en oförändrad nivå jämfört med föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen ökade med en procent och uppgick år 2014 till 15 procent jämfört med 14 procent under 2013.

Soliditeten i koncernen uppgick i riket till 41 procent och enligt fullfonderingsmodellen till 20 procent, vilket innebär att Göteborgs Stad ligger något lägre än genomsnittet. Kommunens stora bolagskoncern med branscher som har en hög lånefinansiering bidrar till en lägre soliditet inom koncernen än genomsnittet i riket.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en koncern av Göteborgs Stads storlek. En hög soliditet innebär att handlingsfriheten ökar, likaså förmågan att hantera fluktuationer i resultatutvecklingen.

Det är dock ännu viktigare att de olika koncernerna och bolagen som ingår i sammanställd redovisning har en god soliditet. Annars riskerar kommunen som ägare få tillskjuta medel om bolagen får finansiella svårigheter. De flesta av Göteborgs Stads bolag redovisar goda soliditetsnivåer och i många av bolagen har soliditeten ökat eller legat på oförändrade nivåer de senaste åren.

Soliditet

Procent	2012	2013	2014
Soliditet (blandmodellen)	29	30	30
Soliditet (fullfondering)	13	14	15

Skuldsättning

Den totala skuldsättningsgraden uppgick nästan till 70 procent, vilket var en marginell minskning jämfört med föregående år. Detta är positivt för koncernens finansnetto, samtidigt som den minskade skuldsättningen innebär en minskad finansiell risk för koncernen.

Den totala upplåningen i koncernen uppgick vid årsskiftet till 38,3 miljarder, vilket var en minskning med 1,1 miljarder jämfört med samma period föregående år. Samtidigt hade kommunen en kassalikviditet på cirka en miljard.

Inom koncernen ökade den långfristiga skuldsättningsgraden, samtidigt som den kortfristiga skuldsättningsgraden minskade jämfört med föregående år.

De långfristiga skulderna ökade inom bolagssektorn, vilket innebar en ökad långfristig skuldsättningsgrad. Den kortfristiga skuldsättningsgraden minskade inom koncernen med fyra procent, vilket främst kan härledas till bolagssektorn. Kommunens kortfristiga skuldsättningsgrad ökade med tre procent. Den främsta orsaken till minskningen är att den kortfristiga andelen av bolagens långfristiga skulder minskade. Under 2014 ökade avsättningarna med 0,7 miljarder, vilket främst kan härledas till kommunen avsättningar i medfinansiering av olika statliga projekt.

Skuldsättningsgrad

Procent	2012	2013	2014
Total skuldsättningsgrad	71,3	70,2	69,8
varav avsättningsgrad	11	10	10
varav kortfristig skuldsättningsgrad	20	28	24
varav långfristig skuldsättningsgrad	41	33	35
varav kommun	80	65	68
varav bolagen	76	74	74

Minskad likviditet

Årets kortsiktiga handlingsberedskap i form av kassalikviditet minskade med tre procent jämfört med föregående år och låg 2014 på 30 procent.

Kommunens kassalikviditet ökade något till 70 procent (66). Bolagens kassalikviditet ökade med motsvarande nio procent till 35 procent.

Kommunen fungerar som internbank för flertalet av kommunens bolag. Kommunen har under de senaste åren haft en nivå på kassalikviditeten som innebär att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningar.

Finansiella nettotillgångar försvagades

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmått och det långsiktiga soliditetsmålet.

De finansiella nettotillgångarna försvagades mellan 2013 och 2014 med 0,7 miljarder från –40,6 miljarder till –41,3 miljarder. Minskningen hänfördes främst till kommunen.

Finansiella nettotillgångar

mkr	2012	2013	2014
Finansiella nettotillgångar	–39 772	–40 629	–41 333

Pensionsåtagande uppgick till 16 miljarder

Koncernen Göteborgs Stads totala pensionsåtagande uppgick 2014 till nästan 16 miljarder, en minskning med 364 mkr jämfört med föregående år. Den främsta förklaringen till minskningen var årets pensionsutbetalningar från ansvarsförbindelsen.

Av det totala pensionsåtagandet avsåg 12,1 miljarder åtaganden för pensioner och särskild löneskatt som är äldre än 1998. Dessa åtaganden redovisades inte som en avsättning i balansräkningen utan som ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Avslutande kommentar

Koncernen Göteborgs Stad redovisar ett positivt resultat om drygt 400 mkr. Det är en resultatförsämring om 1 300 mkr i förhållande till föregående år. Det innebär att koncernen behöver vara vaksam under kommande år för att inte ytterligare minska de ekonomiska marginalerna.

En stor koncern kräver alltid en aktiv ägarstyrning för att minimera risker vid bland annat lågkonjunkturer. En framtida utmaning blir att kunna styra de stora investeringarna som behöver genomföras både i kommunen och i enskilda bolag.

Resultaträkning – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2012	2013	2014
Verksamhetens intäkter not 20	22 677	22 554	22 191
Verksamhetens kostnader not 21, 36	-40 286	-40 984	-41 895
Jämförelsestörande verksamhetsposter not 22	73	170	-472
Avskrivningar och nedskrivningar not 23	-3 651	-3 871	-4 128
Verksamhetens nettokostnader	-21 187	-22 131	-24 304
Skatteintäkter not 6	20 814	21 806	22 524
Kommunalekonomisk utjämning m m not 6	3 113	3 106	3 290
Finansiella intäkter not 25	597	764	465
Finansiella kostnader not 25	-1 844	-1 623	-1 414
Jämförelsestörande finansiella poster	1 309	—	—
Resultat före extraordinära poster	2 802	1 922	561
Aktuell och uppskjuten skatt	130	-193	-137
Minoritetsandel	2	4	9
Årets resultat	2 934	1 733	433

Balansräkning – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2012	2013	2014
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar not 24	537	459	371
Materiella anläggningstillgångar not 24	70 009	72 178	74 082
Finansiella anläggningstillgångar not 26	484	424	215
Summa anläggningstillgångar	71 030	73 061	74 668
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager m m not 27	475	720	861
Kortfristiga fordringar not 28	5 579	4 729	4 507
Kortfristiga placeringar	182	174	167
Kassa och bank	830	2 390	1 265
Summa omsättningstillgångar	7 066	8 013	6 800
Summa tillgångar	78 096	81 074	81 468
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 29	22 167	23 896	24 344
varav årets resultat	2 934	1 733	433
MINORITETSINTRESSE	265	267	251
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser not 30	3 117	3 477	3 620
Uppskjuten skatteskuld	3 017	3 034	3 101
Övriga avsättningar not 31	2 208	1 334	1 804
Summa avsättningar	8 342	7 845	8 525
SKULDER			
Långfristiga skulder not 32	31 677	26 681	28 568
Kortfristiga skulder not 33	15 645	22 384	19 780
Summa skulder	47 322	49 065	48 348
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	78 096	81 074	81 468
Borgensförbindelser och pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar not 34 och 35	22 518	20 013	16 422

Kassaflödesanalys – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2012	2013	2014
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Resultat efter finansiella poster	2 802	1 922	561
Återföring av- och nedskrivningar	3 651	3 871	4 128
Betald aktuell skatt	-125	-86	-42
Justering för ej likvidpåverkande poster, se specifikation	-532	-498	631
Summa likvida medel från verksamheten	5 796	5 209	5 278
NETTOINVESTERINGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	-43	-44	-54
Materiella anläggningstillgångar	-6 354	-6 025	-5 915
Aktier och andelar	25	5	35
Summa nettoinvesteringar	-6 372	-6 064	-5 934
FINANSIERING			
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	73	59	174
Ökning (+) / minskning (-) långfristiga skulder	-100	-4 996	1 887
Summa finansiering	-27	-4 937	2 061
FÖRÄNDRING AV KAPITALBINDNING			
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	-17	-245	-141
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	-105	858	215
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	862	6 739	-2 604
Summa förändring av kapitalbindning	740	7 352	-2 530
Förändring kassa och bank (likvida medel)	137	1 560	-1 125

SPECIFIKATION TILL KASSAFLÖDESANALYS	2012	2013	2014
Ej likvidpåverkande poster			
Förändring pensionsavsättningar m m	170	360	143
Förändring övriga avsättningar	-717	-874	470
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	15	16	18
Summa ej likvidpåverkande poster	-532	-498	631

Noter – sammanställd redovisning

20. Verksamhetens intäkter

mkr	2013	2014
Avgifter	12 910	12 288
Hyror och arrenden	2 186	2 426
Statsbidrag	802	1 605
EU-bidrag	209	47
Övriga bidrag	1 408	472
Aktiverat arbete	261	210
Försäljning verksamhet och entreprenad	2 155	2 074
Exploateringsintäkter	187	94
Realisationsvinster	61	35
Övriga intäkter	2 375	2 940
Summa verksamhetens intäkter	22 554	22 191

21. Verksamhetens kostnader

mkr	2013	2014
Löner och sociala avgifter	-18 432	-19 171
Pensionskostnader	-1 824	-1 880
Övriga personalkostnader	-117	-97
Ekonomiskt bistånd	-1 175	-1 182
Lokalkostnader	-535	-787
Entreprenad och köp av verksamhet	-6 711	-6 886
Bränsle, energi, vatten mm	-5 533	-4 585
Förbrukningsmaterial och reparationer	-1 688	-1 925
Leasingkostnader	-205	-187
Exploateringskostnader	-100	-70
Realisationsförluster och utrangeringar	-151	-96
Övriga verksamhetskostnader	-4 513	-5 029
Summa verksamhetens kostnader	-40 984	-41 895

22. Jämförelsestörande poster

mkr	2013	2014
Intäkter		
Återbetalning av AFA Fora	355	—
Upplösning, avsättning och återbetalning infrastruktur	0	—
Återföring utvecklingsfond	27	103
Summa jämförelsestörande intäkter	382	103
Kostnader		
Kostnad för bidrag till statlig infrastruktur	0	-418
Indexering för bidrag statlig infrastruktur	0	-54
Förändrad diskonteringsränta	-185	—
Användning utvecklingsfond	-27	-103
Summa jämförelsestörande kostnader	-212	-575
Summa jämförelsestörande poster	170	-472

23. Avskrivningar och nedskrivningar

mkr	2013	2014
Avskrivning immateriella tillgångar	-118	-115
Avskrivning byggnader och anläggningar	-2 175	-2 138
Avskrivning maskiner och inventarier	-1 583	-1 704
Nedskrivningar	5	-171
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-3 871	-4 128

24. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mkr	Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Byggnader och mark	Pågående nyanläggningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Övriga inventarier	Summa
Anskaffningsvärde	300	836	77 168	4 160	22 093	10 107	114 664
Ack uppskrivningar	—	—	3 502	—	—	—	3 502
Ack avskrivningar	-148	-471	-28 032	-3	-10 106	-5 205	-43 965
Ack nedskrivningar	-54	-4	-1 334	-8	-342	-96	-1 838
Ingående bokfört värde	98	361	51 304	4 149	11 645	4 806	72 363
Årets nettoinvesteringar	—	54	1 554	3 293	94	1 374	6 370
Årets försäljningar	—	0	-1 197	-66	-5	-98	-1 367
Årets avskrivningar	-26	-90	-2 141	—	-971	-731	-3 960
Årets återförda nedskrivningar	—	—	17	—	—	—	17
Årets nedskrivningar	—	-1	-65	-39	-51	-33	-188
Årets uppskrivning	—	—	71	—	—	—	71
Omklassificeringar/överföringar	—	-25	3 713	-2 807	777	-511	1 147
Utgående bokfört värde	72	299	53 256	4 530	11 489	4 807	74 453

25. Finansiella intäkter och kostnader

mkr	2013	2014
a) Finansiella intäkter och kostnader		
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	415	269
Resultat från aktier och andelar	333	181
Övriga finansiella intäkter	16	15
Summa finansiella intäkter	764	465
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-1 569	-1 348
Ränta på pensionskostnader	-37	-38
Övriga finansiella kostnader	-17	-28
Summa finansiella kostnader	-1 623	-1 414
Finansnetto	-859	-949
b) Marknadsvärden ränteswappar		
Säkrad låneskuld	39 521	38 314
Marknadsvärde ränteswappar	-511	-1 930
Säkrad skuld i utländsk valuta	4 834	3 178
Cross Currency swappar	-281	-78

26. Finansiella anläggningstillgångar

mkr	2013	2014
Aktier och andelar	159	124
Uppskjuten skattefordran	5	—
Övriga långfristiga fordringar	260	91
Summa finansiella anläggningstillgångar	424	215
Aktier och andelar		
Intressebolag	114	99
Kommuninvest ekonomisk förening	17	17
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapital stiftelser	28	8
Summa aktier och andelar	159	124

27. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

mkr	2013	2014
Förråd och lager	401	391
Exploateringsfastigheter	319	470
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	720	861
Exploateringsfastigheter		
Ingående värde	176	319
Årets utgifter	265	226
Uttag bokfört värde	-300	-76
Omklassificering/omvärdering	178	1
Summa exploateringsfastigheter	319	470

28. Kortfristiga fordringar

mkr	2013	2014
Kundfordringar	1 370	1 297
Förutbetalda kostnader/upploopna intäkter	1 844	1 658
Fordringar hos staten	974	991
Övriga fordringar	541	561
Summa kortfristiga fordringar	4 729	4 507

29. Eget kapital

mkr	2013	2014
Ingående eget resultat	22 167	23 896
Övriga justeringar	-4	15
Årets resultat	1 733	433
Utgående eget resultat	23 896	24 344

Övriga justeringar beror på förändrad koncernstruktur. I årets resultat 2014 ingår 8 mkr som avser upparbetat resultat i Göteborgs Tekniska College och Cityflygplatsen innan ägandet överfördes till Göteborgs Stadshus AB. Årets resultat 2013 har justerats (+192 mkr) som en effekt av att stadens bolag tillämpar BFNAR 2012:1 från och med 2013.

30. Pensioner

mkr	2013	2014
Avsättning pensioner		
Förmånsbestämd ålderspension	2 937	3 049
Avtalspension, visstidspension m m	37	37
Löneskatt	503	534
Summa pensioner	3 477	3 620
Avsättningens förändring över året		
Ingående avsättning	3 117	3 477
Nya förpliktelser under året	436	254
varav nyintjänad pension	166	208
varav ränte- och basbeloppsuppräknig	249	49
varav ändring av försäkringstekniska grunder	10	1
varav pension till efterlevande	7	6
varav övrigt	4	-10
Årets utbetalningar	-146	-141
Årets förändring särskild löneskatt	70	30
Summa pensioner	3 477	3 620

31. Övriga avsättningar

mkr	2013	2014
Återställande av deponier 1)	88	85
Västsvenska paketet och övrig medfinansiering 2)	475	890
Utvecklingsfond 3)	373	270
Framtida åtaganden 4)	89	141
Garantiåtaganden 5)	49	50
Framtida miljöåtgärder 6)	71	70
Nedskrivning i projekt 7)	24	230
Övrigt 8)	165	68
Summa övriga avsättningar	1 334	1 804

Övriga avsättnings förändring över året

Vid årets början	2 208	1 334
Tillkommande avsättningar	97	802
lanspråktaga belopp	-892	-303
Återförda ej utnyttjade belopp	-71	-25
Omklassificering m m	-8	-4
Summa övriga avsättningar	1 334	1 804

- 1) Avsättning för återställande av deponi avser bland annat kommunens nerlagda deponier, varav Brudaremossen står för cirka hälften av avsättningen.
Avsättning i Göteborgs Hamn AB avser återställande av mudderdeponi Torsviken, vilket beräknas genomföras under 2015–2019.
- 2) Avser kommunens avsättning för medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom Västsvenska paketet, inklusive marknyttor (425 mkr). Resterande avsättning avser medfinansiering för utbyggnad av E20, nedsänkning av E45, Götalandsbanan samt övriga infrastrukturåtgärder. Se kommunens not 14.
- 3) Kommunens utvecklingsfond är en avsättning för framtida satsningar inom framförallt den sociala dimensionen.
- 4) Älvstranden Utveckling AB har avsättning för framtida åtaganden, avseende fastigheterna Örgryte Torp, Kvillebäcken samt inre Sannegården.
- 5) Avsättning för garantiåtaganden avser till största del enstegstätade putsfönster inom Förvaltnings AB Framtiden.
- 6) Avsättning för framtida miljöåtgärder i Göteborg Energi AB avser bland annat återställande av mark.
Göteborgs Hamn AB avsätter för miljöförbättrande åtgärder i Torsviken, vilket beräknas utbetalas under 2015.
Liseberg AB har redovisat avsättning avseende förorenad mark i ett dotterbolag.
Räddningsförbundet Storgöteborg har redovisat en miljörelaterad avsättning avseende sanering av Färjenäs markområde.
- 7) Avsättning för nedskrivning i projekt avser framtida behov i Higab AB.
- 8) Övrigt innefattar avsättningar för bland annat omstrukturering och oreglerade skador (Göteborgs Spårvägar AB), Västra Eriksberg (Älvstranden utveckling AB) och skadestånd (Kommunen).

32. Långfristiga skulder

mkr	2013	2014
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	26 388	27 851
Förutbetalda intäkter	240	643
Övriga långfristiga skulder	53	74
Summa långfristiga skulder	26 681	28 568

Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år

Anslutningsavgifter	60	100
Investeringsbidrag	175	508
Gatukostnadsersättningar	5	35
Summa förutbetalda intäkter	240	643

33. Kortfristiga skulder

mkr	2013	2014
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	12 872	10 295
Leverantörsskulder	2 818	2 715
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	5 759	5 850
Personalens skatter	277	272
Skulder till staten	68	55
Övriga kortfristiga skulder	590	593
Summa kortfristiga skulder	22 384	19 780

34. Borgensförbindelser

mkr	2013	2014
Borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	6	4
Stiftelser	603	560
Föreningar	186	190
Övrigt	44	45
Summa borgensförbindelser	839	799
Övriga ansvarsförbindelser*	544	480
Ställda säkerheter	5 992	3 012

* Göteborg Energi AB har bankgarantier på betydande belopp.

35. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

mkr	2013	2014
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 817	4 443
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 917	4 909
Pensionsförpliktelser livränta	434	412
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	10 168	9 764
Pensionsförpliktelser chefsavtal	28	21
Pensionsförpliktelser övrigt	9	10
Garantiåtaganden FPG/PRI	7	6
Summa totala pensionsförpliktelser	10 212	9 801
Särskild löneskatt	2 426	2 330
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	12 638	12 131

36. Leasingkostnader

mkr	2013	2014
Operationella leasingavtal		
Årets betalda leasingavgifter	205	187
Avtalade framtida leasingavgifter		
Med förfall inom 1 år	41	34
Med förfall mellan 1-5 år	31	50
Med förfall senare än 5 år	3	5

Interna mellanhavanden och uppdragsföretag

I koncernen Göteborgs Stad ingår kommunen, de kommunala bolagen samt kommunalförbunden. Ett stort antal transaktioner sker mellan de olika enheterna inom koncernen Göteborgs Stad. Nedanstående tabell ger en bild av dessa transaktioner.

Inom koncernen Göteborgs Stad sker en omfattande internförsäljning från Göteborg Energi-koncernen till övriga enheter inom Göteborgs Stad avseende fjärrvärme och el. Även kretslopp- och vattennämnden har en omfattande internförsäljning till andra enheter. Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom finansieras genom leasing med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB

som leasegivare. Detta innebär ett stort antal transaktioner med övriga bolag, nämnder och kommunalförbund. Den största delen av lånen utgörs av mellanhavanden gentemot finansavdelningen, som utgör internbanksfunktionen inom Göteborgs kommun. Finansavdelningen har borgensåtaganden mot stadens bolag. Borgen tecknas av kommunen dels för lån och dels för vissa pensionsförpliktelser.

Försäljning

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Säljare				
Bolag	—	2 723	11	2 734
Kommun	635	—	16	651
Kommunalförbund	4	373	—	377
Summa	639	3 096	27	3 762

Räntor

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Räntor				
Bolag	—	96	—	96
Kommun	619	—	—	619
Kommunalförbund	—	4	—	4
Summa	619	100	—	719

Utlåning

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Långgivare				
Bolag	—	1 796	—	1 796
Kommun	25 649	—	—	25 649
Kommunalförbund	—	399	—	399
Summa	25 649	2 195	—	27 844

Borgen

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Utställare borgen				
Bolag	—	—	—	—
Kommun	3 484	—	128	3 612
Kommunalförbund	—	—	—	—
Summa	3 484	—	128	3 612

Koncernbidrag och aktieägartillskott som Göteborgs Stadshus AB erhållit/lämnat år 2014

Bolag (mkr)	Lämnat aktieägartillskott	Erhållet koncernbidrag från	Lämnat koncernbidrag till
Göteborg Energi AB	—	91	—
Göteborg Port Holding AB	—	—	—
Higab AB	563	114	—
Liseberg AB	17	40	—
Göteborgs Stads Upphandlings AB	—	—	3
Göteborgs Spårvägar AB	—	—	—
Got Event AB	—	—	164
Business Region Göteborg AB	14	—	37
Göteborgs Stadsteater AB	—	—	101
Kommunleasing i Göteborg AB	—	—	20
Utveckling Nordost AB	—	—	4
Göteborgs Hamn AB	78	127	—
Summa	672	372	328

Analys av större koncerner och bolag

Göteborgs kommun innehar ett antal hel- och delägda koncerner och bolag. Rörelseintäkterna för dessa uppgick till 17,4 miljarder (18,3). Resultatet efter finansiella poster för kommunens koncerner och bolag uppgick till 617 mkr (1 021) och de sammantagna investeringarna uppgick till 4,1 miljarder (3,9).

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2013 om ny bolagsstruktur för stadens bolag. Den nya strukturen innebär att stadens samtliga bolag organiseras i en koncern med Göteborgs Stadshus AB som moderbolag. De största koncernerna är Förvaltnings AB Framtiden som består av de allmännyttiga bostadsföretagen, Göteborg Energi AB, Göteborgs Spårvägar AB, Higab AB och Göteborgs Hamn AB. Belopp som redovisas inom parentes avser förra årets utfall.

Årets resultat och verksamhet under 2014

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2013-12-05 om ny bolagsstruktur för staden från och med 2014. Den nya strukturen innebär att samtliga stadens direkt och indirekt, hel- och delägda bolag är organiserade i en koncern med Göteborgs Stadshus AB som moderbolag. Som ett led i denna förändring förvärvade Göteborgs Stadshus AB, under 2013, Förvaltnings AB Framtiden och Göteborg & Co Kommunintressent AB, dessutom förvärvade Higab AB Älvstranden Utveckling AB. Den 2 januari 2014 förvärvade Göteborgs Stadshus AB, stadens andelar i Renova AB, Gryaab AB, Grefab AB samt Boplatz Göteborg AB. Dessutom förvärvade BRG stadens andelar i Lindholmen Science Park AB, Johanneberg Science Park AB, Cityflygplatsen i Göteborg AB samt Göteborgs Tekniska College AB.

Göteborgs Stadshuskoncernen

Göteborgs Stadshus AB är moderbolag i en av Göteborgs kommun helägd koncern. Koncernens huvudsyfte är att i dialog med bolagen främja en aktiv ägarstyrning av stadens bolag med utgångspunkt i kommunfullmäktiges ägardirektiv. Koncernen redovisade rörelseintäkter på 17 363 mkr (11 011) och ett resultat efter finansiella poster på 617 mkr (863). Koncernens soliditet uppgick till 27,5 procent (27,3). Från och med 2014 tillämpar koncernen BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning K3. Det som främst påverkar redovisningen är materiella anläggningstillgångar avseende tillämpningen av komponentmetod. Jämförelsetal för 2013 har räknats om.

Förvaltnings AB Framtiden *

Bolaget är moderbolag för de allmännyttiga bostadsföretagen. Totalt förvaltar koncernen drygt 70 000 lägenheter. Rörelseintäkterna i koncernen minskade med 10 procent till 5 099 mkr (5 644), till största delen som en följd av att Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgs Stads Parkeringsbolag samt Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium avyttrats till Higab AB. Resultat efter finansiella poster uppgick till 266 mkr (212). Resultatet påverkades positivt av lägre driftskostnader. Koncernens driftskostnader minskade med 138 mkr till 2 092 mkr. De taxebundna kostnaderna utgör 42 procent av de totala driftskostnaderna och minskade i jämförelse med föregående år, främst kostnaderna för värme och el. Kostnaderna för planerat underhåll uppgick till 1 043 mkr (1 027). Koncernen redovisade ett antal jämförelsestörande poster uppgående till -96 mkr (-43). De största enskilda posterna avser nedskrivningar av projekt samt andelar i dotterföretag. Totalt levererade koncernen 288 nya hyresrätter (203) och 16 bostäder med äganderätt (117) under 2014. Dessutom tillkom 88 lägenheter genom konvertering av lokaler samt 58 tillfälliga studentlägenheter. Investeringsutgifterna för 2014 uppgick till 1 552 mkr (1 023). Koncernens investeringar utgörs av investeringar i nyproduktion samt investeringar i befintliga fastigheter i form av standardhöjande åtgärder och åtgärder som ska minska t ex energiförbrukning i fastigheter.

* Förvaltnings AB Framtidens årsredovisning är upprättad enligt IFRS i koncernredovisningen. Därför förekommer avvikelser mot värden i sammanställd redovisning.

Göteborg Energi AB

Göteborg Energi AB är moderbolag i en koncern med produkter inom fjärrvärme, elhandel, elnät, kyla, gas, gasnät, energitjänster, förnyelsebar el samt data- och telekommunikation. Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 285 mkr (711). Försämringen av resultatet för 2014 är till viss del en effekt av den reavinst som uppstod då det helägda dotterbolaget Falbygden

Energi AB avyttrades 2013. Koncernens rörelseintäkter uppgick till 6 244 mkr (7 125). Levererad volym fjärrvärme understeg föregående års volym till följd av varmare vinterväder än förväntat. Även minskad volym och minskade marginaler inom elhandel förklarar den negativa avvikelsen mot föregående år. Resultatet har dessutom påverkats negativt av problem med biogasproduktionen. Koncernen har gjort nedskrivningar av biogasanläggningarna i Skövde och Sävsjö. Göteborg Energi AB avyttrade sin andel i FordonsGas Sverige AB till Air Liquide SA, vilket påverkat koncernens resultat positivt med 58 mkr. Årets investeringar uppgick till 670 mkr (1 348). GoBiGas anläggningen inledde under senare delen av året leveranser av förgasad och metaniserad biogas till nätet. I anläggningen återstår nu mindre ombyggnader och slutförande av respunkter och driftsättning. Investeringar i fjärrvärme uppgick till cirka 200 mkr och avsåg bland annat två ställverk.

Göteborgs Hamn AB

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 154 mkr (129) och rörelseintäkterna uppgick till 687 mkr (640). Volymerna under 2014 i Göteborgs hamn visar på skiftande utveckling under året. Containervolymerna fortsätter den nedgång som inleddes sommaren 2013 och slutade på en minskning med 3 procent jämfört med 2013. Det kan dock noteras att det främst är tomma containers som minskat. Ro/ro volymerna har under årets minskat något jämfört med föregående år. När det gäller bilar blev slutligt utfall en ökning med 2 procent jämfört med föregående år, trots Volvo Cars produktionsstopp av XC90 under hösten. Oljevolymerna minskade kraftigt, trots en återhämtning under slutet av året, till följd av minskade raffmarginaller. Kryssningsanlöpen ökade från 36 anlöp till 76 anlöp under året, vilket är det största antalet anlöp någonsin. Bolagets investeringar 2014 uppgick till 393 mkr (140). Bland större projekt som bedrivits under året innefattas nybyggnation av kaj i containerterminalen. Detta projekt beräknas vara färdigställt 2015 och prognosen för projektet uppgår till 431 mkr. Per den 31 december 2014 uppgår det ackumulerade utfallet till 360 mkr. Bland övriga pågående projekt kan nämnas byggnation av LNG terminal, vilken beräknas stå färdig 2016, med en investeringsutgift på 140 mkr samt ny oljeledning på 76 mkr.

Göteborgs Spårvägar AB

Rörelseintäkterna under året minskade och uppgick till 1 245 mkr (1 277). Minskningen av koncernens omsättning är till stor del en effekt av minskad verksamhet genom att koncernen förlorat uppdrag i samband med upphandling. Koncernen redovisade ett resultat efter finansiella poster på 38 mkr (5). Förbättringen i förhållande till föregående år beror på en återbetalning från Fora samt en erhållen försäkringsersättning avse-

ende förmögenhetsbrott inom Banteknik. Göteborgs Spårvägar fick under 2013 uppdraget att upphandla nya spårvagnar. Upphandlingen avbröts i början av 2014 för att återupptas under hösten. Förfrågningsunderlaget beräknas att sändas ut i februari 2015 och de första vagnarna har planerat levereras under 2018. Revision av rost och golv har påbörjats av spårvagn M32, den första vagnen var klar i slutet av januari 2015, tidplanen för revision av övriga vagnar löper under en treårsperiod. GS Spårvagn AB fusionerades med moderbolaget per 30 december 2013 och spårvagnsverksamheten bedrivs därefter i moderbolaget Göteborgs Spårvägar AB. Spårvagnsverksamheten uppvisar ett resultat på 6 mkr. I resultatet ingår återbetalning från Fora med 12 mkr samt en försäkringsersättning på 7 mkr. Minskade intäkter från spårvagnsavtalet har kompenserats av lägre elkostnader och högre intäkter från Banteknik och Kommunikationsteknik. Dotterbolaget GS Buss AB visar ett resultat på 20 mkr. I resultatet ingår en upplösning av omställningsreserv med 5 mkr samt återbetalning från Fora med 13 mkr, vilket innebär att det underliggande resultatet är 1 mkr. Även dotterbolaget GS Trafikant-service AB uppvisar ett bättre resultat, 10 mkr, som en följd av minskning av omställningsreserv samt återbetalning från Fora. Koncernens investeringar uppgår till 48 mkr och avser till största delen ombyggnation av depå Majorna samt inköp av fordon. Efter räkenskapsårets utgång har bolaget fått besked om att de vunnit avtalet för hållplatsservice från och med 1 april 2015.

Higab AB

Higab AB redovisade rörelseintäkter om 729 mkr (730). Resultatet efter finansiella poster uppgick till -106 mkr (175). Den huvudsakliga förklaringen till den negativa avvikelsen är att projektet avseende grundförstärkning och ombyggnad av kvarteret Högvakten har påbörjats. För detta har bolaget gjort en nedskrivning om 225 mkr. Bolaget kommer att få ett aktieägartillskott på motsvarande belopp. Bolaget redovisar ökade intäkter främst till följd av försäljning av mark på Kviberg. Fastighetskostnaderna avviker negativt på grund av ökade kostnader för underhåll avseende flera projekt. Totalt har bolaget investerat 268 mkr (273) under året. Under året har flera projekt avslutats bland annat Stadsbiblioteket och Rådhuset, dessutom har arbetet med att bygga en ny arena på Hisingen påbörjats. Bolaget förvärvade 30 december 2013 Älvstranden Utveckling AB från Göteborgs Stad som en följd av kommunfullmäktiges beslut 2013-12-05 om ny bolagsstruktur i staden. Den 2 januari 2014 förvärvade Higab AB Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgs Stads Parkeringsbolag samt 92 procent av Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium från Förvaltnings AB Framtiden. I augusti förvärvades återstående 8 procent av aktierna från Frölunda Hockey Club.

Göteborgs Stads Parkerings AB

Bolagets nettoomsättning uppgår till 385 mkr (343) och bolagets resultat uppgår till 144 mkr (86). Det förbättrade resultatet förklaras av ökade intäkter till följd av nya affärer, prishöjningar och utnyttjande av väderberoende ytor som Liseberg och badplatser samt minskade kostnader för underhåll. De administrativa kostnaderna minskar på grund av senareläggning av administrativa projekt. Senareläggning av projekt påverkar även av- och nedskrivningar positivt då nedskrivningar avseende Skeppsbron inte belastar 2014.

Liseberg AB

Koncernens rörelseintäkter ökade något under året till 1 096 mkr (977). Resultat efter finansiella poster uppgick till 119 mkr (53). Totalt gästades sommarparken av 2,4 miljoner gäster (2,1), en ökning med 11 procent. Över hela året besöktes Lisebergsparken av 3,1 miljoner gäster, vilket är 9 procent fler än 2013. Den totala omsättningen i parken uppgick till 817 mkr, detta är parkens högsta omsättning någonsin. Samtidigt som antalet gäster ökat, har det skett en hög konsumtion per gäst. Jul på Liseberg blev en resultat- och publikmässig framgång, totalt besökte 542 000 gäster (532 000) Jul på Liseberg detta år. Lisebergs Restaurant AB gjorde ett bättre resultat än förväntat, flera faktorer påverkade det goda resultatet, bland annat ökad försäljning per gäst och hög belägningsgrad på Rondo. Resultatet uppgick till 45 mkr. För Hotell Liseberg Heden AB började året svagt för att återhämta sig under årets sista månader. Ökad konkurrens inom både privat- och affärsresesegmentet har märkts under året. Bolaget visar ett resultat på 5 mkr. Även för Liseberg Gäst AB började året svagt för att sedan successivt återhämta sig något. Resultatet uppgick till 3 mkr. Liseberg AB:s investeringsutgift för 2014 uppgick till 278 mkr (382). Den enskilt största nyinvesteringen utgörs av attraktionsprojektet Helix, en ny berg- och dalbana, vilken färdigställdes under varen 2014.

Göteborgs Gatu AB

Bolaget redovisade rörelseintäkter om 240 mkr (218). Bolagets resultat efter finansiella poster uppgår till 35 mkr (0). Den löpande verksamheten redovisar ett resultat på 26 mkr (22). Förbättringen av det löpande resultatet beror till stor del på volymökning med god orderingång under hela året, fortsatt produktivitetsförbättring inom bolaget samt bättre resultat från fordonsförsäljningen. Bolagets resultat har påverkats av engångsposter i form av återbetalning från Fora avseende sjukförsäkringspremier på 4 mkr samt en försäkringsersättning från konsultansvarsförsäkringen på 5 mkr avseende Vrångö Hamnanläggning. Dessutom har kostnaden för bolagets historiska pensionsåtaganden inte ökat i den omfattning man tidigare förväntade sig. Bolagets investeringar uppgick till 135 mkr under året och avsåg till största delen fordon.

Kommunleasing i Göteborg AB (KLAB)

Bolagets rörelseintäkter ökade till 407 mkr (398). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 0 mkr (-14). I januari och februari 2015 kommer de första spårvagnarna av modell M32 tillbaka från revision och översyn. Efter slutbesiktning och kontroll ska samtliga övriga spårvagnar, 65 stycken, genomgå samma uppgradering. Slutförhandling om kostnader för detta kommer att ske under första halvåret 2015. Investeringar i bolaget utgörs av investeringar i leasingtillgångar. Dessa tillgångar uthyrs till verksamheter i Göteborgs Stad. Bolaget har till uppgift att till Göteborgs Stads förvaltningar och bolag hyra ut lös egendom såsom inventarier, fordon, anläggningsmaskiner med mera.

Renova AB

Koncernens rörelseintäkter minskade med 5 procent till 1 149 mkr (1 207). Koncernen redovisar ett resultat efter finansiella poster på 21 mkr (-63). Omstruktureringen av koncernen är nu på plats. I moderbolaget Renova AB har de uppdrag samlats som kommunerna direkttilldelar, medan dotterbolaget Renova Miljö AB verkar på en fullt konkurrensutsatt marknad med både kommuner och verksamheter som sina kunder. Den tilldelade verksamheten i Renova AB visar ett resultat på -4 mkr, vilket är 46 mkr sämre än budget för perioden. Vid fördelningen av budget rådde stor osäkerhet kring uppdelning av kostnader mellan bolagen. Den negativa avvikelsen är till största delen en effekt av kostnader för åtgärds paket och omställning. Även energinettot påverkar negativt till följd av låga priser på el och värme. I Renova Miljö AB, som består av affärsområdena Återvinning och Logistik, uppgår resultatet till 26 mkr, vilket är 62 mkr bättre än budgeterat. Positiva avvikelser finns inom i stort sett alla segment. Även inom Renova Miljö AB påverkar dock energinettot negativt. Årets investeringar upp går till 84 mkr och avser till största delen Renova Miljö AB.

Älvstranden Utveckling AB

Koncernens rörelseintäkter uppgick till 388 mkr (425). Resultatet för året uppgår till -8 mkr (22). Samtliga fastighetsavyttringar som fanns på Älvstrandens säljlista för 2014 lyckades genomföras. Hyresintäkterna avviker negativt med 11 mkr till följd av omförhandling och uppsägning av befintliga hyresavtal samt större vakanser än budgeterat. I samband med årsbokslutsvärderingen av fastighetsbeståndet identifierades nedskrivningar i fastighetsbeståndet med 23 mkr samt en reversering av nedskrivning med 2 mkr. Koncernens finansnetto avviker positivt till följd av lägre volym investeringar. Investeringsvolymer uppgick till 166 mkr (111). Bolaget driver ett flertal projekt som avser försäljningsåtaganden gjorda i samband med marköverlåtelse. Som exempel kan nämnas anläggandet av infrastruktur i Västra Eriksberg, ett projekt som pågått sedan 2005 och som beräknas bli färdigställt under 2019. Den aktuella prognosen för

hela projektet är 475 mkr och upparbetat utfall uppgår till 375 mkr. Andra stora projekt utgörs av infrastruktur Östra Kvillebäcken där ackumulerat utfall uppgår till 57 mkr och prognosen för hela projektet uppgår till 85 mkr, infrastruktur Stora Torp med en prognos på 83 mkr och ett ackumulerat utfall med 66 mkr samt infrastruktur Inre Sannegården där det ackumulerade utfallet uppgår till 82 mkr och hela projektutgiften uppskattas till 89 mkr.

Gryaab AB

Bolagets huvuduppgift är att insamla och rena avloppsvatten från ägarkommunerna och under året behandlades 138 miljoner kubikmeter vatten (115). Rörelseintäkterna ökade till 336 mkr (308). Ökningen av intäkterna består till största delen av ökade avgifter från ägarkommunerna.

Bolagets redovisar ett resultat på 2 mkr (–16). Gryaab genomförde flera större ombyggnadsprojekt, bland annat projekt för utökad kapacitet för kväverening med en totalbudget på 360 mkr. Markarbetena avslutades i juni och en större betongentreprenad är uppstartad. Projektet löper enligt ursprunglig tidplan och budget.

Totala investeringar i koncerner och bolag 2013–2014

mkr	Bokslut 2013	Budget helår 2014	Bokslut 2014
Förvaltnings AB Framtiden	1 023	1 458	1 552
Göteborgs Energi AB	1 348	750	670
Älvstranden Utveckling AB	111	302	166
Kommunleasing i Göteborg AB	396	288	355
Renova AB	78	144	84
Higab AB	273	161	268
Göteborgslokaler AB	—	53	90
Parkeringsbolaget AB	—	54	4
Scandinavium AB	—	0	9
Göteborgs Hamn AB	140	547	393
Liseberg AB	382	262	278
Gryaab AB	122	160	99
Göteborgs Gatu AB	97	110	135
GREFAB	2	11	4
Göteborgs Spårvägar AB	45	59	48
Got Event AB	17	20	24
Göteborgs Stadsteater AB	3	10	3
Försäkrings AB Göta Lejon	2	0	1
Göteborg & Co AB	0	0	0
BRG AB	0	0	0
Göteborgs Upphandlings AB	1	0	0
Boplat i Göteborg AB	3	2	0
Eliminerings	–100	0	–66
Totalt	3 942	4 391	4 117

Under 2013 ingick Göteborgslokaler, Parkeringsbolaget och Scandinavium i Förvaltnings AB Framtiden.

Gryaabs huvuduppgift är att insamla och rena avloppsvatten från ägarkommunerna

Koncerner och bolag i siffror

mkr	Rörelse- intäkter	Resultat efter fin poster	Årets resultat	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet	Årets investe- ringar
Förvaltnings AB Framtiden	5 099	266	194	26 637	8 790	33	1 552
Göteborg Energi AB	6 244	285	164	14 028	5 645	40	670
Göteborgs Spårvägar AB	1 245	38	35	686	421	61	48
Göteborgs Hamn AB	687	154	16	2 807	1 338	48	393
Renova AB	1 149	21	79	3 254	393	12	84
Liseberg AB	1 096	119	64	1 560	830	53	278
Higab AB	729	-106	-59	6 695	1 191	18	268
Älvstranden Utveckling AB	388	-8	14	4 205	512	12	166
Göteborgs Gatu AB	240	35	0	392	129	33	135
Kommunleasing i Göteborg AB	407	0	4	2 547	782	31	355
Gryaab AB	336	2	1	1 417	68	5	99
Göteborg & Co Kommunintressent AB	200	1	0	69	20	29	0
Got Event AB	148	-156	6	255	37	15	24
BRG Business Region Göteborg AB	84	-47	-10	89	55	62	0
Försäkrings AB Göta Lejon	106	12	9	299	193	65	1
Göteborgs Stadsteater AB	60	-105	0	59	26	45	3
Göteborgsregionens Fritidshamnar AB (GREFAB)	53	4	1	104	19	18	4
Göteborgs Stads Upphandlings AB	52	-3	0	30	17	57	0
Boplats Göteborg AB	20	0	0	18	5	27	0
Göteborgs Stadshus AB	13	-321	-321	15 328	12 368	81	0
Vilande bolag	0	0	0	1	1	100	0

Revisionsberättelse

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2014

avseende Göteborgs kommuns styrelse och nämnder samt dess sammanställda redovisning
Göteborgs kommun org.nr. 212000-1355

Vi, revisorer för Göteborgs kommuns styrelse och nämnder, är valda av Göteborgs kommuns fullmäktige.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaper och redovisning är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vårt ansvar är att uttala oss om räkenskaper, verksamhet och intern kontroll på grundval av vår revision. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige beslutat.

Genom utsedda lekmannarevisorer i Göteborgs kommuns helägda bolag med dotterbolag har även verksamhet och intern kontroll i dessa bolag granskats.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Resultatet av kommunstyrelse- och nämndgranskningen redovisas i revisionsberättelser och revisionsredogörelser som överlämnats till styrelse och nämnder. Resultatet av bolagsgranskningen redovisas på motsvarande sätt i granskningsrapporter och granskningsredogörelser som överlämnats till respektive bolag. Granskningen har även omfattat den sammanställda redovisningen för Göteborgs Stad. Årets granskning sammanfattas i vår årsredogörelse som överlämnas till kommunfullmäktige.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Göteborgs kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer sammantaget att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål kommunfullmäktige beslutat.

Revisorerna ska till kommunfullmäktige redovisa sin ansvarsprövning av styrelse och nämnder. Lekmannarevisorernas uppdrag i bolagen omfattar inte något ställningstagande i ansvarsfrågan.

Kritik i form av en anmärkning har riktats till stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo. Stadsrevisionens granskning av nämndens individ- och familjeomsorgsverksamhet visar på allvarliga brister. Sammantaget bedömer stadsrevisionen att verksamheten inte har skötts med en tillfredsställande intern styrning och kontroll samt att den inte fullt ut lever upp till socialtjänstlagen och Socialstyrelsens föreskrifter. Vi bedömer också att nämndens ekonomistyrning har varit bristfällig.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2014.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2014 godkänns.

Göteborg den 1 april 2015

Lars Bergsten

Eshag Kia

Carina Henriksson Johansson

Claes-Göran Lans

Bo Forsäng

Kågan Karlsson

Bengt Bivall

Elisabet Olin

Inger Peterson

Annbrith Svensson

Lars Svensson

Sven R. Andersson

Lars-Gunnar Landin

Peggy Svensson

Jan Lindblom

Vivi-Ann Nilsson

Torbjörn Rigemar

Sven Jellbo

Bengt Eriksson

Gerhard Annvik

Eva Åsman Sand

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Snabbfakta

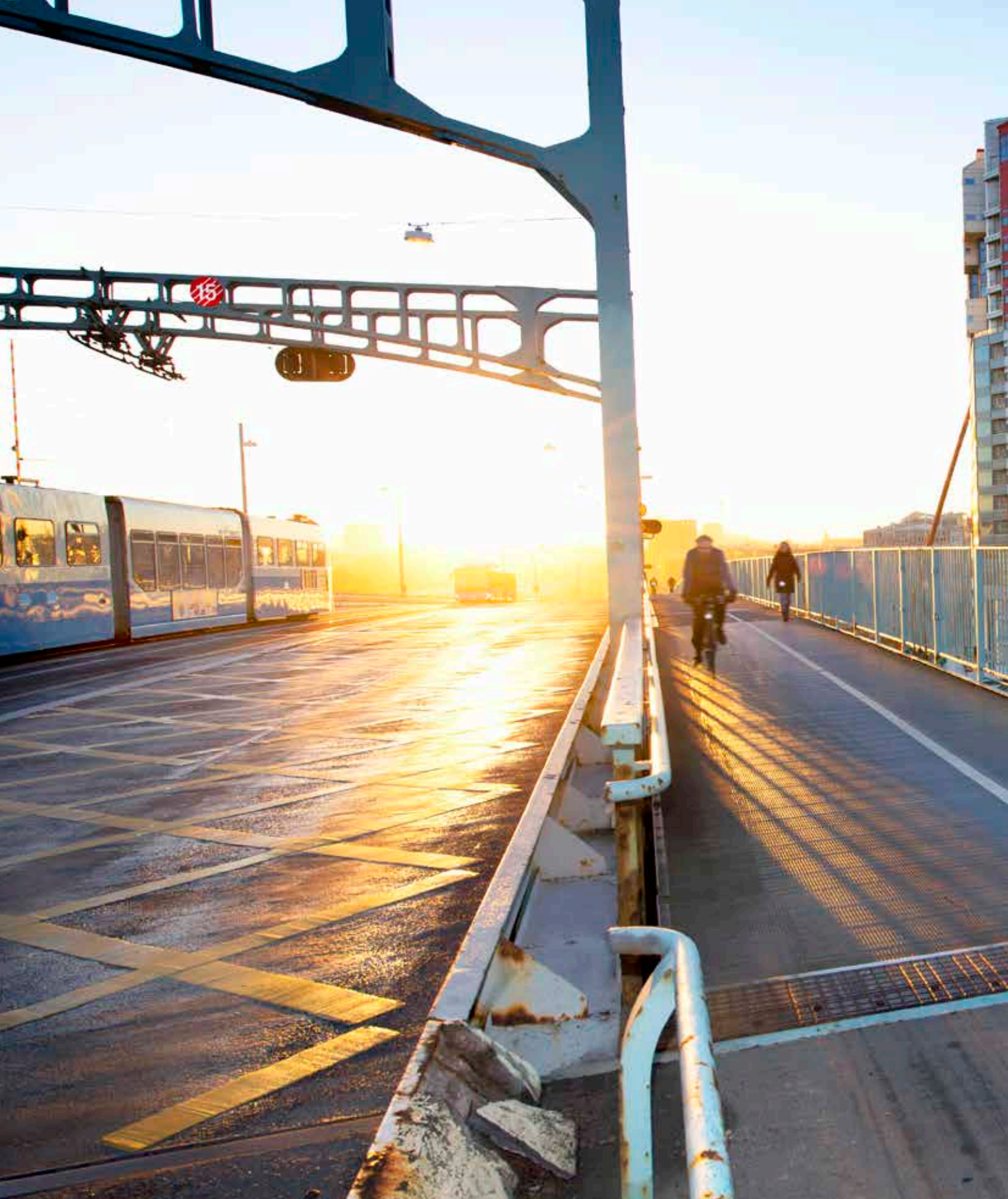
	2012	2013	2014
Folkmängd 31/12	526 089	533 271	541 145
Primärkommunal skattesats (%)	21,12	21,12	21,12
ÅRETS RESULTAT (mkr)			
Kommunen	669	9 595	392
Bolagen	2 301	847	39*
Sammanställd redovisning	2 934	1 733	433
INVESTERINGAR exkl investeringsinkomster (mkr)			
Kommunen	2 498	2 399	2 190
Sammanställd redovisning	7 244	6 647	6 248
INTÄKTER (mkr)			
Kommunen	32 403	33 472	34 703
Sammanställd redovisning	47 201	48 230	48 470
BALANSOMSLUTNING (mkr)			
Kommunen	42 483	51 460	57 732
Sammanställd redovisning	78 096	81 074	81 468
SOLIDITET (%)			
Kommunen	20	35	32
Sammanställd redovisning	29	30	30

* Se sidan 92 för ytterligare information.

Vid eventuella frågor om årsredovisningen, kontakta Stadsledningskontorets koncernredovisningsenhet 031-368 02 17. www.goteborg.se

PRODUKTION: Newsroom

TRYCK: Sandstens Tryckeri

Göteborgs
Stad

STADSLEDNINGSKONTORET
KÖPMANSGATAN 20
404 82 GÖTEBORG
TEL 031-368 00 00